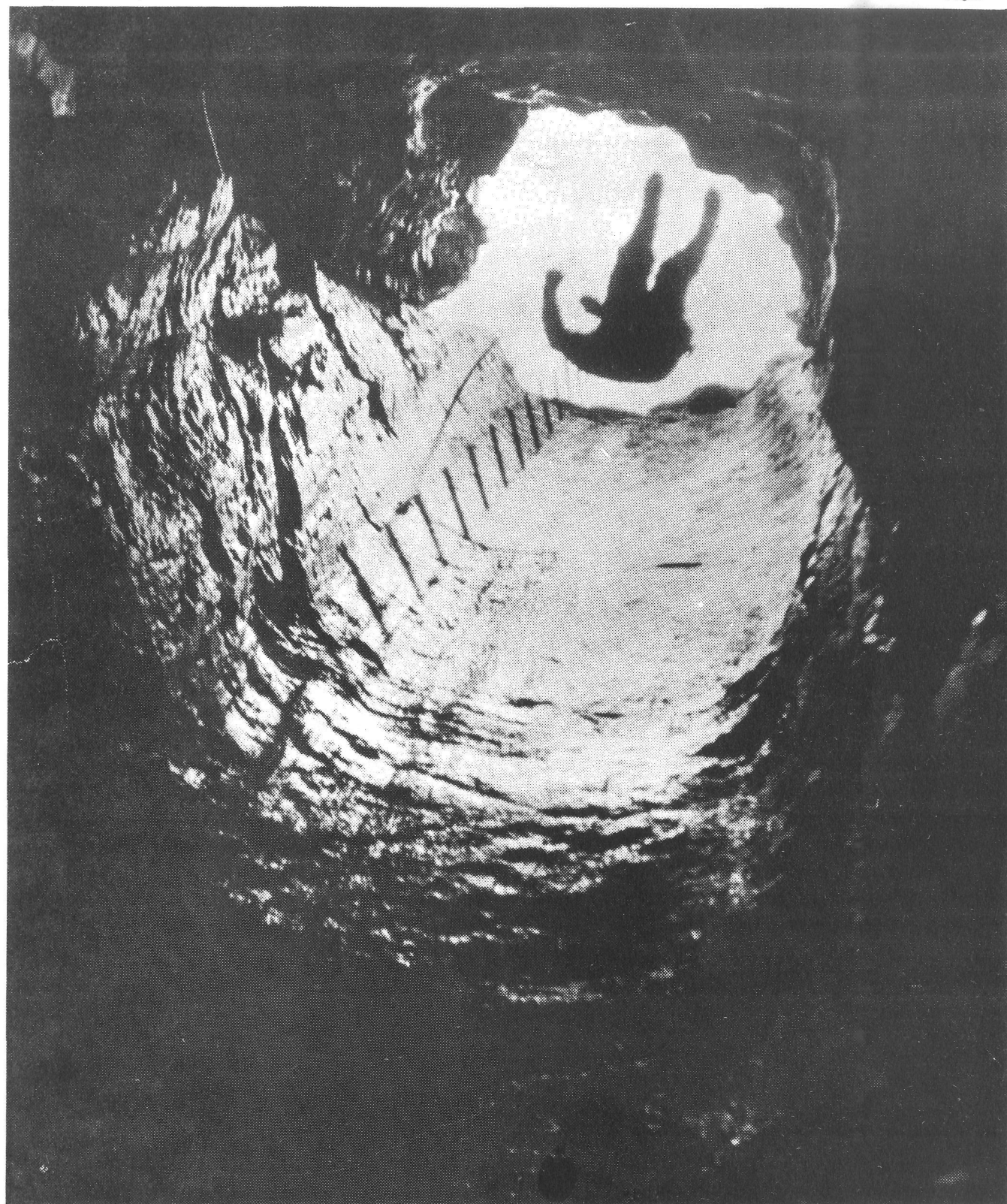

Mar 79

NOVICE

INFORMATIVNI BILTEN

JAMARSKE ZVEZE SLOVENIJE

JAMARSKA ZVEZA SLOVENIJE
KRAJČNICA
61000 LJUBLJANA, Lepi pot 6

n o v i c e

INFORMATIVNI BILTEN

J A M A R S K E Z V E Z E S L O V E N I J E

Letnik XVIII

št.1

marec 1979

Vsebina:

F. Malečkar: Brezno pri gamsovi glavici - NAJGLOBJA	
JAMA V JUGOSLAVIJI	str. 1
Program dela za leti 1979 - 80	5
Zapisnik seje Izvršnega odbora JZS z dne 13.1.1979	10
Zapisnik seje Upravnega odbora JZS z dne 24.2.1979	13
Okvirni koledar prireditev v letu 1979	18
(Rekapitulacija finančnega obračuna JZS	19)
F. Malečkar: Lestvica najglobjih jam v Jugoslaviji	20
IZOBRAŽEVALNI KOTIČEK	
I. Gams: Zračna cirkulacija kot sredstvo odkrivanja in spoznavanja jam	21
V. Božič: Izvještaj sa savjetovanja o izradi nacrtaspeleoloških objekata	27
Borut Kirbus: Akademski speleološko alpinistički klub	30
G. Gabrič: Jamarska "situacija"v Splitu	32
F. Malečkar: SPELEOPRINTER	33

ZADNJA VEST: V Beogradu pripravljaio srbohrvaško idajo NOVIC

AKTUALNO: Poravnajte naročnino!

Obvezno preberite: Izobraževalni kotiček, Speleoprinter

Uredila: F. Malečkar in D. Novak, naslov uredništva: Jamarska zveza Slovenije, Aškerčeva 12, izidejo štirikrat letno, naklada 250 izvodov, naročnina: 20,00 din letno, se nakazuje na žiro račun JZS: 50100 - 678 - 0046103, PONATIS ZAZELJEN

Iz prihodnje številke: Duboki do - 317 m, Jamski sedimenti na krasu

NE PREZRITE! NE PREZRITE ! NE PREZRITE !

Vsa društva in klube VABIMO k sodelovanju na jubilejni razstavi! Predvidoma ima vsako društvo ali klub na voljo pano v velikosti 80 x 120 cm za prikaz delovanja svojega društva ali kakenga večjega uspeha. Če bodo prispevki dovolj kvalitetni, po vsebini in tehnični izdelavi, bodo uvrščeni na razstavo. Zato naj člani pošljejo svoje prispevke Izvršnemu odboru do 30.5. tega leta.

Istčasno vabimo organizacije in posameznike k sodelovanju na razstavi umetniške fotografije iz jam. Fotografije so lahko:

- dokumentarne ali
- umetniške,

sprejemamo pa tudi serije po 6 diapozitivov. Če bo prispevkov dovolj, bomo pripravili tudi skupno prikazovanje. Fotografije naj bodo izdelane v formatu najmanj 30 x 40 cm in opremljene z naslovom in avtorjevim imenom in priimkom. Fotografije je treba poslati Izvršnemu odboru do 1.6.1979!

Prosim društva in klube, da za razstavo prispevajo zbirko svojih značk. Dostavijo naj jih Izvršnemu odboru do 30.5. tega leta.

NE PREZRITE! NE PREZRITE ! NE PREZRITE !

Franc Malečkar

BREZNO PRI GAMSOVI GLAVICI - NAJGLOBJA JUGOSLOVANSKA JAMA

"Mladim raziskovalcem kraškega podzemlja: Jorku, Čebelci, Gregi, Tanji, Andreji, Maretu, Toliju, Tanji, hvala za pomoč, ki se je ne da poplačati ne z denarjem, ne z besedami.

два nađebudna ekstremista"

(iz dnevnika v koči na Vogarju)

Kratek pregled dosedanjih raziskav

O raziskavah v Breznu pri gamsovi glavici bodo podrobneje poročale Naše jame, zato se bom omejil le na nekaj najosnovnejših podatkov.

Brezno so našli in ga raziskali do globine 444 m člani JS PD "Železničar" iz Ljubljane. Po tem so skoraj vsako leto organizirali odpravo v to jamo člani DZRJ Ljubljana. "Srce in motor" odprav je bil Jurij Andželić. Leta 1976 so odkrili Zvezni rov, leto kasneje so razširili prehod Mučilnica in prodrli v Kumbašističnem rovu 413 m globoko. Lani so prišli skozi meandre in brezna do globine 570 m, kjer so za zasutim prehodom raziskali velike vodoravne rove do globine 621m .

Od 8. - 16. jan. 1979 sta raziskovala jamo J. Sabolek in F. Malečkar uporabljajoč vrvno tehniko "yusar".

Priprave na odpravo

Lahko bi jih razdelili na "splošne in posebne". S prvimi mislim psihofizične priprave na globoke jame, napore, zaupanje med plezalcema. Začele so se jeseni 1977 - Brezno pri gamsovi glavici - 417 m, nadaljevale z Titino jamo - 329 m, Žankano jamo - 335m, Golerjevim peklo - 317 m, Breznom pri Leški planini - 514 m, Brezno pri gamsovi glavici - 570 m. "Posebne" priprave - t.j. na to odpravo, so se začele lani jeseni, še posebej intenzivne so bile mesec pred odpravo, ko sva "živela z njo in za njo". Po zbiranju podatkov iz literaturo sva stopila v stik z "ekstremisti" v tujini, nakar sva dodelala in preizkusila tehniko Yusar. Podrobno sva pregledala načrt jame, razmislila o vsakem detajlu i določila količino opreme. V jamo sva se spustila s šestimi transportnimi vrečami s okoli 70 kg opreme: 300 m fiksnih

vrvi, 1500 m \varnothing 3 mm nylonske vrvice, 2 40 m dolgi vrvi (Edelrid Superstatic in Edelweis dinamična, \varnothing 11 mm - za dinamično varovanje pri alpinističnem plezanju) pripravljeni posebej za tehniko Yusar, bivak opremo, hrano (okoli 10 kg), 32 kronskih svedrovcev, 51 ploščic, 45 vponk, 33 rink, nekaj normalnih klinov in vso osebno opremo za vrvno tehniko, rezervno obleko, merilni komplet, foto - pribor in termometer - uničena že 60 m globoko.

Nekaj osnovnih značilnosti tehnike yusar

V Italiji, Franciji, Avstriji in še kje, se že več let "speleo - ekstremisti" spuščajo v jame s tehniko "cordelettes". V svoji zasnovi je zelo enostavna: v breznu puščamo dvojno tanko vrvico, s katero ob povratku dvignemo vrv.

Tehnika yusar (YU - Jugoslavija, S - J. Sabolek, Sablja, AR - F. Malečkar, Arho) je v principu enaka, po izvedbi pa drugačna od cordelettes. V vponko damo dvojno vrv in rinko. Pri spuščanju damo v rinko dvojno tanko vrvico. Pri povratku privežemo na enega od koncev vrv, z drugim pa povlečemo gor vrv, ki se na koncu zadrgne ob rinko z večjim vozlom. S to tehniko lahko obvladamo stopnje do 40 m (varno). Od varnostnega do nosilnega pritrdilnega mesta pustimo fiksno vrv. Praktično nemogoče je uporabljati odseke v stopnjah.

Te tehnike N E S V E T U J E V A za "vsakodnevno rabo", ampak le za izjemne primere, ko je zares potrebna minimalna oprema zaradi dolgih meandrov, ali ko smo že toliko globoko, da gre eden "pogledati naprej".

Pri tej tehniki je še veliko "detaljev", ki pa jih nebi tu razlagal, "da nebi širil kužnega semena ekstremizma med mulci, ki si v jami lahko kaj naredijo", po izjavah nekaterih.

Potek akcije

8 jamarjev iz Ljubljane nama je v soboto 6. januarja pomagalo nositi opremo do vhoda v jamo. V jamo sva se spustila v ponedeljek ob 18, 30 h. Ni in ni nama "hotelo zašibati", tako da sva bila v torek ob 3, 00 h šele 180 m globoko, kjer sva bivakirala. Čez 10 ur sva krenila in nama "je šibalo", tako da sva bila ob 18 h v

Biafri (- 280 m), pri Bermudskem trikotniku (- 465 m) v sredo ob 6 h in v "baznem taboru" (- 590 m) ob 14,20 h. Največ težav sva imela v ozkih meandrih ki sva jih morala preplaziti 6 (šest) krat, vsakič z eno vrečo in pri prehodih iz meandrov v stopnje.

Po petindvajset urnem počitku sva krenila v četrtek ob 15, 30 h po Triglavskem rovu do jezera na globini - 621 m in za njim raziskala Yusar rov (povprečno 20 m širok in še več visok), ki se spušča do dvorane Gobi na globini 760 m in nato še vzpenjajoči se Premančah. Nazaj grede sva merila in prišla v tabor v petek ob 11 uri, kjer sva počivala do sobote. Ob 13 h sva krenila raziskovati rov Via Govic (stopnjasto brezno z meandri in vodnim tokom), kjer sva se ustavila v Podmornici - 735 m zaradi okvare opreme.

Po 21 urah sva se vrnila v tabor, kjer sva počivala 22 ur. Iz tabora sva krenila v ponedeljek ob 13 uri in prišla ven v torek ob 11,30 uri. Pri povratku sva imela težave s zamrznjeno vrvico in vrvjo. Vračala sva se z dvema transportnima vrečama.

Zunaj naju je pričakal 1,5 m debel pršič in - 20°C. S skrajnimi močmi sva prišla v 8 urah do Vogarja, kjer sva bila prisiljena vdreti v vikend - hišico. Naslednji dan sta prišla po naju Janko in Andreja, in z njuno pomočjo smo znosili material v dolino.

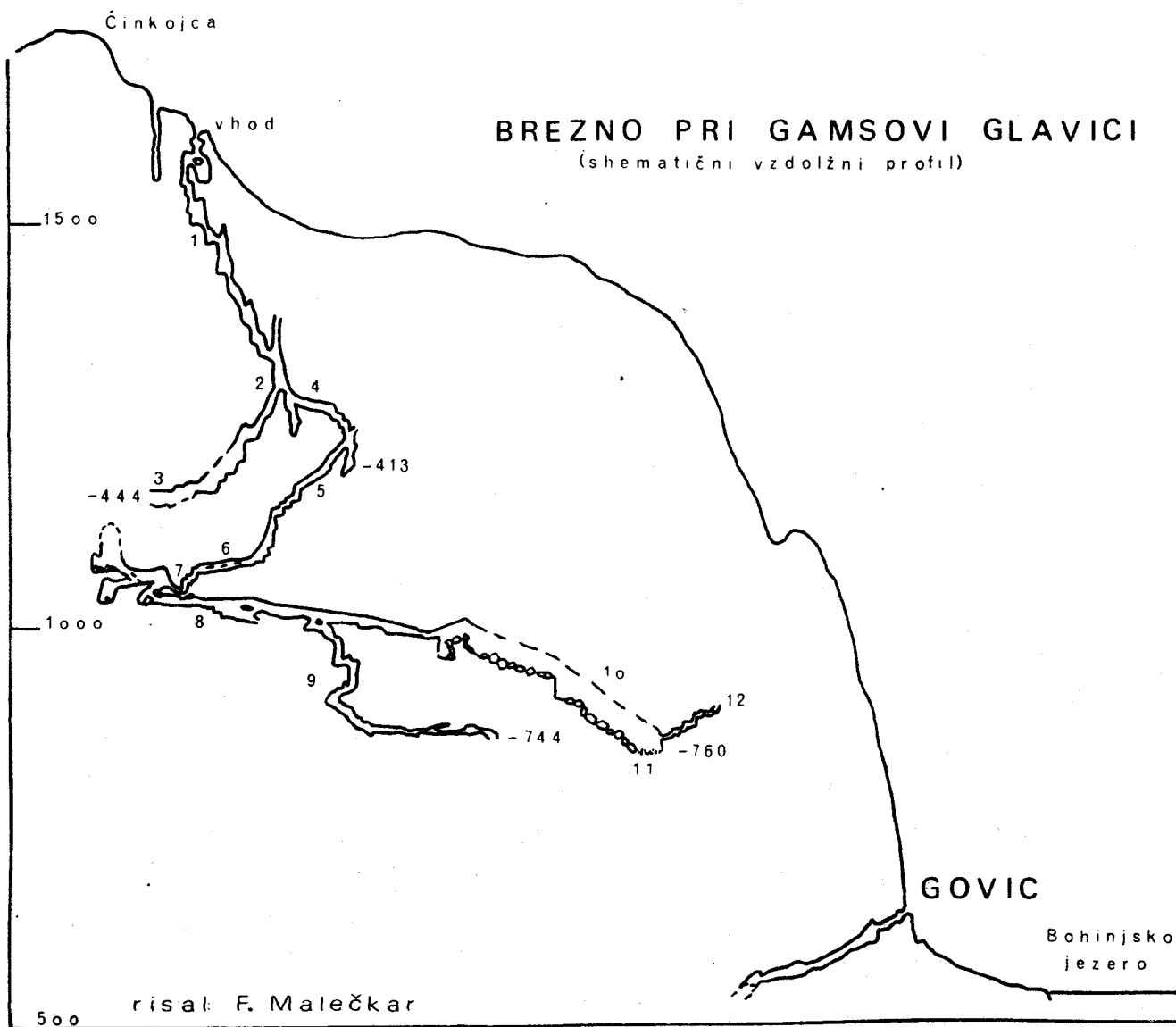
Katarza

Za tem telegrafskim opisom se skrivajo veselje, razočaranja, prijateljska pomoč, napetosti, tresenje v mrazu, bodrenje, boj za obstanek, ... Nikoli ne bom pozabil njegovega joka zaradi jeze, ker se je težek "prasec" zagozdil, izraza njegovega obraza, ko nama je uspelo premakniti zamrznjeno vrvico, njegove mirnosti - samozavesti - treznosti - požrtvovalnosti, izraza njegovih rjavih oči, ko ni in ni hotelo biti konec poti proti Vogarju. Sabla, hvala ti.

Po akciji: Sabla je v vojaški bolnici zaradi ozeblin, komentarji so mešani - od norcev do spoštljivega občudovanja. Najbolj boleča je bila reakcija v najinem društvu, kjer naju je licemernost, zavidevanje, hinavščina in osebna nasprotja nekaterih članov privedla do disciplinskega sodišča.

Zadnja seja UO JZS je zavrnila najino prošnjo za povračilo dela stroškov. Bralci Novic naj sami presodijo, ali je bilo upravičeno.

Imena nekaterih delov brezna: 1 - Zvezni rov, 2 - Biafra, 3 - Brezupna dvorana, 4 - Mučilnica, 5 - Žuli meander in Bermudi, 6 - Obupni meander, 7 - Francijev prehod, 8 - "bazni tabor" za Yetijevim prehodom, 9 - Via Govic, 10 - Yusar, 11 - Gobi, 12 - Premančan

JAMARSKA ZVEZA SLOVENIJE
L J U B L J A N A

PROGRAM DELA ZA LETO 1979-80

Jamarska zveza Slovenije združuje sedaj prizadevanja 27 jamarskih društev ali jamarskih klubov, s katerimi je slovensko kraško območje v geografskem smislu že pokrito. Poleg tega sodeluje tudi z nekaj jamarskimi sekcijami, ki delujejo v okviru planinskih društev.

Specifična dejavnost zajema sedaj okoli 800 ljudi vseh starostnih stopenj, vendar pretežno mladine, ki jo privlači razgibanost in deloma skrivnostnost jamarstva in speleologije.

Program dela je v zadnjih letih dokaj ustaljen. Posamezna društva in klubi si prizadevajo k izboljševanju svojega položaja v svojem lokalnem, občinskem okviru in okolju in po svojih močeh, kar je predvsem odvisno od razumevanja lokalnih činiteljev in sposobnosti posameznih vodij. Koordinatorska vloga JZS je v glavnem v usmerjanju in podpiranju akcij in raziskovalnega dela ter v spodbujanju dejavnosti, ki jo na določenem področju npr. trenutno pogrešamo.

Ena od važnih nalog je pridobivanje novih članov po društvih in njih vzgajanje ter šolanje novih in starejših članov po programu jamarskega izobraževanja, ki je že izdelan in ga je treba izvajati še bolj pospešeno in intenzivno. Za to pa so seveda potrebna določena sredstva za izdelavo skript, stroške tečajev in stroške predavateljev. Ob tem pa ne bi kazalo zanemariti še inovatorske dejavnosti članov, ki

opremo, ki je na voljo, alpinistično ali drugo, prilagajajo jamarskim potrebam, kar pa včasih ni prav lahko.

Ob vsakoletnih večjih akcijah omenimo manifestativni in memorialni Modrijanov pohod, jamarsko orientacijsko tekmovanje ter medklubske akcije v važnejše jamske objekte. Sedaj je zelo zanimivo Brezno pri Gamsovi glavici v Bohinju, ki se je s sedanjo globino nad 700 m in z obliko že približalo atrakciji svetovnega slovesa in merila.

Za vrhunske jamarje - reševalce in potapljače in druge posebej izvežbane jamarje bo treba organizirati kondicijske treninge in jim zagotoviti udeležbo na tečajih v tujini ter na tečajih GRS. Za to so potrebna sredstva za kritje udeležbe in za instruktore. Vedno večji problem postaja tudi obnovitev - nabava raziskovalne opreme in tehničnih pripomočkov ter nabava reševalne opreme. Z množičnostjo jamarskega udejstvovanja, posebej s povečanjem "divjega" neregulariziranega jamarstva, se povečuje tudi število jamarskih nesreč in jamarji-reševalci morajo biti vedno na voljo in pripravljeni na akcijo in to z najboljšo opremo.

V bližnji prihodnosti je v načrtu seminar za reševalce, kjer bodo prisotni tudi strokovnjaki iz tujine (Francozi, Amerikanci), ki so svojo udeležbo že najavili.

Jubilejno leto bo treba izkoristiti za boljšo povezavo z organizacijami SLO in teritorialne obrambe, katerim bomo predstavili svojo dejavnost, tehniko in izvežbanost kadrov.

Seveda pa je jasno, da večjih akcij v objekte, ki so globoki in bolj zahtevni, brez dobre in sodobne opreme, skupne in osebne, ni mogoče izvesti. Mladi vrhunski jamarji imajo v načrtu tudi sodelovanje pri raziskavah najglobljih brezen na svetu v Pirenejih.

Jamarski zvezi Slovenije vodi knjigovodske posle pogodbeno zaposlena moč, v katastru pa je za potrebna pisarniška dela občasno zaposlen študent. Material in dokumentacijo, ki se o akcijah zbira preko leta (načrti in drugi podatki o jamah), je potrebno sproti urejati in arhivirati ter na podlagi tega usmerjati akcije društev v področja, kjer še ni dovolj podatkov ali pa so ti pomanjkljivi. Delo na tem zahteva precej časa in materiala, kot npr. karte, obrazce, kartotečne liste, itd.

Jamarska zveza se ukvarja tudi s publicistično dejavnostjo. Izdaja enkrat letno svojo revijo Naše jame, sedaj že 20.letnik, ki se po vsebini in tehniki že uvršča v svetovni vrh. JZS izdaja 4 krat na leto tudi informativni bilten Novice z vestmi od doma in iz tujine, predvsem pa z organizacijskimi novostmi.

Omeniti je še foto-kino sekcijo, ki načrtuje in pripravlja občasne razstave, koordinira udeležbo članov na mednarodnih razstavah in pripravlja material, ki je potreben pri jamarskem izobraževanju.

Jamarska zveza Slovenije bo v letu 1979 praznovala 90-letnico organiziranega slovenskega jamarskega

delovanja. V ta namen je v načrtu jubilejna razstava, izdaja jubilejne številke Naših jam in vrsta akcij po društvih in klubih, predavanja, prikazovanje jamarskih filmov, itd.

Kljub visoki obletnici vemo, da javnost o pomenu jamarstva in o jamarskem delovanju še ni dovolj seznanjena. To priložnost bomo morali izkoristiti, da to pomanjkljivost odpravimo.

! + ! + ! + !

Uredništvo Naših jam prosi vsa društva in klube, da na kratko poročajo o kakršnemkoli udejstvovanju članov v tujini : na raziskovalnih akcijah, na različnih taborih, o udeležbi na različnih simpozijih, kongresih ipd. Potrebujemo podatke kdo, kdaj, kje ...!

Za jubilejni letnik naj društva na kratko poročajo o svojem dosedanjem delu in zgodovini. Redakcijo 21. letnika bomo predvidoma zaključili ob naših slovesnostih v maju.

+ x - x - x - x +

V francoskih jamah je bilo od leta 1917 - 1976 84 smrtnih nesreč - 14 utopljenih, 22 pri potapljanju, 22 - padci

-x-x-x-x-x-x-x-

Velika Ledena jama v Paradani je globoka - 382 m po novih mednarodnih normah za določitev globine oz. "NULTE" točke pri vходу v jamo

Zapisnik seje Izvršnega odbora JZS z dne 13.1.1979
v sejni sobi na Lepem potu v Ljubljani

Prisotni: Trček, Stražar, Gams, Sket, Preisinger,
Novak in Chvatal

Odsotni: Planina, Šušteršič, Bombač, Jereb

Opravičili so se: Habe, Malečkar

Dnevni red:-Tekoče zadeve

- Priprave na razstavo in proslavo
90-letnice
- Seja upravnega odbora
- Razno

Ad 1) Pregled zapisnika pretekle seje.

Poročilo o seji uredniškega odbora glede pri-
prav materiala za NJ, 20 in NJ, 21.

Sprejem zastopnikov telesnokulturnih skupnosti
pri gen. Ožboltu na Dan armije.

Skupščina ZTKOS, poroča Preisinger.

Proslave 160-letnice Postojnske jame se ni u-
deležil žal nihče. Iz njihovega glasila smo
razbrali, da je JZS dobila priznanje, prav
tako DZRJ "Luka Čeč" in nekateri člani IZRK.

ad 2) Pregledali smo okvirni program prireditve v
letu 1979. Sklenili smo, da organizacijo osred-
nje proslave, ki naj bi bila 19.5.1979 pred Kri-
žno jamo, poverimo DZRJL. Pri sestavljanju pro-
grama naj sodeluje tudi I. Trček.

V soboto pred tem naj bo v Ljubljani svečana seja Upravnega odbora in Okrogla miza: Prispevek Slovencev k speleologiji.

Najti bo treba pokrovitelja proslav. Glede tega naj se pogovorimo z G. Marinčkom in povprašamo na IS.

Prostor za razstave je še vedno sporen. Gosp. razstavišče na našo prošnjo še ni odgovorilo.

Možnosti, ki bi jih morali sondirati, so še: Labirint (MK), Muzej, Emonska vrata ali šole.

Posamezni klubi naj pripravijo prostore za razstavo, ki se bo kasneje selila. Ko bo znan prostor, bo posebni odbor preučil program, ki ga je Sket že pripravil.

Za vse prireditve je treba napraviti reklamo!

Od povabljenih trgovin in ustanov z izložbami sta se odzvala le Kompas in Maximarket in nam dala na voljo dokaj dober prostor (v prehodu avtohiše in v podhodu).

Pri Okrogli mizi, ki naj bi obravnavala naslednje teme: - Prispevek Slovencev k svetovni speleologiji in - Jamarstvo ali speleologija, je treba pred tem sklicati tiskovno konferenco.

Izbrati je treba nosilce razprave z uvodnimi referati. To so:

- biologija - Bole, Sket, Pretner
- hidrogeologija - Novak, Habič
- morfologija - Kranjc, Gospodarič
- zgodovina organizacije in njen prispevek - Bohinec, Savnik, Habe

Posamezna društva in klubi naj pobrskaajo po svoji zgodovini. Upoštevati bo treba tudi posamezne klube, ki so vzniknili in kmalu zamrli (Letuš, Koper, Novo mesto).

ad 3) Seja upravnega odbora bo 24.22. ob 15,00 uri v sejni sobi na Lepem potu 6/I. Program bo običajen.

ad 4) Nabaviti bo treba:

3000 jubilejnih značk in
3000 jubilejnih emblemov,
ki naj jih izdela Etiketa v Žireh.

JK "Črni galeb" bo izdal brošuro o svojem potovanju v Ekvador in na Galapagoške otoke. Edicija naj izide kot posebna izdaja Naših jam ob 10. obletnici kluba "Črni galeb".

Sket je na kratko poročal o poteku te odprave.

Plakete "Boris Kidrič" so prejeli: srebrno F. Šušteršič in D. Novak, bronasto DZRJ Kranj.

Zaključek ob 11,30

D. Novak

-x-x-x-x-x-x-x-x-x-x-

Na svetu sta le dve tragediji. Prva je če cilja ne dosežeš, druga pa če ga dosežeš. Ta druga tragedija je zaresna (prava) tragedija.

O. Wilde

-x-x-x-x-x-

V Zagrebu je ternutno 7 (sedem) jamarskih društev. Zadnje nastalo se imenuje "Ursus speleus".

SEJA UPRAVNEGA ODBORA JAMARSKE ZVEZE SLOVENIJE, 24.2.1979

Seja je bila v prostorih ZOTK, Ljubljana, Lepi pot 6

Prisotni zastopniki: DZRJ Ribnica, JS SPD Trst, DZRJ Kočevje,
DZRJ Novo mesto, JD Sežana, JK Črni galeb,
JD Dimnice, JD Rakek, DZRJ Ljubljana,
DZRJ Domžale, JD Logatec, JS PD Medvode, DZRJ
Kranj, komisije za jamsko reševanje
tehnične komisije
komisije za zaščito jam
strokovne komisije

Predlagan je bil naslednji dnevni red:

1. Volitve delovnega predsedstva, zapisnikar-
ja in overovateljev
2. Pregled opravljenega dela
3. Pregled finančnega stanja, dolžniki, zvi-
šanje honor.blagajničarki
4. Razprava o poročilih
5. Sprejem poročil
6. Predlog pravilnika o katastru
7. Predlog sprememb Pravil JZS
8. Razprava o predlogih
9. Program prireditev ob 90-letnici JZS in
okvirni koledar
10. Razno

ad 1) Sklenjeno je bilo, da sestanek vodi predsednik, zapisnik piše
tajnik, overita pa ga dr. Osole in T.Planina.

ad 2) Podan je bil kratek pregled dela IO in komisij. Seje IO so
bile slabo obiskane.

Neknadno je bila vročena plaketa Borisa Kidriča nagrajencu F.Šušteršiču.

IO je bil s strani društev o prireditvah in akcijah slabo obveščen. Omembe vredno, je tudi dejstvo, da BSS naše vloge glede katastra na skupščini še ni obravnavala.

ad 3/ Rekapitulacija finančnega stanja je podana v prilogi.

Pri obravnavanju dolžnikov je bil obnovljen sklep z dne 5.11. 1967 /seja na Šmarjetni gori/, da DZRJL kot kompenzacijo za stroške lokala in skrbi za kataster ne plačuje naročnine za Naše jame. Ta sklep je bil prilagojen sedanjemu stanju tako, da naj v Bodoče DZRJL za te stroške sestavi račun, Naše jame pa plačuje kot ostali / z veljavnostjo od leta 1979/.

Stroške naročnine za Novoce, Naše jame, izkaznice itd nekatera društva zelo neredno plačujejo. Sploh se ne oglašajo Zagorje ob Savi, Celje, ZMS Anhovo, Luka Čeč in še nekateri drugi. Nekaj dolguje tudi IZRK.

Upoštevamo, da imajo finančne težave. Naj zato pripravijo programe in vlogo, ob koncu leta pregled finančnega stanja. IO bo skušal dolgove brisati na račun podpore, v kolikor bo to šlo. DZRJ Ribnica se po sklepu teseje odpusti dolg 1200. - za kompas.

Podobne težave ima tudi JS PD Medvode. Ti se bodo povezali z DZRJ Kranj zaradi izboljšanja delovnega načrta in izkoristka materiala .

Blagajničarki je bila dvignjena odškodnina za delo na 900.- din mesečno.

Kataster še vedno izkazuje okoli 7 starih milj. izgube. Na vprašanje predstavnika DZRJL smo slišali pojasnilo, da gre za izgubo, ki je nastala zaradi knjiženja -ločenega, zaradi črpanja denarja, ki ga je pred leti temu namenila raziskovalna skupnost. Blagajnik naj to uredi, da bo prikazano stanje realno.

Institut za raziskovanje krasa je nakazal 80 000.- dinarjev, kot je bilo dogovorjeno.

Za odkritje spominske plošče na Bilpi, ki bo 25. in 26. maja 1979, OU ne odobri zaprosene podpore, podpre pa se predlog Črnega galeba, da naj vsako društvo prispeva vsaj simbolično vsoto v ta namen. Denar se nakazuje na žiro račun št.

51300 - 678 - 18262

Društvo za raziskovanje jam Kočevje, za ploščo !

- ad 4/ Na kratko so poročali vodje tehnične komisije, ki razvija čim bolj varno vravno tehniko in jamarske reševalne skupine, ki si prizadeva za organizacijo regionalnih reševalnih skupin. Fotokino sekcija bo v okviru razstav ob 90 letnici organizirala natečaj. Zaradi oddaljenosti vodje ta sekcija ne more dobro zaživeti.
- ad 5/ Poročila so bila sprejeta.
- ad 6/ Predlog Pravilnika o katastru je IO DZRJ Ljubljana razposla l članom JZS mimo IO in brez njegove vednosti. Predsednik je opozoril, da naj člani vsebine spremnega dopisa ne upoštevajo. Iz razprave je bilo videti, da je ta problem v povezavi s celotno organizacijo posameznih društev in dokaj pereč. Zadeva kadrovsko politiko in občasne krize v številu članstva, ki jih društva in klubi premagujejo vsak po svojih močeh, nekateri tudi obupavajo /Dimnice/. Razprava je bila živahna, najmanj pa je zadevala vsebino predlaganega osnutka. O njem se bodo člani še izjasnili s pripombami, ki jih bodo poslali, kot je predlagal DZRJL.
- ad 7/ Osnutek spremembe Pravil je bil sprejet z malenkostnimi spremembami. Ker je po nekaterih mnenjih potreben sprememb celoten Pravilnik JZS je bila sestavljena komisija v sestavi :Leon Drame, Franc Šušteršič in Jože Gustinčič, ki bo pripravila nov osnutek in ga dala v razpravo do občnega zbora.
- ad 9/ Ob kratkem prikazu predlaganega poteka prireditve ob 90-letnici slovenskega jamarstva so bile najprej pripombe na

izbiro Križne jame za kraj obrednje proslave. Treba bi bilo to napraviti pri Postojnski jami - so predlagali. V tem primeru pa DZRJ L ne more prevzeti organizacije proslave - je bilo rečeno. Bili smo v dilemi, kdo naj proslavo organizira? Organizira jo naj IO JZS! In, ko smo ugotovili, kdo pravzaprav je JZS, da smo to mi vsi, člani posameznih društev in klubov, se je zadeva pomirila in ostali smo na prvotnem mestu, na Križni jami, s predlogom, da naj udeleženci, ki bi želeli dalj v Križno jamo, pripeljejo čolne s seboj.

Osrednja razstava naj bo v jeseni, za pripravo je do maja že premalo časa. Prvo postavitev bo pripravilo DZRJ Simon Robič. Tehnično izvedbo bo pripravil odbor: Stražar, Planina, Habe, Sket, Novak. Slednji bo poiskal povezavo s fotokino zvezo, zaradi pomoči in sodelovanja pri natečaju.

Pri obravnavanju koledarja akcij smo se strinjali, da bo jamarski reševalni tečaj in prikaz tehničnih novosti iz vrhne tehnike kot prvi zvezin tečaj oziroma prvi del jamarske šole. Ta prireditve bo junija v Rakovem Škocjanu, v nadaljnjem pa naj bi bili taki tečaji - jamarska šola, vsako leto.

Upravni odbor jamarske akcije v Brezno pri gamsovi glavici ne more smatrati, da je bila organizirana z njegovim odobrenjem. Poleti bo DZRJL organiziral nadaljne raziskave na katere bo povabil k sodelovanju tudi člane drugih društev in klubov. Dobrodošla bo tudi finančna pomoč JZS.

ad 10/ Naslednjo jamarsko orientacijo bo letos izvedel JD Rakek. Ker o lanski organizator IO- ja ni obvestil niti o začetku niti o poteku in rezultatih, moramo smatrati, kot, da je ni bilo in ni bila regularna. Letošnja bo torej druga.

Priporočilo, da naj se društva vključijo v akcijo "Nič nas ne sme presenetiti".

Priporočilo, da naj se društva vključijo v Štafeto.

Zaključek seje ob 18,45

Overovatelj: dr.F.Osole

T.Planina

Zapisnikar:

.XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX.

V Kalabriji v južni Italiji bo sredi aprila mednarodno srečanje jamarjev. Gostoljubnost in dobre "luknje" (Bifurto - 683 m) zajamčene. Podrobnejše informacije: Malečkar Franc, pri Sabolek, Vižmarska 16, 61210 Šentvid pri Ljubljani, tel.št. (061) - 52 - 937.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

V marcu letos bo krenila na pot Štafeta mladosti, to pot iz Slovenije. Vsa društva in jamarske klube pozivamo, da pri tej manifestaciji sodelujejo!

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Lansko zimo je I. Ghirardini preplezal tri zadnje alpske probleme sole. Onjegovi hrani: pri pripravi in realizaciji teh tur nisem užival nobenih mesnih hranil (mesa, rib, paštet, sira, idr.) nobenih denaturiranih in ne demineraliziranih hranil (bela moka, bel sladkor, sintetični vitamini, ekstrakti, idr.). Hranil sem se s sezonskim sadjem ali posušenim, bitom, sezonskim sočivjem, morskimi algami, sem ter tja s sirom in jajci. Med vzponom sem užival med, mandeljne, suho sadje, posušene alge, mandljev pire, pijače iz sočivja in sadja infuzije in biskvit. Za stisko (preživetje): 100 mandljev. Ta prehrana je zelo energetična in ne redi. Treba se je take hrane navaditi. "Jedilnik" zavisi od njihove asimilacijske presnove.

Okvirni koledar prireditve v letu 1979

- Februar - Seja Upravnega odbora
- Marec-april: Prikazovanje jamarskih filmov v
Ljubljani s Prirodoslovnim društvom,
v Kranju,
v Postojni,
za vojaško gimnazijo in kadetsko šolo
- Maj - 19. Okrogla miza o prispevku Sloven-
cev k poznavanju krasa
20. "Veteranska ekskurzija" z osrednjo
proslavo pred Križno jamo
20. Svečana seja Upravnega odbora ob
90-letnici jamarstva v Sloveniji
- Junij - Posvetovanje o novostih v jamarski
tehniki, Tečaj za jamarske reševalce,
Jamarska šola
- Julij - Raziskovanje Brezna pri gamsovi gla-
vici
- Avgust - Nadaljevanje raziskav Brezna pri Le-
ški planini
- September - 3. jamarska orientacija, JK Rakek,
Modrijanov pohod

OPRAVIČILO

Bralcem Novic se opravičujemo, ker nismo mogli objaviti Rekapitulacije finančnega obračuna, zaradi tega, ker nismo prejeli podrobnejšega pojasnila - obrazložitve - obračuna. Objavljen bo v prihodnji številki. Opravičujemo se tudi zaradi nekaterih tehničnih napak (npr. str.6)

X-X-X-X-X-X-X-X-X-X-X-X-X-X-X-X-X-X-X

NA POMOČ --- ... --- NA POMOČ --- ... ---

Število naročnikov Novic se vedno večja, vsebina je vedno raznovrstnejša, vedno več je "administrativnega" dela. Prosimo vse "prostovoljce in legionarje" za pomoč. Želeli bi, da bi nekateri prevzeli urejanje nekaterih rubrik - npr. tehnika, izobraževanje,... Rabimo pomoč pri razpošiljanju Novic. Enotam predlagamo, da izberejo poverjenike, ki bodo skrbeli za razpošiljanje Novic znotraj enot. Predlagamo, da bi v društvih izbrali "najbolj pišočega" za dopisnika Novic - stalno jih bi zalagal s svežimi informacijami o društvu. Ker ~~j~~^{bi} predlog o ustanovitvi uredniškega odbora Novic na eni izmed sej IO JZS zavržen, ne moremo nuditi vsem "prostovoljcem in legionarjem" naziva "član uredniškega odbora", ker je predrago in prekomplikirano. Če želite, da bodo Novice bolj kvalitetne - ~~na~~ prosim odzovite na ta klic --- ... ---

X.X.X.X.X.X.X

KNJIŽNICA JZS je odprta vsak torek od 17, 30 - 19 ure in po dogovoru s knjižničarjem. Naslov: Lepi pot 6, soba 18. PREDNO SE ODLOČITE ZA OBISK - PREBERITE SPELEOPRINTER - PRIDITE, NE BO VAM ŽAL! (krik osamljenega iz puščave - beri knjižnice)

X.X.X.X.X.X.X.X.X

Tolminski jamarji so lani bolj malo delali, ker niso dobili niti dinarja podpore. Tudi letos ne kaže bolje. (Z. Lesjak - preds. JST)

NASVET UREDNIŠTVA: Začnite razvijati tehniko plezanja po pajčevinah iz blagajne. Uspeh zajamčen! Verjetno vam bo uspelo prej, kot boste prejeli podpore (socialno, op. ur.).

X.X.X.X.X.X.X.X.X.X

Hrvaški jamarji gredo prihodnje leto v Venezuelo! Je že vse zrihtano. JIM ZAVIDATE AA?!

X.X.X.X.X.X.X.X.X.X.

Nekaj ključnih fantov slovenske jamarije je pri vojaki - Sabla (DZRJL), Hors (DZRJL), Coraci (JD Sežana), Menart (Železničar), Kregar (Kamnik),... nekaj pa jih kmalu gre: Mihevc (Logatec), CEha (Kranj),... Da bi fantje obdržali stik z jamarstvom in, da bi jim čas hitreje mineval, PREDLAGAMO VSEM ENOTAM, naj naročijo (in plačajo naročnino) za svoje vojake!

X.X.X.X.X.X.X.X.X.X.X.X.XX.

Od 6. - 14. febr. sta bila gosta JZS prdsednik JZ ZSSR V. I, juhin in akad. V. Ašahčenko.

LESTVICA NAJGLOBJIH JAM V JUGOSLAVIJI

1. Brezno pri gamsovi glavici, Pršivec, Slovenija - 760m
2. Pološka jama, Polog - Osojnice, Tolmin - 685 (704)m
3. Brezno pri Leški planini, Jelovica, Slovenija - 536 m
4. Ponor na Bunjevcu, Velebit, Hrvatska - 534m
5. Brezno presenečenj, Dobravlje, Slovenija - 472m
6. Velika ledena jama v Paradani, Trnovski gozd,
Slovenija - 382 m
7. Žankana jama, Rašpor, Hrvatska -361 (335)m
8. Habečkov brezen, Trnovski gozd, Slovenija - 353 m
9. Jazben, Banjščice, Slovenija - 334 m
10. Titina jama, Brač, Hrvatska - 329 m
11. Balinka, Plaški, Hrvatska - 328 m
12. Klanski ponor (Gotovž), Klana, Hrvatska - 320 m
13. Jama Puhaljka, Velebit, Hrvatska - 318 m
14. Golerjev pekel, Solčava, Slovenija - 317 m
15. Duboki do, Njeguši, Črna gora - 317 m
16. Todorova jama, Durmitor, Črna gora - 316 m
17. Klemenškov pekel, Logarska dolina, Slovenija - 310 m
18. Kavkna jama, Tolminski migovec, Slovenija - 306 m

To so vse jame v Jugoslaviji globlje od 300 m po podatkih
februarja 1979.

Franci Malečkar

NAJGLOBJE JAME V NEKATERIH DRŽAVAH: Južna Afrika, West Drei-
fontein - 183, Alžirija, Anou Boussouil - 505, Zahodna Ne-
mčija, Kargrabenhöhle - 446 m, Avstralija, Khzad - 400m
- 329 m, Belgija, Trou Bernard - 140 m, Bolivija, Gruta de
Umajalanta - 130 m, Brazilija, Gruta Córrego Fundo - 195 m,
Bolgarija, Raičova dupka - 372 m, Kanada, Arctomys Cave
- 523 m, Kolumbija, Hoyo del Aire - 280 m, Kuba, Pozo Preto
- 242m, Ekvador, Cueva de los Tayos - 186 m, Spanija - Fra-
ncija - SVET - Sistema de la Piedra de San Martin - 1332 m
ZDA, Neffs Canyon cave, - 357m, Velika Britanija, Ogof Fly-
nnon Ddu, - 308m

IZOBRAZEVALNI KOTICEK - IZOBRAŽEVALNI KOTICEK

Ivan Gams:

Zračna cirkulacija kot sredstvo odkrivanja in
spoznavanja jam

Jamo sestavljajo trdni materiali, voda in plin - zrak. Če jo raziskujemo, moramo raziskovati vse te tri sestavine. V praksi pa na sestavino zrak kaj radi pozabljamo. V tem članku si bomo ogledali eno komponento zraka - zračno premikanje (veter) kot sredstvo za odkrivanje novih jam in novih jamskih delov ter značaj kapnikov.

Staro jamsko pravilo: močan veter pomeni velike votline, ima omejeno veljavnost. Upoštevati moramo velikost odprtine, skozi katero piha veter. Vzemi-mo primer, da piha skozi špranjo ali luknjo z odprtino 2 dm^2 veter s hitrostjo 8 m na sekundo. Tak veter na zemeljskem površju že maje veje in ga dobro čutimo v obraz. Skozi našo odprtino bo teklo vsa-ko sekundo 160 dm^3 zraka. Če se izza ožine, kjer smo merili veter, rov razširi na prečni profil z 2 m^2 , bo skozenj ista količina zraka pihala s hitrostjo 8 mm na sekundo. To pa že označujemo za brezvetrje in sape ne zaznamo niti s cigaretnim dimom. Če pri hitrosti okoli 0,3 m/sek nam veter odkloni ci-garetni dim. Zato je pri zapisovanju vetrov v jam-ski zapisnik vedno dobro izmeriti odprtino in po možnosti tudi hitrost vetra. Če zveržene odprtine drugače ne moremo izmeriti, merimo z metrom vsaj glavni osi profila in skiciramo vse izbokline in

vbokline, skico doma prenesemo na milimetrski papir, preštejemo kvadratke in tako izračunamo profil. Za merjenje hitrosti vetra so najbolj pripravne ožine, po možnosti take z enakomerno razsežnostjo na razdaljo več metrov. Potrebna je štoperica, ki jo lahko nadomesti tudi ura s sekundnimi znaki. Za merjenje hitrosti so dobri miljni mehurški, ki jih kupimo v trafiki ali trgovini z igračami. Če jih nimamo, si lahko pomagamo s cigaretnim dimom ali povzročimo dim z zažgano cunjo in podobno. Zračni pretok je zmnožek iz preseka odprtine in hitrosti vetra (vse v istih enotah, npr, cm, dm ali m). Dobro je, če nam pri merjenju hitrosti pomaga kolega, ki se postavi dva ali več metrov od izvora mehurčkov, megle in podobno. Če paže nimamo nobene priprave za merjenje, si lahko za grobo oceno pomagamo s sapo in oceno o razsežnosti odprtine. Boljše kot nič.

Majhni pretoki zraka niso vedno indikatorji velikih votlin. Pozimi nastajajo v snežni odeji kopna mesta tudi nad majhnimi votlinicami, ki so med gručcem, s katero je zasuta udornica, vrtača ali nad skalnimi bloki, od koder se počasi dviguje topel zrak. Če je znana jama nekoliko večja, prihaja do "dihanja", to je vetra v jamo ali iz jame, zaradi menjave zračnega pritiska v zvezi s cikloni in anticikloni. Rahla nihanja zraka iz odprtine ali v jamo nastajajo ob močni burji, še manjša so nihanja sape iz jam in vanje v zvezi s terestilnimi dogajanja (v dnevnih ritmih). Pri merjenju zračnega pretoka moramo tudi upoštevati možnosti, da zrak istočasno (pozimi) piha pod stropom iz jame, pri tleh pa v jamo, ali obratno (poleti).

Kaj drugega je, če gre za velike pretoke zraka. Če ne vemo, od kod prihaja v jamski rov zrak, izmerimo pretoke na dveh sosednjih ožinah. Če so pretoki precej različni, pomeni, da je delni dotok v vmesnem rovu. Pogosto priteka zrak iz kaminov v stropu, kjer ne moremo meriti. Pomagamo si z gorečo cunjo, ki smo jo prej ovlažili s tekočino, ki daje veliko dima. Ko so pred leti naši jamski fotografi uporabljali razsvetilne praške, smo ob izginjanju megle spoznavali vetrovne kanale. Mislim, da bi s to metodo lahko odkrili nadaljevanje v marsikateri jami, zakaj le v malokateri večji zrak povsem miruje. Kadar pri raziskavi obtičimo v končni visoki dvorani, se vedno splešča poskusiti z dimom in odkriti nadaljevanje jame kje v steni ali stropu ali med bloki v dnu.

Ko izračunamo ali ocenimo zračni tok, moramo upoštevati marsikaj, predno naredimo zaključke. Če piha pozimi, ko je zrak zunaj hladnejši od jamskega, veter v jamo, je verjetno, da se iz jame odteka višje od našega vhoda (ali mrzlega ustja, kot pravimo). Zakaj zrak se v jami pozimi segreva in kot lažji odteka na površje višje vhoda. Iz take jame bo poleti, če in ko je zrak zunaj toplejši, pihal veter iz jame in v jamo vstopal iz višjih (toplih) "ustij". Če piha pozimi veter v odprtine (= jaške) v dnu jame, je verjetno, da sega kanal s površja pod naš rov. Račun lahko zmeša voda ponornice, ki je poleti toplejša od jamskega zraka in ga segreva ter s tem sama povzroča zračno ciklulacijo (primer Postojnske jame s toplo Pivko poleti). Pozimi takega vpliva ponornica navadno nima. Opisana letna cirkulacija pa dokaj zamre spomladi in jeseni, ko je v jami in

zunaj skoraj enaka temperatura. To se lahko dogodi tudi ob toplem zimskem opoldnevu ali v mrzli poletni noči. Zato je dobro gibanje zraka opazovati večkrat med letom.

Na vetrovnost pa lahko sklepamo tudi po nekaterih jamskih sedimentih, čeprav ob našem obisku vetra nismo našli. Kjer piha v jamo močnejši hladnejši veter od zunaj in se zrak v jami segreva in zato izgublja na relativni vlažnosti, bo sušil vlago na kapnikih. Ti bodo zato bolj rastli v tisto smer, v katero piha veter. Njihova površina bo hrapava, bodo nesimetrični in nagnjeni v smeri suhega vetra. Globlje v jamah včasih opazujemo na skali sigove izrastke, ki so lahko podobni cvetači, iglicam in podobno. Štrlijo proti vetru, ki suši. Če je na tleh ilovica, bo pogosto suha, glina razpokana in često se nabira med špranjami prah. Če tod ne zasledimo vetra leto in dan, se to pravi, da se je dotok zraka kasneje prekinil ob podoru, zasiganju ali preplavljanju odprtine. Kadar pa piha v jamo toplejši zrak, se v jami ohlaja, povečuje se mu s tem relativna vlaga in ko doseže rosišče, se nabirajo na skalah, najčese na stropu, kapljice, ki so v soju karbidovk blesketajo in opozarjajo nase že na daljavo. Pogosti spremljajoči pojavi so črvičaste tvorbe (stari jamarji izraz hieroglifi), ki nastajajo s korozijo stene. Često se na istih delih rova del leta zrak vlaži, del leta pa suši. Če so tod stene obložene z ilovico, ta razpoka in se skrči v trakove-črvičaste tvorbe drugega tipa. Na mestih vlaženja so stene pogosto vlažne.

Dobro je, če istočasno z vetrom merimo še temperaturo zraka, če že nismo sposobni meriti tudi relativne vlažnosti s suhim-vlažnim termometrom. Vem, steklenih termometrov se bojimo nositi v jamo, ker jih pogosto spremenimo v črepinje. Toda če termometer spravimo v (aluminijasto) cev in ga proti tresljajem zavarujemo še z gumijastimi obročki in na dnu s peno, termometer prenese tudi transport nahrbtnika skozi ožino. Če ugotovimo, da so zračne temperature v jami pod povprečno zračno letno temperaturo okolice, (točneje, nadmorske višine vhoda v jamo), se to pravi, da je jama razvita povprečno navzdol, oziroma mrzla ustja prevladujejo. Obratno je, če prevladujejo topla ustja. Največje razlike so tedaj, kadar je votlina kratka in se dviguje samo navzgor ali samo navzdol. V prvem primeru gre za toplo, v drugem za hladno jamo in pri obeh tipih ne moremo pričakovati velikih dolžin rovov. Na temperaturne razmere pa vpliva tudi, če se jama odpira na dnu hladne udornice ali vrtače, v kateri se pozimi in ponoči nabira hladen zrak. Tak primer je z Veliko ledeno jamo v Paradani, o kateri bo govora v prihodnji številki Naših jam. Pri večjih jamskih sistemih deluje na toploto in vetrovnost več dejavnikov in študij zračnih pojavov v taki jami zahteva posebne raziskave. Od jamarjev, ki niso večši znanstvene speleologije, takih študij ne pričakujemo. Mnogo pa koristijo znanosti, če v svoje jamarske zapiske vnesejo tudi podatke o vetrovih in o temperaturnih razlikah, ki jih zaznajo včasih že s svojo kožo.

V nakazano shemo vnašajo razni modifikatorji občutne razlike. Če teče v brezno mnogo snežnice in vode vobče, mu bo ta določevala temperaturo. Če zaliva spodnje prostore večja reka, bo iztiskala zrak skozi špranje na površje, kadar se bo dvigovala vodna gladina (primer brezna v Konjaducah nad Notranjsko Reko). Teda j bo pihalo tudi skozi ozke špranje, v katerih sicer razlike v zračnem pritisku ali zunanjih temperatur ne bi premagale trenja pri gibanju zraka in ne bi bilo vetra. Često pa se vsi imenovani dejavniki kombinirajo, kar otežuje sklepanje na velike prostore onkraj znane jame. Na splošno pa velja pravilo: kjer je mnogo zračnega pretoka (ne močan veter!), tam so upi na velike prostore, do katerih pa lahko vodijo kratke ali dolge, le za veter prehodne ožine.

! + ! + !

Izvršni odbor prejema številna vabila na občne zборе in druge sestanke. Mnogih od teh se člani Izvršnega odbora udeležijo, nekaterih pa se zaradi svojih službenih in družinskih obveznosti tudi niso mogli. IO se opravičuje in prosi za razumevanje.

x - - x x - - x

Najdaljša jama na Borneu je Gua Terangair, v kateri so raziskali preko 26 km roov in izmerili 24240 m. Najglobja je Sendirian - 260 m. Najglobja jama na južni hemisferi je Kanada Atea, dolga preko 30 km.

IZVJEŠTAJ SA SAVJETOVANJA O IZRADI NACRTA SPELEOLOŠKIH OBJEKATA

Inicijator ovog Savjetovanja bila je Koordinaciona komisija za speleologiju Planinarskog saveza Jugoslavije, a domaćin Savjetovanja Komisija za speleologiju Planinarskog saveza Bosne i Hercegovine i Speleološko društvo "Travnik" iz Travnika. Savjetovanje je održano na speleološkom domu na Sebešiću kraj Travnika (1080 m) u vremenu od 10.-12.XI.1978.

Savjetovanju je prisustvovalo 30 učesnika i to: iz BiH 12, Slovenije 5, Srbije 4, Hrvatske 9. U sklopu Savjetovanja održano je 10 predavanja i to:

1. V.Božić: "Prvi nacrti speleoloških objekata"
2. V.Božić: "Literatura o izradi nacrtu speleoloških objekata"
3. F. Malečkar: "Kakav nacrt treba speleologu"
4. J. Posarić (T.Marjanac): "Speleološki znakovi"
5. M. Krašovec: "Mjerenje i crtanje sifona"
6. T. Radja: "Pribor za crtanje i mjerenje"
7. T. Radja: "Mjerenje malih nagiba špiljskih kanala"
8. M. Čepelak: "Izrada nacrtu klasičnom metodom"
9. I. Kenda: "Teodolitsko mjerenje speleoloških objekata"
10. F. Šušteršič (F. Malečkar): "Speleološki nacrt sa stajališta teorije informacija"

Nekim predavanjima nisu mogli prisustvovati sami autori, pa su ih interpretirali njihovi zamenici kao npr.: predavanje Juraja Posarića "Speleološki znakovi" izložio je Tihomir Marjanec, a predavanje Franca Šušteršiča je izložio Franc Malečkar. Nažalost nije održano predviđeno predavanje J. Jakopine "Mjerenje i izračunavanje volumena speleoloških objekata" i predavanje H. Malinara "Planinarski speleološki rječnik" zbog spriječenosti autora da prisustvuju Savjetovanju.

U sklopu Savjetovanja posjećena je Vilinska pećina (oko pola sata hoda od doma) u kojoj je demonstrirano mjerenje i crtanje.

Navečer, 10 i 11.XI.1978.g. prikazivani su diapozitivi s raznih speleoloških akcija autora V. Božića, M. Čepelaka, T. Marjanca i F. Malečkarja.

Sva predavanja su bila potkrepljena crtežima ili demonstracijom pomoću originalne opreme i pribora.

U diskusijama koje su vodjene nakon izlaganja referata, saznalo se je još mnogo interesantnih podataka, koji su sadržani u kratkom referatu.

Financijske troškove boravka učesnika na domu (hrana, noćenje, potrošni material), te prevoz učesnika autobusom iz Travnika do speleološkog doma snosila je Koordinaciona komisija za speleologiju PSJ, a troškove puta snosile su organizacije čiji su predstavnici sudjelovali na Savjetovanju.

Opći je utisak da je Savjetovanje bilo dobro pripremljeno i dobro sprovedeno, čemu su mnogo pridonjeli domaćini Savjetovanja i lijepo sunčano vrijeme.

Podnosilac izvještaja:

predsjednik KKS PSJ:

ing. Vlado Božić, v.r.

/-/ - /-

RAZPIS RAZGOVORA ZA "OKROGLO
MIZO"

dne 19.maja v Ljubljani

K osnovni temi: "Prispevek Slovencev k poznavanju
krasa" bodo podani osnovni referati o:

- prispevku v biologiji
- prispevku v hidrogeologiji in morfologiji
- prispevku slovenske jamarske organizacije

K temu bosta predvidoma dodana še referata:

- Učbeniki o krasu, in
- Jamarstvo ali speleologija

Vabimo k udeležbi na ta razgovor!

Prosimo, da kratke prispevke ali koreferate po možnosti predhodno prijavite IO-ju!

///

AKADEMSKI SPELEOLOŠKO ALPINISTIČKI KLUB

Studentski trg 16
11000 Beograd

STUDENT SPELEOLOGIC AND ALPINISTIC CLUB

Studentski trg 16
Belgrade
Yugoslavia

Na prirodno-matematičkom fakultetu već osam godina postoji i radi klub mladih entuzijaska. To je dobrovoljna organizacija koja okuplja omladince i studente iz svih škola i fakulteta sa područja Beograda, a i šire. Klub je osnovan sa ciljem da omogući omladini da, uz male troškove, organizovano istražuju prirodne pojave, da se bave sportom u prirodnim uslovima, da se uključe u naučno istraživački rad individualnog i timskog karaktera. Pored toga, u specifičnim uslovima, ova organizacija pruža svojim članovima šansu neposredne socijalizacije, korisnog trošenja slobodnog vremena i dobro pripremanje članova za odbranu zemlje.

Klub je formiran oktobra 1971 godine, od strane studenata geografije. Za osam godina svoga postojanja, klub se uvećao više od 10 puta, a materijalna baza, u vidu opreme, instrumenata i pribora za istraživanja, danas vredi preko 25 miliona starih dinara. Sva oprema, koja je obezbedjena ličnim radom članstva preko Zadruge studenata, izabrana je neposrednim dogovaranjem članova, a ostvarena kroz naučno-istraživačku saradnju sa privrednim organizacijama, naučnim i stručnim institucijama i ustanovama.

U proteklom periodu Klub je razvio široku aktivnost na istraživanju prirodnih retkosti u našoj zemlji. Tokom proteklih osam godina je klub izveo oko 120 kratkih istraživačkih akcija koje su se odvijale u vreme praznika ili vikenda, i na kojima je članstvo provelo oko 250 dana. Pored toga, izvedeno 10 višednevnih ekspedicija u toku letnjih meseci. Među njima se izdvajaju "Titove pećine V neprijateljske ofanzive", koja je do sada izvedena u dve faze i ima za cilj da prikupe istoriografsku gradju o ulozi pećina u toku V neprijateljske ofanzive za potrebe NOV, ranjenika i naroda ovih krajeva. Zatim su tu istraživačke akcije za potrebe Interesne zajednice nauke SR Crne Gore: "Speleološki objekti slivova Pive i Tare", "Pećine i jame sliva Lima i Ibra", zatim za po-

trebe vodosnabdevanja u krasu Crne Gore "Hidrogeologija lista Titograd" u saradnji sa Geozavodom ~~na~~ iz Titograda, pa "Speleološki objekti u Dragačevu" u saradnji sa Interesnom zajednicom kulture Lučani, "Klisura Ravanice" u saradnji sa Republičnim zavodom za zaštitu prirode i "Speleološki objekti istočnog Kučaja" u saradnji sa Odborom za kras i speleologiju SANU.

Od internacionalnih akcija treba navesti 15-dnevnu ekspediciju u Optimističku pećinu u SSSR, dugačku tada 115 km, gde je našem klubu poverena organizacija vansovjetskog dela ekspedicije; zatim i sedmodnevna ekspedicija u Visoke Tatire u Poljskoj.

U toku ovih istraživanja klub je postigao veoma zapažene rezultate. Tako je na Pivskoj planini istražena Todosrova jama duboka 316 m, inače druga jama po dubini u Crnoj Gori, a zatim i Devojačka kapa kod Danilovgrada, treća po dubini sa 275 m u Crnoj Gori. U julu 1978 godine je klub istražio delimično i najdublju jamu u Crnoj Gori, Duboki da sa 317 m dubine. Klub je otkrio i ispitao Ušački pećinski sistem, čija je dužina preko 6 km, što predstavlja do sada najdužu od svih ispitanih pećina u SR Srbiji. ⁴

Pored navedenih, članovi kluba su od osnivanja do danas otkrili i ispitili preko 200 objekata, što predstavlja bilans svih istovrsnih istraživača i organizacija u toku ovog veka.

Za klub se može navesti još jedna značajna aktivnost - izdavačku delatnost i propagandnu aktivnost. Klub je timskim radom svojih članova, pomogao pri izradi 8 diplomskih radova. Na taj način je iz redova članstva kluba izraslo nekoliko diplomiranih geografa iz oblasti speleologije i geografije krasa, što ranije nije bio slučaj u istoriji beogradskog univerziteta. Klub je pružio i značajnu pomoć pri izradi dve magistarske i dve doktorske disertacije.

U pripremi je, takodje, izdavanje naučnog časopisa "Speleološki glasnik", koji će omogućiti studentima da publikuju svoja istraživanja.

U medjuvremenu su se o radu kluba pojavili brojni natpisi u štampi, kao i vesti na drugim sredstvima javnog informisanja u Beogradu, unutrašnjosti i inostranstvu. U klubu je izdat članak u medjunarodnom speleološkom časopisu koji izlazi u Parizu, zatim u "Die hÖle" iz Beča i "Taterniku" iz Varšave, dok su rezultati klubskih istraživanja do sada publikovani u glasniku SGD, zborniku radova Geografskog instituta PMF-a, glasniku republičkog zavoda za zaštitu prirode i drugim publikacijama.

Klub danas ima oko 150 članova, od kojih je trećina veoma aktivna. Sastanci kluba održavaju se svakog utorka oko 19 časova u prostorijama Geografskog instituta PMF-a na Student-ski trg 16. Jednoobrazna želja svih članova kluba je da ostvari saradnju sa sličnim društvima i organizacijama iz zemlje i inostranstva.

X-X-X-X-X-X-X-X-X-X-X-X

jamarska "situacija" v Splitu

Tu sta delovali sekciji pri planinskih društvih "Split" in "Mosor". O delu prve so Novice JZS že poročale. JS PD "Split" je razformirana, zaradi tega ker ni imal upravni odbor društva razumevanja za jamarje. Vsi so se priključili k drugi sekciji. Trenutno je glavni namen tako okrepljene sekcije obnovitev opreme. Pri tem jim pomaga UO PD "Mosor", ki ima razumevanje za njihovo delo. Vodja sekcije je Goran Gabrič. Letos bodo organizirali V. splitsko jamarsko šolo in bodo nadaljevali z raziskavami jam v Dalmatinski zagori, še posebej planini Mosor, kjer se nađejajo dobrih rezultatov pri raziskavah globokih jam.

(po pismu G. Gabriča priredil Malečkar F.)

X-X-X-X-X-X-X-X-X-X

naslov: speleološki odsjek PD JNA "Sutjeska"

41000 Zagreb

Dom JNA, Ul. Socialističke revolucije 12

SPELEOPRINTER - SPELEOPRINTER - SPELEOPRINTER - SPELEOPRINTER

- Naše okolje, 3/3 - Notranjska reka
 Grottes et Gouffres, 66 - jame v Turčiji
 Planinski vestnik, 1978/7 - Triglavsko brezno 1977, o soliranju
 v jamarstvu
 Acta geographica, 17 - povezava nekaterih faktorjev korozije in
 vrtač v pogorju Bükk (v angleščini)
 Endins, 1975/2 - paleomagnetizem v jamah na Mallorki, biospe-
 leološka bibliografija Balearov, najdaljše in najgloblje jame
 na Mallorki
 Grottes et Gouffres, 67 - raziskave jam v Taurusu
 SPELUNCA, 1978/2 - Jame v Tunisu, o glasilih jamarških društev,
 o vplivu jamarstva na osnovnošolske jamarje, jame v ledenikih -
 Alaska, Velike jame v Francoski Juri, OPREMA: tehnični pas,
 zaščita fotografskih pripomočkov.
 Mondo Sotteraneo, 2/1 - UNIVERSORE (naprava za spuščanje in vzpe-
 njanje po vrveh, ki jo je M. Gherbaz predstavil na zboru v
 Idriji)
 Taternik, 1978/2 - prusiki, dreslerji gibbsi, V iranskih in li-
 banonskih jamah, Lamprechtsofen + 980 m (!), oprema: nylo-
 ski trakovi, kronski svedrovci
 Karst und Höhle, 1977 - simboli na jamskih načrtih - geolo-
 ški, Kluterthöhlensystem.
 Naš Krš, 4 - Dinarsko gorovje, geološke značilnosti bosansko-
 hercegovaškega krasa, o daljšem bivanju človeka pod zemljo,
 kataster (!)
 UIS Bulletin, 1978/1. * seznam vodij komisij in poročila o delu
 Progressione, 1978/1 - Gortani '76, Iran '77, Kanin '77, fleš
 za fotografiranje prečnih profilov (!)
 The British Caver, 67 - Postonjska jama, Jamarstvo v Albaniji.
 Quaderni del museo di speleologia
 2/2 - italijanska speleološka bibliografija
 2/3 - mikrokraški pojavi, računalniška obdelava podatkov o
 merjenju jam (!)
 2/4 - pajki italijanskih jam
 Spelunca, 1977/3 - odprava v Peru, o merjenju jam(!)
 1978/1 - jamarstvo v ZSSR, velika brezna v Venezueli,
 tehnični pasovi, novi piezoelektrični nastavek za čelno raz-
 svetljava, merjenje jam(!)
 Istraživač, 13/55 - 56 - Titova pečina pri Drvarju
 Il Grottesco, 31 - 32 - računalniška obdelava podatkov o mer-
 enju jam, izdelava lestvic
 33 - 35 - termodinamika in desenderji
 Taternik, 1977/3 - Uporaba zagozd
 El Guacharo, 1975 - 76/ 8 - 9 - abrazijske jame v Patagoniji,
 jame v Gvatemali, jamski načrti.
 Boletín Soc. Venez. Espel. 7/14 - opal, kalcedon, kalcit v jami
 Atti XI Congr. naz. Spel. 1972 - nov tip pajka, strumenti za
 merjenje rasti kapnikov
 Taternik, 1978/3 - rezultati odprav poljskih jamarjev v tujino
 (Zavidljivi, op. p.), Alpinizem v Sovjetski zvezi

- Planinski vestnik, 1978/11 - Poljska geološka odprava v Himalaji
 Bulletin NSS, 33/4 - predstavitev navpičnih kontur jame
 Bulletin Scientifique, 22/ 7 - 12, naslovi razprav - kraški pojavi v Srbiji (!)
 New Zealand Spel. Bull., 5/ 96 - najgloblje jame na južni hemisferi i Novi Zelandiji
 5/ 97 - test Brake - Bar desenderja
 Annuaire de la speleologie Belge, 1978 - seznam društev in turističnih jam v Belgiji
 Grotte, 20/64 - vozli, Gouffre Berger
 20/63 - kemična luč Cyalume, radiozveze v jamah
 20/65 - tehnični pasovi
 Sottoterra, 16/47 - kronski svedrovci, kladiva, ročaji za kronske svedrovce, prehod iz žimarjenja v desendiranje
 Gruppo Speleologico, 11/2 - medicina v jamah, nov desender Allain
 Spealp 2 - novi tehnični pasovi, test kombinezonov, načrti jam z žepnimi računalniki, najgloblje jame na svetu, najgloblje jame v Avstriji.
 Subterra, 76 - UIS - ove norme od kod meriti vhod v jamo, hipotermija
 73 - ploščica, vozli
 Spelunca 1978/3 - vpenjanje prižem, eksplozija v sifonu, kras v Novi Gvineji, Lamprechtsofen / 952 m, Pozu Cobolleda - 580m
 Československý kras, 1975/27 - raziskave v ČSSR leta 1974
 Studia geographica 1973/35 - o največjem jamskem sistemu v ČSSR
 Český kras, 1976/1 - študije jamskih sedimentov
 Atti e memorie, 17 - odprava v Iran, speleološka bibliografija Irana
 Geologija, 21 - kras v konglomeratih ob zgornji Savi
 Spealp, 3 - prsni del tehničnega pasu, hrana v jamah - jedilnik, razvoj brezen, velika brezna na svetu
 New Zealand Spel. Bull., 103 - nov desender, 104 - testi vrvi
 Höhlenkundliche Mitteilungen, 35/3, zanka v odsekih brezen (take so smrtno nevarne, op.p.)
 Spelunca, 1978/4 - kras na otoku Martinique, stereoskop za projekcijo, koledar francoskih jamarsko izobraževalnih tečajev
 Oprema: škatla za foto - kramo, enostavno merjenje Lambertovih koordinat
 Stalactite 28/1 - ekološka banana - kako transportirati karbid
 uporaba škripca pri nesrečah v jamah (!), tehn. načrt
 Barensschacht - 565 m
 28/2 - od kod meriti vhod v jamo - UIS norme, uporaba desendera, najgloblje jame v Švici

jun 79

NOVICE

INFORMATIVNI BILTEN
JAMARSKE ZVEZE SLOVENIJE

J A M A R S K A Z V E Z A S L O V E N I J E

N O V I C E

letnik XIX

št. 2

juni 1979

Vsebina:

Proslave 90-letnice slovenskega jamarstva

Zapisnik svečane seje Upravnega odbora JZS, 20.5.1979
Stari trg pri Ložu

O delu jamarske sekcije pri Društvu raziskovalcev v
Valjevu v letu 1978

Jama Duboki do u Njegušima

Izobraževalni kotiček: Jamski sedimenti na krasu

Internacionalni simpozij

Speleoprinter

Oprema-varnost-tehnika

Izdaja: Jamarska zveza Slovenije, Aškerčeva 12, Ljubljana

Uredila: F. Malečkar in D. Novak

Izhaja 4-krat letno. Letna naročnina 20,- din

Razgovor o prispevku Slovencev k speleologiji in poznavanju krasa je bil v soboto, 19.5.1979 v Veliki sejni sobi na Magistratu v Ljubljani, ki nam jo je velikodušno odstopila Skupščina mesta Ljubljane. Odvijal se je v veselem vzdušju novoporočenih parov.

Govorili so mgr. A. Kranjc, ki je povedal, da je v katastru Instituta za raziskovanje krasa zabeleženih z dnem 1.3.1979 že 4600 registriranih jamskih objektov ter poudaril potrebo po sistematičnem delu na slovenski speleološki bibliografiji in izdelavi biografij slovenskih speleologov. V nadaljevanju je poročal dr. P. Habič o razvoju poznavanja kraške hidrografije in hidrogeologije, dr. Bole pa o prispevku Slovencev k poznavanju podzemeljskega življenja. Vsak podatek, ki ga je kdorkoli prispeval, je pomemben kamenček v mozaik, ki ga predstavlja kraški svet, je poudaril. Dr. F. Habe je na kratko povzel zgodovino slovenske jamarske organizacije in podčrtal pomembne slovenske raziskovalce in organizatorje. Dr. F. Leben je prikazal tudi prispevek Slovencev k raziskovanju arheologije na krasu. Bibliografija obsega 700 virov.

V razpravi so se oglašali še ing. F. Šušteršič, ki je postavil vprašanje "jamarstvo ali speleologija", kar je vzbudilo živahno razpravo, pri kateri so sodelovali Kranjc, Sket, Pirnat, Jurij Kunaver, Puc in Preisinger, od katerih so nekateri poudarjali, da ne vidijo in ne čutijo razlike med obema "vedama", da nista "le slučajno pod isto streho", drugi pa so se zavzemali za ustanovitev dveh ločenih organizacij, od katerih bi ena zajemala speleologe-znanstvenike, druga pa le jamarje-športnike, ki hodijo v jame iz rekreativnih ciljev. V imenu hrvaških jamarjev

Razgovor o prispevku Slovencev k speleologiji in poznavanju kraša je bil v soboto, 19.5.1979 v Veliki sejni sobi na Magistratu v Ljubljani, ki nam jo je velikodušno odstopila Skupščina mesta Ljubljane. Odvijal se je v veselem vzdušju novoporočenih parov.

Govorili so mgr. A. Kranjc, ki je povedal, da je v katastru Instituta za raziskovanje kraša zabeleženih z dnem 1.3.1979 že 4600 registriranih jamskih objektov ter poudaril potrebo po sistematičnem delu na slovenski speleološki bibliografiji in izdelavi biografij slovenskih speleologov. V nadaljevanju je poročal dr. P. Habič o razvoju poznavanja kraške hidrografije in hidrogeologije, dr. Bole pa o prispevku Slovencev k poznavanju podzemeljskega življenja. Vsak podatek, ki ga je kdorkoli prispeval, je pomemben kamenček v mozaik, ki ga predstavlja kraški svet, je poudaril. Dr. F. Habe je na kratko povzel zgodovino slovenske jamarske organizacije in podčrtal pomembne slovenske raziskovalce in organizatorje. Dr. F. Leben je prikazal tudi prispevek Slovencev k raziskovanju arheologije na krašu. Bibliografija obsega 700 virov.

V razpravi so se oglašali še ing. F. Šušteršič, ki je postavil vprašanje "jamarstvo ali speleologija", kar je vzbudilo živahno razpravo, pri kateri so sodelovali Kranjc, Sket, Pirnat, Jurij Kunaver, Puc in Preisinger, od katerih so nekateri poudarjali, da ne vidijo in ne čutijo razlike med obema "vedama", da nista "le slučajno pod isto streho", drugi pa so se zavzemali za ustanovitev dveh ločenih organizacij, od katerih bi ena zajemala speleologe-znanstvenike, druga pa le jamarje-športnike, ki hodijo v jame iz rekreativnih ciljev. V imenu hrvaških jamarjev

je pozdravil sestanek prof. M. Markulin, iz Sarajeva pa zastopnik speleološkega društva BiH.

Dne 20.5.1979 je bila ob 15,00 pred Križno jamo pri Ložu osrednja slovesnost. Ob dobro pripravljeni organizaciji se je udeležilo okoli 200 ljudi, jamarjev, gostov in okoličanov, ki so si jamo želeli ogledati. Po slavnostnem programu so jamarji vodili po suhem delu Križne jame. V slavnostnem programu so očrtali pomen in prehojeno pot 90-ih let slovenske jamarske organizacije predsednik JZS dr. Boris Sket, zastopnica IS SRS Majda Poljanšek in podpredsednik Speleološke zveze Jugoslavije dr. France Habe.

Slovesnost so dobro pripravili jamarji iz Starega trga s sodelovanjem jamarjev iz Ljubljane.

.....

Z a p i s n i k

svečane seje Upravnega odbora JZS, 20.5.1979, Stari trg pri Ložu

Prisotni delegati naslednjih društev: JK Črni galeb, JD Logatec, JD Dimnice, DZRJL, DZRJ Ribnica, DZRJ Kranj, JK Kraški krti, JK Kamnik, JS SPD Trst, JD Sežana, JD Vinko Paderčič, JK Železničar, JS Ajdovščina, JS Tolmin, DZRJ Luka Čeč in nadzorni odbor.

Gostje: TOZD Postojnska jama, Spel.društvo BiH, SS PD Željezničar Zagreb, Pedagoška akademija Varšava, Komisija za speleol. PS Hrvatske, Kovinoplastika, Skupščina občine Cerknica, Sekretariat za NZ, zastopnik Höllocha iz Švice, Geografskega društva Slovenije, itd.

Za uvod je pevski zbor iz Starega trga zapel štiri pesmi, podpredsednik skupščine občine Cerknica, Rudi Mlakar, pa je zbor pozdravil v imenu gostitelja in pokrovitelja Kovinoplastike, ki prav letos praznuje 25-letnico obstoja in uspešnega delovanja.

Sejo upravnega odbora je pričel B. Sket in predlagal delovno vodstvo ter dnevni red, ki je obsegal:

Referat: Slovensko jamarstvo danes,

Razpravo,

Proglasitev častnih članov in

Razno.

Napovedan prispevek iz prvih dni slovenskega jamarstva je zaradi bolezni nestorja slovenskih jamarjev, Pavla Kunaverja, izostal.

Po referatu predsednika JZS se je oglasil Slavko Bevec, ki je v imenu zamejskih članov predal IO-ju sliko iz Kraljice, ene od zamejskih jam. Zastopnik jamarske skupine pri Höllochu je predal knjigo, oglasili pa so se še zastopniki spel.društva Hrvaške (Božičević), dr. I. Gams, ki je pozdravil sejo v imenu geografskega društva Slovenije in oddelka za geografijo FF in F. Habe, podpredsednik Speleološke zveze Jugoslavije.

V razpravi je sodeloval tudi F. Malečkar, ki je podal nekaj svojih pogledov na bodoči razvoj slovenskega jamarstva in jamarske organizacije, sodelovali pa so še Jura Posarić, I. Gams, D. Preisinger in zastopnik telesnokulturnih organizacij občine Cerknica, ki je pozval jamarske organizacije, da naj se bolj aktivno vključujejo v občinske okvirje in v njihovo delo. Problematiko je nakazal tudi Remškar iz Ajdovščine, ki je potožil, da tekmovalni športi najdejo vedno večjo podporo, planinarstvo pa vedno manj, kaj pa naj zatem odpade še na jamarstvo? Kader iz manjših krajev beži v večja središča.

Zastopniki iz Hrvaške so se zavzemali za tesnejše sodelovanje bodisi pri raziskovalnem delu, bodisi zgolj na družabnih srečanjih v obliki skupnih ekskurzij.

Predlogi za častne člane, ki naj jih UO posreduje v odobritev naslednjemu občnemu zboru, so bili sprejeti soglasno. Za častna člana sta bila predlagana Pavel Kunaver in France Habe.

Razno. Ni bilo razprave.

Sklepi: Bodoče delo naše jamarske organizacije bo treba izboljšati in deloma spremeniti. Manjšim enotam je treba določiti mentorje iz vrst že starejših in bolje opremljenih društev. Povezava s sorodnimi in sosednjimi društvi in zvezami naj bo tesnejše. Za 100-letnico slovenskega jamarstva bo treba nastopiti z bolj poglobljenim in bolj ilustrativnim prikazom našega dela.

Seja je bila zaključena ob
12.20

O delu jamarske sekcije pri Društvu raziskovalcev v Valjevu v letu 1978

Speleološka grupa je u 1978.godini izvela niz značajnih istraživačkih akcija. Na terenu je provedeno oko 144 radnih dana, s tim što radni dan speleologa traje 12 do 14 časova.

Pored terenskog rada održano je 5 teorijskih predavanja novim članovima, pet dana je utrošeno na sredjivanje

opreme, dva dana na sredjivanje prostorija Društva, deset dana po 10 časova dnevno na člana su sredjivala rezultata i 4 dana na ostale aktivnosti.

Istraživanje u Drežniku. Učestvovalo je 4 člana od 10.2. do 12.2. Cilj akcije bio je istraživanje neistraženog dela ponora koji je u 1977. godini istražen u dužini od 1700 m. Ekipe nije uspela da ostvari zadatak zbog visokih podzemnih voda.

Istraživanje u Potpeči kod T. Užica. Učestvovala su 4 člana od 10.2. do 12.2. Cilj akcije bio je nastavak istraživanja Potpečke pećine. Ekipe je eksplozivom probila i istražila još oko 230 m kanala što je veliki uspeh i doprineće ulasku u nove kanale i dodaje.

Istraživanja u Arandjelovcu. Ekipe od 4 člana učestvovala je od 17.3. do 19.3. u prokopavanju kanala u pećini Risovači u Arandjelovcu. Zadatak je uspešno realizovan, pronadjen je kanal kojim se može nastaviti istraživanje ove značajne pećine.

Istraživačka akcija u Sušici. Akcija je izvodjena u okviru OIA "Jablanica 78" i trajala je od 1.7. do 10.7. Na akciji je učestvovalo 12 speleologa iz Valjeva i Šapca. Cilj akcije bio je istraživanje speleoloških objekata za potrebe SANU. Ova akcija biće napomenuta u poglavlju istraživanja za potrebe SANU.

Akcija u Gnjanima. Četiri člana speleološke grupe učestvovala su od 1.8. do 20.8. na geografskoj programskoj akciji u okviru OIA "Južna Morava 78". Cilj akcije bio je istraživanje speleoloških objekata i izrada katastra i istraživanje rudarskih okana. Istražena su dva rudarska okna; prvo dužine 200 m a drugo dužine 130 m. Istraženo je pet pećina dužine oko 400 m od kojih je najznačajnije dužine oko 350 m.

Istraživanje u Bosanskom Grahovu. Ovo je sigurno najznačajnija i najuspešnija akcija u 1979. godini. Na njoj je od 7.8. do 20.8. učestvovalo 5 speleologa. Istraženo je 5 pećina dužine 2700 m, od kojih će Ledenica biti uređena za turističke svrhe. Najduži objekt je Mokra pećina dugačka oko 920 m. Istražene su i dve jame, jedna duboka 100 m, a druga 25 m. Istraživanje je finansirala SO Bosansko Grahovo.

Istraživanje u Boru. Od 1.8. do 7.8. ekipa od 4 speleologa je u okolini Zlota istraživala jednu pećinu dužine 254 m. Istražena je i jama duboka 25 m. Vršeni su dopunski radovi i pronadjene je 40 m novih kanala. Ovu akciju finansirala je SO Bor.

SPELEOPRINTER ____ SPELEOPRINTER ____ SPELEOPRINTER ____

Endins, 4 - načrt za izdelavo karbidke pod pritiskom, speleološka bibliografija Balearov

UIS Bull., 2(16) - seznam UIS-ovih komisij, seznam kongresov in simpozijev, peticija o prosti industrijski coni na Krasu

Boll. GS CAI Imperia, 10 - naslovi jamarskih enot po svetu
Spelunca Special, 1/77 - napotki komisij

Boll. GS Sassarese, 4/1978 - najdaljše in najgloblje jame na Sardiniji

Grottes et Gouffres 68 (1978) - rezultati francoske odprave v Mehiko

SPELEOPRINTER --- SPELEOPRINTER --- SPELEOPRINTER ---

JAMA DUBOKI DO U NJEGUŠIMA

Jama Duboki do nalazi se u jugozapadnoj Crnoj Gori, u severnoj podgorini Lovćena a u neposrednom zaledju Bokokotor-skog zaliva. Ukupna dubina jame je 317⁺ m, a zajedno sa vrtačom u kojoj se nalazi jamski ulaz, duboka je oko 350 m, pa pretstavlja najdublju jamu Crne Gore i jednu od dubljih u Jugoslaviji. U hidrografskom pogledu je ova kraška jama suva (u gornjem delu) sa periodskim tokom (u srednjem delu) i sa stalnim vodenim tokom (u donjim delovima jame) koji se završava sifonskim jezerom.

Jama Duboki do je do sada ispitivana u više navrata. Prvo istraživanje, u potrazi za pitkom vodom, izvršio je G. Lahner 1916 godine. Uz kraći i opštiji opis, G. Lahner je dao i do danas jedini objavljeni plan i profil jame, nazvavši je "Pećina Stefana pl. Sarkotića" (I, 297-302).

Krajem avgusta i početkom septembra 1959. godine, izvršeno je (2), po nalogu Geozavoda iz Beograda, ispitivanje jame i bojenje vode fluorescein-natrijumom, koje su izvršili Društvo za raziskovanje jam SR Slovenije, u saradnji sa Dr J. Petrovićem, D. Gavrilovićem i članovima Geozavoda. Merenje jame ovom prilikom nije vršeno.

Sredinom jula 1978 godine je speleološka istraživanja ove jame, u cilju obučavanja članova za rad u teškim uslovima, izveća 10-članska ekipa Akademskog speleološko-alpinističkog kluba (ASAK) iz Beograda. Ni ovom prilikom nije vršeno merenje jame.

⁺ Različiti autori se ne slažu u pogledu ukupne dubine jame. Odredjenja se kreću od "preko 300 m" (10, 22), preko 310 m (7, 249 i 273; 9, 467) i 320-350 m (2, 14) sve do 340 m (8, 297; 6, 220). Ovde navedena dubina od 317 m izmerena je sa profila jame koji je dao G. Lahner (1, 297-302), po kome se ulaz nalazi na 884 m n.v. a sifonsko jezero na 567 m n.v.

Koliko smo mogli saznati, tokom 1978 godine je istraživanje ove jame, ispitivanje bočnih kanala, merenje i fotografisanje, izvršila ekipa iz SR Slovenije, sastavljena od članova više speleoloških društava. Podaci o ovim istraživanjima nam, nažalost, nisu dostupni.

Morfološke, geološke, klimatske i hidrološke karakteristike šire okoline jame

Ulaz u jamu nalazi se na dnu veće vrtače u istočnom delu Njeguškog polja, oko pola kilometra udaljene od asfaltnog puta koji vodi od Kotoru za Cetinje.

Njeguško polje sastoji se iz dva dela: Njeguša i Krsca, između kojih je niska krečnjačka prečaga Petrove Ljuti. Dno Njeguškog polja zahvata površinu od 9 km² i leži na visini od 820-880 m (4, 129). Polje je sa svera ograničeno vrhovima Mrejanik (1336 m), Tatinac (1349 m) i Bogojeva glava (1253), sa zapada vrhom Kapa (1302) a sa juga padinama Lovćena. Prema zapadu i Bokokotorskom zalivu je polje široko otvoreno dolinom Škurde.

Njeguško polje pripada geotektonskoj jedinici koja se naziva Zona Visokog krša (10, 2) i izgradjeno je od sedimentata mezozojske i kvartarne starosti. Trijaskne stene predstavljene su dolomitima i dolomitičnim krečnjacima, rasprostranjenim na severnom i istočnom obodu Polja. Od jurskih slojevitih i mestimično laporovitih krečnjaka, izgradjen je južni obod Polja; ovi krečnjaci pripadaju lijasu. Petrova Ljut izgradjena je od čistih oolitskih krečnjaka koji su jako skrašćeni; isti krečnjaci su zastupljeni i u jugoistočnom delu Polja. Kvartarne naslage predstavljene morenskim materijalom, imaju najveće rasprostranjenje u Krsu; one se javljaju i na južnom obodu Njeguškog polja i virmske su starosti. Staložili su ih lednici koji su se spuštali sa Lovćena sve do ivice Polja (3). Debljina kvartarnih naslaga u Gornjem Polju, višem kraju Krsca, prelazi 25 m (4, 129).

Njeguško polje postalo je u dolini jedne pritoke prediluvijalne Bokeljske Reke koja je pre glacijacije u virnu skrašćena (3, 32) usled pliocenog spuštanja Boke Kotorske i izdizanja njenog zaledja. Pre skrašćavanja je na mestu današnjeg Njeguškog polja postojalo eroziono proširenje nastalo na ušću dva izvorišna kraka Lovćenske reke čiji reliktni pretstavljaju i dolina Skurde (IV3, 32). Skrašćavanje je nastalo u Visini Petrove Ljuti (prosečno 950 m n.v.). Sa otvaranjem ponora u Krscu a kasnije i u Njeguškom polju, započeo je da deluje kraški proces još intenzivnije nego pri njihovom izgradjivanju. Za vreme virmske glacijacije, kada su u Krscu staložene morene, u ovom delu je kraški proces bio usporen. Tada se izgradjivalo Njeguško polje, i vode iz Krsca su usecale probojnicu kroz krečnjake Petrove Ljuti. Tada je i ponor Duboki do izgubio raniju funkciju, jer su sve vode oticale kroz Erakovića ponor (4, 130).

Pod uticajem nadmorske visine i blizine Jadranskog mora, Njeguško polje se odlikuje svežim letima i dosta blagim zimama sa malim brojem hladnih dana. Prema podacima meteoroloških stanica u Škaljarima, Cetinju i Ivanovim Koritima, srednja godišnja temperatura iznosi 12,6°C, dok godišnje padne 3500-4000 mm taloga, najviše u decembru a najmanje u julu i avgustu. Srednji proseki padavina od 1953-1959 godine iznosi 2757 mm (XI, 16).

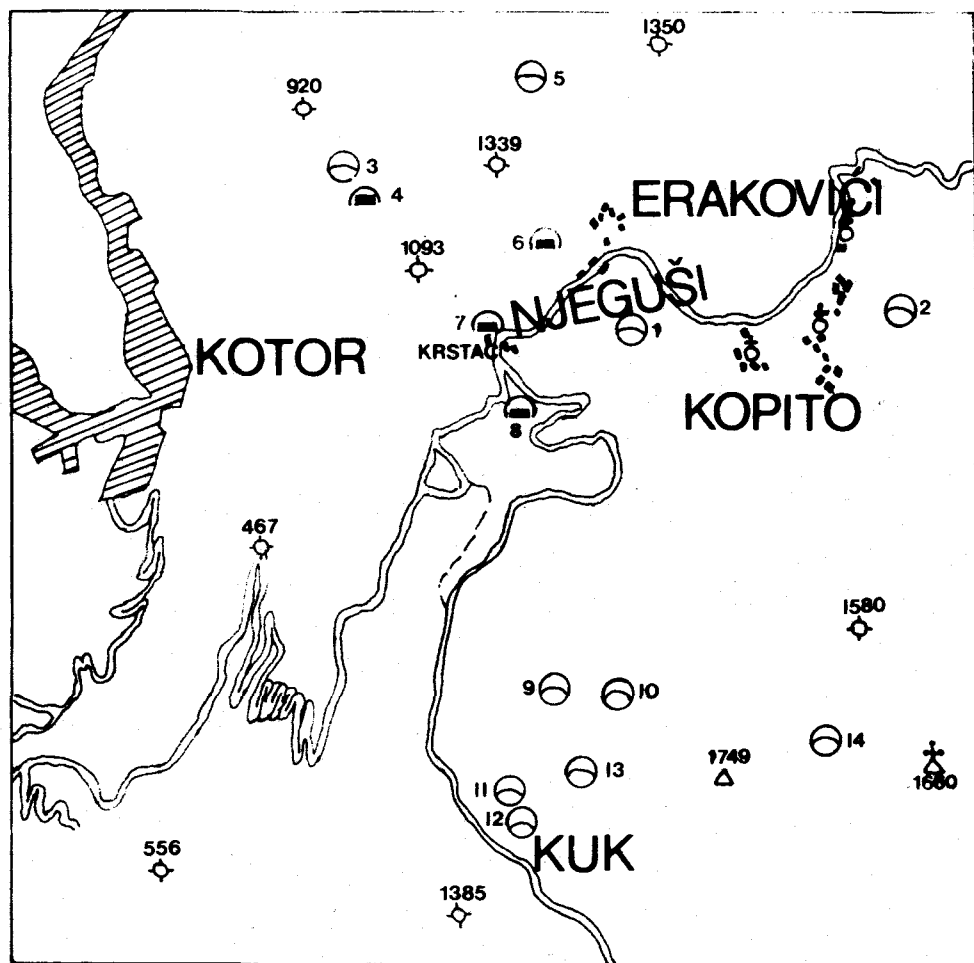
Obodom Njeguškog polja, na kontaktu krečnjaka i dolomita, izbijaju veći broj stalnih i periodskih izvora. Najznačajnije kraško vrelo je Koritnjak koji izbijaju u jednoj vrtači neposredno iznad sela Erakovića. Od ostalih izvora, koji su znatno manje izdašnosti, ističu se Nova Voda u Krscu, Pištet, Stara Voda, Bizurat i Donji i Gornji Pištet.

Iako nema stalnih tokova, izuzimajući slabašan tok u vrtači Koritnik, Njeguško polje je periodski plavljeno (4, 120). Poplave prouzrokuju periodski potoci od kojih su najznačajniji Erakovića Rijeka i Vrba, koji dotiču u Njeguše iz Krsca. Poplave su kratkotrajne, najviše do 15 dana, ali se ponavljaju po nekoliko puta u toku zimske polovine godine (oktobar - maj).

Erakovića Rijeka, najjači periodski tok u Polju, postaje od više slabih periodskih izvora, protiče istočnim delom polja i ponire u Erakovića ponoru. Kroz ponor, koji leži pod ku-

PREGLEDNA KARTA JAMA I PEĆINA

1 : 50 000

1	JAMA DUBOKI DO	8	PEĆINA GOLUBINJAK
2	JAMA BOLJANOVICA	9	JAMA LEDENICA
3	JAMA PESTIN GRAD	10	JAMA SNEŽNICA
4	PEĆINA MEMEDOVICA	11	JAMA DUBOKI DO - KUK
5	JAMA PRASETNICA	12	JAMA BENČINA
6	PEĆINA VILJUŠTICA	13	JAMA SNEŽNICA KOPRIVNE ALUGE
7	PEĆINA KRSTAC	14	JAMA SNEŽNICA MEĐUVRSJE

ćom - muzejem Njegoša, Erakovića Riieka odvodi i vodu periodskog jezera koja ponovo izbijaja na vrelima Škurde i Gurdića, kao i Ljute, u Bokokotorskom zalivu (5, 89).

Kao što se može zaključiti prema priloženoj preglednoj karti jama i pećina, u ovom području se nalazi više speleoloških objekata. Osim Dubokog dola, tu su još jame: Boljanovica, Pestin grad, Prasetnica, Ledenica, dve Snežnice, Duboki do kod Kuka, itd, kao i pećine: Memedovica, Viljuštica, Krstac, Golubnjak, itd. Navedene su samo istražene pećine i jame, dok neistraženih sigurno ima još više (vidi 6, 227-228).

- nadaljevanje prihodnjič!

s p e l e o p r i n t e r .-.-. s p e l e o p r i n t

Črni galebi pišejo V/5 - rezultati 1. JJO v Ekvador

Planinski vestnik, 3/1979

4/1979 - A. Kranjc: Jama Srnica (Kanin)

5/1979 - kategorizacija alpinistov (!!)

New Zealand Spel.Bull., 106 - zanimiva arheološka jama
v Novi Gvineji

AMCS Act. Newsletter, 9 - najgloblje jame v Mehiki

Geologija, 21/2, Umbria proffonda, 16, Proc. Univ. Bristol
Spel.

Soc., 15/1, Naše okolje IV/2

e r .-.-. s p e l e o p r i n t e r .-.-. s p e l e o p

Jurij Bernik: Jamski sedimenti na krasu

Ozemlje Notranjsko-Primorskega krasa je bilo v pleistocenski dobi periglacialno območje, ki je v širokem loku obdajalo jugovzhodno krilo alpske poledenitve. Alpski ledeniki s svojimi čeli niso nikjer segali na Notranjsko-Primorski kras, zato na tem ozemlju ni moč opaziti sledov ledeniške erozije, kakor tudi ne kakršnih koli ledeniških sedimentov. Ledeniki so bili tod razviti le v posameznih glacialnih viških. Bili so precej majhnega obsega in so zato tudi sledovi njihovega delovanja skromni. Vendar pa to še ne pomeni, da ledena doba s svojimi številnimi in izrazitimi klimatskimi nihanjem ne bi na tem ozemlju zapustila nikakršnih sledov, saj je bil večji del ozemlja Notranjsko-Primorskega krasa v stadialnih obdobjih zadnjega - Würmskega glaciala nad gozdno mejo, ki naj bi po Meliku bila v višini 600 do 700 metrov.(Z)

Kljub precej dobri raziskanosti tega območja pa so edine priče delovanja eksogenih sil, ki so jih povzročila temperaturna nihanja v ledeni dobi, melišča pod strmimi skalnimi stenami. Ni pa mogoče opaziti kakšnih suliflukcijskih premikov ali krioturbatnih pojavov. Za raziskovanje melišč imamo premalo fosilnih ostankov ali drugih znakov, ki bi pripomogli k njihovi časovni opredelitvi. Prav tako ni na Notranjsko-Primorskem krasu ustreznih sedimentov, kot so to: peski, grušči in drugi klastiti v obsežnih pokrovi. V kolikor pa jih lahko zasledimo, pa so pokriti z vegetacijo in jih ni moč zaslediti na večjih območjih.

Ker niso dani pogoji za raziskovanje klimatskih nihanj na širših zunanjih prostorih, so se paleolitska razis-

kovanja omejila na ozko območje kraških jam. Ta raziskovanja so dala precej ugodne rezultate, in tako veliko pripomogla k boljšemu poznavanju pleistocenske klime v tem delu Slovenije. Sedimente, ki jih lahko najdemo v naših jamah, delimo z ozirom na njihov izvor na dve veliki skupini; v avtohtone in alohtone sedimente. Vmesno skupino pa predstavljajo paravtohtoni sedimenti. Med avtohtone sedimente štejemo sedimente, ki so nastali v jami sami. Sem spadajo največ krioklastični apneni grušč, vseh granulacij, od najdrobnejšega drobirja do velikih skal. Ti grušč, ki so produkt mehaničnega preperevanja, ki ga povzroča največ delovanje zmrzali. Za nastanek gruščev so potrebna pogosta temperaturna nihanja okoli zmrzlišča. To pa kaže na mrzlo, ostro klimo. Zaradi zmrzali so s stropa jam odpadali tudi stalaktiti in sigaste skorje, ki pomešani z gruščem in drugimi sedimenti tudi spadajo med avtohtone sedimente. Sigaste skorje, ki so večkrat precej debele, drobtinčaste sige in sigova lepila pa so nastale v bolj ugodnih razmerah, v toplejši, vlažni klimi (humidni).

Drugo skupino sedimentov v jamah pa predstavljajo alohtoni sedimenti, ki so prišli na različne načine v jamo od zunaj. Alohtoni sedimenti so po načinu transporta precej različni. Tako ločimo: fluvialne odkladnine, ki jih je naplavila voda iz bližnje ali daljne okolice. Lahko imamo opravka s prodovi, peski ali ilovico, kar je odvisno od transportne moči vode. Te odkladnine srečujemo predvsem na našem Krasu in so večinoma peščene in ilovnate odkladnine predriške starosti, na katerih so se diskordantno odložili mlajše pleistocenski avtohtoni jamski sedimenti. Žal pa so te vodne odkladnine klimatsko zelo težko opredeljive, saj so se te vrste sedimenti lahko odlagali tako v mrzli kot tudi topli klimi. Alohtonega porekla so tudi eolski sedimenti, ki pa navadno ne

tvorijo samostojnih obsežnejših plasti, pač pa nastopajo kot ilovnata komponenta poznorimskih gruščnatih plasti. Njihova zelenkastorumena barva in sestav kažeta, da imajo izvor v eocenskem flišu, ki je med krednim apnencom Notranjsko-primorskega krasa obširno zastopan. Eolski sedimenti kažejo na viške stadialov, to je obdobje, ko je bilo zaradi zmanjšane vegetacijske odeje in izdatnejšega mehaničnega drobljenja kamnine edino možno prenašanje in akumuliranje najfinejšega flišnega prahu. K alohtonim sedimentom štejemo seveda tudi fosilne ostanke pleistocenske favne, pa čeprav gre za ostanke lovskega plena pleistocenskih lovcev. Sem spadajo seveda tudi vsa kamena in koščena orodja, ki jih je pleistocenski lovec pustil v jami.

V tretjo skupino sedimentov štejemo paravtohtone sedimente, ki jih predstavljajo predvsem rjavkastordeče ilovice. Označujejo jih s skupnim imenom "jamske ilovice". Te ilovice naj bi bile produkt kemičnega preperevanja osnovne kamnine, navadno apnenca. Kemično preperevanje naj bi bilo posebno izrazito v topli in vlažni klimi, za razliko od mehaničnega preperevanja, ki je najbolj izrazito v mrzli klimi. Rdeče-rjave ilovice nikakor niso mogle nastajati v jami sami, pač pa na kraškem površju nad jamo, od koder jih je skozi razne razpoke v kamnini naprala atmosferska voda in jih najpogosteje vnesla med avtohtone sedimente, predvsem med grušč.

Vse tri vrste sedimentov, avtohtoni, alohtoni in paravtohtoni lahko nastopajo v jami čisti, brez primesi, ali medsebojnega mešanja. Pogosteje pa imamo opravka s plastmi, ki so produkt raznoizvornih sedimentov. Za razliko od prvega primera, ko lahko iz čistih sedimentov dokaj hitro določimo klimatske pogoje nastanka, pa v drugem primeru to ni mogoče.

tvorijo samostojnih obsežnejših plasti, pač pa nastopajo kot ilovnata komponenta poznowermskih gruščnatih plasti. Njihova zelenkastorumenena barva in sestav kažeta, da imajo izvor v eocenskem flišu, ki je med krednim apnencem Notranjsko-primorskega krasa obširno zastopan. Eolski sedimenti kažejo na viške stadialov, to je obdobje, ko je bilo zaradi zmanjšane vegetacijske odeje in izdatnejšega mehaničnega drobljenja kamnine edino možno prenašanje in akumuliranje najfinejšega flišnega prahu. K alohtonim sedimentom štejemo seveda tudi fosilne ostanke pleistocenske favne, pa čeprav gre za ostanke lovskega plena pleistocenskih lovcev. Sem spadajo seveda tudi vsa kamena in koščena orodja, ki jih je pleistocenski lovec pustil v jami.

V tretjo skupino sedimentov štejemo paravtohtone sedimente, ki jih predstavljajo predvsem rjavkastordeče ilovice. Označujejo jih s skupnim imenom "jamske ilovice". Te ilovice naj bi bile produkt kemičnega preperevanja osnovne kamnine, navadno apnenca. Kemično preperevanje naj bi bilo posebno izrazito v topli in vlažni klimi, za razliko od mehaničnega preperevanja, ki je najbolj izrazito v mrzli klimi. Rdeče-rjave ilovice nikakor niso mogle nastajati v jami sami, pač pa na kraškem površju nad jamo, od koder jih je skozi razne razpoke v kamnini naprala atmosferska voda in jih najpogosteje vnesla med avtohtone sedimente, predvsem med grušč.

Vse tri vrste sedimentov, avtohtoni, alohtoni in paravtohtoni lahko nastopajo v jami čisti, brez primesi, ali medsebojnega mešanja. Pogosteje pa imamo opravka s plastmi, ki so produkt raznoizvornih sedimentov. Za razliko od prvega primera, ko lahko iz čistih sedimentov dokaj hitro določimo klimatske pogoje nastanka, pa v drugem primeru to ni mogoče.

bistvene sestavine plasti. Ko so vzorci popolnoma suhi, začnemo z analizo. Stehtanemu vzorcu odsejemo nekaj dekagramov frakcije, manjše od enega milimetra in to prihranimo za analizo finih frakcij in določanje CaCO_3 . Ves ostanek vzorca z zrni premera nad en milimeter pa kuhamo v večji količino vode tako dolgo, da se razpusti vsa ilovica. Nato skozi sito z luknjicami premera en milimeter odplaknemo z močnim curkom vso ilovico in zrna, manjša od enega milimetra. Ostali material posušimo in nato presejemo v naslednje frakcije: večje od deset milimetrov, od 10-5 mm, 5-4 mm, 4-3 mm, 3-2 mm in 2-1 mm, ter posamezne frakcije stehtamo. Dobljena utežna razmerja preračunamo v odstotke z ozirom na ves odtehtani vzorec. Množino frakcije, manjše od enega milimetra, računsko ugotovimo z odštevanjem. Iz vsake frakcije potem z roko odberemo delce, ki so nastali po zmrzali jamskega stropa in sten. Tudi te količine, izražene v utežnih enotah, preračunamo v procente. Tako smo dobili za vsako frakcijo po dva podatka. Eden nam v določeni frakciji v odstotkih izraža ves zrnat material ne glede na njegov izvor, drugi pa le zmrzali. Podatke, zbrane v tabelah, nato prikažemo zaradi boljše preglednosti še grafično v diagramih. Na ordinato koordinatnega sistema naneseemo v primernem razmerju povprečne debeline plasti v stratigrafskem zaporedju in v vsaki plasti označimo mesto odvzema vzorca. Na abscisno os pa naneseemo odstotke. V tako prirejeni koordinatni sistem nato na mestih v plasti, kjer so bili odvzeti vzorci, naneseemo odstotne vrednosti za največjo frakcijo (pri nas največ 10 mm) ne glede na izvor posameznih delcev. Če tako dobljene točke zvežemo, dobimo lomljeno črto, ki jo imenujemo bruto črta, ker kaže ves zrnat material iz neke plasti, ne glede na njegov izvor. Nato pa v isti koordinatni sistem vnesemo še vrednosti za isto frakcijo, ki predstavljajo le produkte mehaničnega preperevanja. Tako dobimo črto, ki jo imenujemo neto črta. Ta se navadno delno prekriva

z bruto črto. Na isti način narišemo potem vse diagrame za vse frakcije. Dobimo toliko diagramov, kolikor je frakcij. V diagramih so pomembne predvsem neto črte, saj je iz njih mogoče razbrati, v katerih plasteh profila je prevladovala zmrzal, kje je bila šibka ali pa kje jo sploh ni bilo. Močna odklanjanja v desno kažejo obdobja intenzivnega krušenja jamskih sten in stropa, torej poslabšanje klime.

Seveda s to metodo dobimo le nekatere orientacijske podatke o klimatskem značaju posameznih plasti. Pri končni oceni pa moramo upoštevati še vse druge indikatorje, kot so: geografska širina, nadmorska višina, paleontološka vsebina plasti, kulturni ostanki pleistocenskih ljudi in podobno. Upoštevati pa moramo tudi diagenetske procese, ki lahko zelo spremenijo sestavo prvotnih plasti.

+ ! + ! + ! + ! + ! + ! + ! + ! + ! + ! + ! + ! = ? ?

OPREMA-TEHNIKA-VARNOST---OPREMA-TEHNIKA-VARNOST---OPREMA

Nekaj o osebni jamarjevi opremi

Lahko bi rekli, da so "herojski časi" jamarstva že zgodovina. Danes je jamarstvo vrhunski šport, ki zahteva dobro strokovno in tehnično podkovanega psiho-fizično dobro pripravljenega ter dobro opremljenega športnika. Za slednje skrbi močna indutrija, med katero je ostra konkurenca in vsak dan so na trgu bolj ali manj uporabne novosti. Ker smo slovenski jamarji bolj na periferiji dogajanja v svetovnem jamarstvu, vezani na nakupe v tujini, je pomembno, da poznamo opremo in ne nasedamo trgovskim trikom. Glede nakupov veljajo ta splošna načela: če sami ne poznamo dovolj razmer, se posvetujmo z izkuženimi jamarji, raje prihranimo malo več denarja in kupimo kvalitetno, varno opremo.

Pajac: naj bo iz nepremočljivega, gumiranega, nylonskega, neraztrgljivega materiala. Za visokogorska brezna oblečemo pod njim dolgo volneno perilo ali podkombinezone. Kombinezoni naj bodo ozki, z ozkimi dolgimi hlačnicami. Ker je večina kombinezonov zaprtih z "velcrojem", svetujem, da prišijete še zadrgo, ki se odpira v obeh smereh. Na konce rokavov in hlačnic (v robove) vtaknite elastike. Kombinezon okrepimo tako, da prilepimo kose iz istega materiala na kolena, komolce, zadnjico. Pod hrbet in zadnjico damo med obleko in kombinezon tanek izolacijski material z zaprtimi celicami, ki nas povsem izolira od tal pri počivanju, plazenju, itd. Vzdrževanje: čistimo z vodo, raztrgana mesta zalepimo z istim materialom. Šivi kombinezonov naj bodo termično obdelani. Manjša količina obleke pod kombinezonom nam omogoča, da smo lažji, gibčnejši, manj je treba rezervne obleke.

Nekaj primerov: ne svetujem bombažnih, delavskih kombinezonov, ki jih lahko kupite v trgovinah z zaščitno premo. Hitro se uničijo in še takrat boste mokri. Ne svetujem kombinezonov iz platna - trd, premočljiv. Najbolj v rabi so kombinezoni tovarn Marbach in Petzl. Nekaj cenejši angleški kombinezoni se niso najbolje izkazali. "Imper-speleo", Marbach je najbolj uporabljen kombinezon - zunanji prsni žep, kapuca, neraztegljiv PVC material, na šivih termično obdelan - predvsem nepremočljiv.

Petzl, kombinezon iz PVC, neraztegljiva, nepremočljiva, notranji žep in kapuca, šivi so termično obdelani. Blago je manj mehko od Marbach.

"Speleogliss", Marbach, se ni najbolje obnesla. Blago je elastično, prepušča zrak, izredno gladko. Notranji žep in kapuca, nepremočljiv.

"Gortani", Camp, za obilnejše člane, nylon, neraztegljiv, zadrga in velcro.

Podkombinezoni: "Rexoterm", Marbach, najbolj v rabi, elastično, trdno izolacijsko blago, teža: 850 gr.

"Bury", Marbach, sintetično blago ostane toplo tudi mokro, teža: 700 gr.. Svetujemo ga skupaj s "Speleogliss".

Obutev: Za vse vrste jam so najbolj primerni gumijasti škornji, visoki do kolen, s profiliranim dnom, s hidrofobno podlogo. Glede na občutljivost na mraz si obujemo več nogavic oziroma damo v škorenj tanko plast izolacijskega materiala z zaprtimi celicami. Preko škornjev damo kombinezon in ju z elastikama oziroma trakom zatesnimo. Ne svetujem uporabo višjih škornjev oziroma škornjev s platneno podlogo. Ne svetujem gojzarjev: dragi, težki, hitro se zmočijo,...

Rokavice: Svetujem nepremočljive, dolge (preko rokavov). Najbolj primerne so tiste, ki jih uporabljajo na bencinskih črpalkah - gladke, s platneno osnovo. Ne svetujem usnjenih, delavskih.

Čelada: alpinistična, z "Y" pritrditvijo. Ne svetujem delavskih čelad oziroma čelad s "šilti". Ne svetujem luknjanja čelad za namestitvev razsvetljave oziroma baterijskih vložkov v njej.

Karbidka: naj ima dotok vode pod pritiskom (s pumpico ali kako drugače), zapira naj se na navoj, cevka za gorilec naj bo na vrhu, narejena naj bo iz čim lažjega materiala, razsvetljava naj bo čelna. Po podatkih iz literature si karbidko z dovodom vode pod pritiskom lahko naredimo sami. Pumpico damo delati orodjarju, oziroma jo naročimo pri avtorju članka. Ne svetujem karbidk iz medenine, ki jih lahko kupite v Ljubljani. Čelno razsvetljava si lahko naredimo sami ali jo kupimo pri "Speleomarketu". Najboljše so čelne razsvetljave s piezoelektričnim vžigom (več modelov Petzl, Marbach). Lahko si ga naredimo sami, tako da razstavimo kuhinjski piezoelek-

trični plinski prižigalec in ga montiramo pod navadnega. Čelna razsvetljava naj bo vpeta na elastiki na čeladi.

Električna svetilka: Petzl izdeluje čelne svetilke z baterijami na zadnjem delu čelade, ki jih lahko kupimo posebej ali s piezoelektričnim prižigalom acetilenske čelne razsvetljave. Zelo priročna je "Wondra", baterija si namestimo na zadnji strani čelade, ali v žep - manj primerno je v čelado. Vse naj bo dobro izolirano pred vlago.

Pribor za karbidko in električno svetilko: Karbidke "filajmo" na "kontejnerski način" - enkratno "Filungo" zavijemo v kos ženske najlonke, tako preprečimo, da bi nam apno zamašilo odvode za plin in vodo, med gorenjem cel "kontejnerček" večkrat obrnemo, tako da nam zgori ves karbid, nakar ga damo v vrečko za odpadke (in nesemo ven) ter zamenjamo z novim. Zamašitev dovoda za vodo in plin lahko preprečimo tako, da karbid prekrijemo s kosom tanjše, grobe gobe za čiščenje posode. Razen tega: rezervni gorilec, teflonski trak (za zatesnitev gorilca), "brener nuc", plastični izolirni trak, rezervne žarnice in baterije.

Prihodnjič dalje. Podrobnejše informacije dobite pri avtorju članka!

Malečkar Franc

Opomba: V članku "O uporabi vretenaste vrvne zavore", Novice XVIII/3, je "tiskarski škrat" (!?) večkrat zamenjal desender s dresslerjem - očitno ni jamar!

Vloga Postojnske jame v znanstvenem in turističnem pogledu v svetu

Postojna, 19.-21. oktober 1979

Vabilo in prvi cirkular

Leto 1819 pomeni mejnik v zgodovini kraškega in jamskega turizma. Takrat je Postojnska jama odprla podzemeljski svet obiskovalcem in uvedla knjigo obiskov. To leto pomeni začetek jamskega turizma v takratni avstroogrski monarhiji. Ko so našli v jami prve jamske živalice, med njimi tudi *Proteus anguinus*, je postala Postojnska jama tudi zibelka biospeleologije. Z delom A. Schmidla iz leta 1954, v katerem opisuje podzemeljski svet Notranjskega krasa, so bili položeni temelji nove vede, speleologije. Znameniti tuji speleologi, tako Francoz E. A. Martel in Dunajčan F. Kraus so v Postojnski jami videli središče klasičnega krasa. Takoj po ustanovitvi prvega jamarskega društva na Dunaju leta 1879 in nato v Trstu 1884, je koncem osemdesetih let ustanovljeno v Postojni jamarsko društvo "Antron". Ob dosedaj izdanih 80 jamarskih pisanih vodnikih se je razvijala tako nemška kot pozneje italijanska in slovenska speleološka terminologija. Realizacijo prvega jamarskega muzeja, zasnovano po znanem speleologu I. A. Perku, je prekinil izbruh prve svetovne vojne.

Letos praznuje Postojnska jama 160-letnico svojega turističnega razvoja. Temu izrednemu dogodku je dala poudarek tudi Mednarodna speleološka unija s tem, da je sprejela v svoj koledar prireditvev - simpozij o vlogi Postojnske jame v znanstvenem in turističnem pogledu v svetu. Pokrovitelj simpozija je THO Postojnska jama.

Za simpozij so predvidene naslednje teme:

1. Vpliv Postojnske jame na razvoj speleologije doma in v tujini.
2. Postojnska jama in njen pomen za razvoj biospeleologije doma in v svetu.
3. Postojnska jama in njen vpliv na razvoj kraškega in jamskega turizma doma in v svetu.

Obračamo se na speleologe in turistične delavce evropskih dežel, da v svojih referatih obdelajo vlogo Postojnske jame v njihovem speleološkem in turističnem razvoju. Upamo, da bodo referati prikazali vlogo Postojnske jame tako v znanstvenem kot turističnem pogledu v razvoju domače in svetovne speleologije. Referati so lahko pisani v uradnih jezikih Mednarodne unije in v slovenskem ter srbohrvatskem jeziku. Rezime teh je poslati na Organizacijski odbor simpozija do 30.IV.1979. Obsegati sme največ 40 vrstic. Referati bodo tiskani.

Referenti bodo poleg honorarja za referat deležni brezplačnega penziona v Hotelu Jama v Postojni.

Drugi cirkular bomo poslali vsem, ki se bodo prijavili Organizacijskemu odboru do 30.aprila 1979.

Pokrovitelj simpozija sta Postojnska jama in Mednarodna speleološka unija.

Poleg referatov bo Organizacijski odbor priredil ekskurzijo v neturistične dele Postojnskega jamskega sistema.

Prijave in rezimeje je poslati na naslov:

ORGANIZACIJSKI ODBOR SIMPOZIJA

"ZNANSTVENA IN TURISTIČNA VLOGA POSTOJNSKE JAME V SVETU"
66230 POSTOJNA, THO POSTOJNSKA JAMA, sekretariat

МСС — ЕВРОПЕЙСКА РЕГИОНАЛНА КОНФЕРЕНЦИЯ ПО СПЕЛЕОЛОГИЯ
EPRS - CONFERENCE REGIONALE EUROPEENNE DE SPELEOLOGIE
R P de BULGARIE. — Sofia, 22---28 septembre 1980
Adresse — R. P. de BULGARIE, 1000 Sofia 18, Boul. Tolboukhine
FEDERATION BULGARE DE SPELEOLOGIE — BFPD

Jamarska zveza Slovenije

Ljubljana

Болгарский туристский союз и Союз научных работников Болгарии приглашают Вас принять участие в работе Европейской региональной конференции по спелеологии, которая состоится в Болгарии, гор. София, с 22 по 28 сентября 1980 г.

Научные секции конференции будут следующие:

- А. Геология и тектоника карста.
- Б. Геоморфология поверхностного и подземного карста, спелеогенезис.
- В. Гидрология и климатология карста и пещер.
- Г. Гидрогеология карста, физико-химия карста.
- Д. Биоспелеология.
- Е. Спелеоархеология, спелеопалеонтология.
- Ж. Подземная картировка.
- З. Пещерный туризм, охрана пещер, охрана карста и карстовых вод.
- И. Практическая спелеология и спасательные работы в пещерах.

Перед конференцией и после нее намечено провести 4-дневные научные экскурсии в нескольких направлениях: в северо-западную Болгарию вплоть до гор. Видина; в район классического карста возле деревни Карлуково и нового национального Дома спелеологов; в районе около гор. Софии; в древней столице Болгарии — В.Тырново и гор. Дряново, а также и в Родопах.

В программе предусматривается посещение как электрифицированных, так и неблагоустроенных пещер.

Такса за правоучастие должна быть оплачена в соответствующей социальной валюте на базе 40 /сорок/ болгарских левов.

Резюме докладов следует представить на французском или на английском языках, до 30 рядов на машине по форме А4 и выслать не позже 30 декабря 1979 г. на адрес:

Болгария, София 1000
бул. Толбухина 18
Болгарская федерация спелеологии — ЦС БТС.

Доклады должны быть не больше чем 6 страниц по форме А4.

Болгарская федерация спелеологии при Центральном Совете Болгарского туристского союза разошлет Первый циркуляр конференции не позже 15 мая 1979 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ БФПД:

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ОП.БЮРО ЕРКС '80:

/п/ проф. д-р Л.Динев

/п/ П.Белевски

seje izvršnega odbora JZS, dne 5.6.1979

Prisotni: Sket, Preisinger, Planina, Habe, Novak.

Odsotni: Šušteršič, Pirnat, Puc, Malečkar, Stražar, Bombač, Trček, Gams, Preprotnik.

Predlagan je bil naslednji dnevni red:

Ocena organizacije proslave 90-letnice,
Finančno stanje,
Zborovanje 1980,
Pritožba DZRJ Kočevje,
Koledar.
Naše jame, 21/1979,
Razno.

Ad.1. Glede organizacije člani IO niso imeli bistvenih pripomb. Izraženo je bilo nezadovoljstvo, da se je seje Upravnega odbora in proslave udeležilo le malo delegatov, vsega okoli 15 društev.

Pripravljen je razgovor v naših razgledih, v Kranju bodo organizirali prikazovanje jamarskih filmov. V teku sta dve akciji, Leško brezno in BPGG.

Izvršni odbor sprejema sugestijo A.Kranjca, da se izdelata slovenska kraška bibliografija in slovenska speleološka biografija. Za oboje je napravljen že dober skelet. IO je mnenja naj prevzame iniciativo za nadaljnje delo in izbere sodelavce. Ponudil je sodelovanje F.Habe.

Iniciativo J.Kunaverja prav tako sprejemamo. Naprošamo ga, da napravi konkretnější načrt in vizijo razvoja stalne razstave, s čimer bomo vodili nadaljnje akcije, iskali streho itd.

Ad.2. Dohodki so izkazani le od Kovinoplastike, 10 000.- din. Skupnih stroškov /oglas, poštne in razmnoževanje vabil, ozvočenje, povečave fotografij, značke in emblemi, dnevnice in potni stroški za organizatorje itd/pa znese okoli 43 000.- Habe je predlagal, da bi naprosili tudi Postojnsko jamo, da bi naknadno prispevala h kritju stroškov.

Ad.3. Sprejme se ponudba JK Železničar, da organizira zborovanje in občni zbor 1980. Predlagan je mladinski dom v Bohinju in ekskurzija v Bohinjske gore.

Program strokovnega dela zborovanja naj obsega novejšo raziskavo alpskega krasa in triglavske skupine.

Ad.4. DZRJ Kočevje se je telefonsko pritožilo na formulacijo Upravnega odbora, ki je zadevala prošnjo za pomoč pri postavitvi plošče pri Bilpi. IO sodi, da je večina članov Upravnega odbora bila za sklep, kot je bil podan v zapisniku. IO bo v okviru svojih možnosti dodal še del sredstev, ki bodo potrebna, o čemer pa bo sklepal na prihodnji seji.

Podpredsedniku se izplača kilometrina za udeležbo na odkritju, Planina pa naj predloži zahtevek organizatorju.

Izrečena je bila kritika na račun dolenjskih jamarjev, ker IO-ja niso niti obvestili o tem, kaj se bo dogajalo pri Bilpi. Vsi člani IO-ja so bili povabljeni privatno. Taka privatizacija organizacije dolenjskih jamarjev, izven vednosti IO-ja, venjetno ne vodi k ciljem, ki jih zasledujemo vsi skupno.

Pri Bilpi je bila prikazana novejša vrвна tehnika in reševanje, zatem pa je bila odkrita spominska plošča ponesrečenim v jami. Dolenjski jamarji, pa čeprav se od IO-ja distancirajo, so potrebni strokovne pomoči, ki jim jo lahko nudi le IO s svojimi specializiranimi skupinami.

Ad.5. Za koledar, ki si ga prizadevamo izdati skupno s tem ali onim založnikom bi ponudili akcijske slike. Če uspe dobiti honorar ga bomo delili med avtorja in JZS po 50:50. Izbor fotografij bo napravljen po dogovoru.

Ad.6. Poročano je bilo o prispelem materialu za NJ, 21/1979.

Ad.7. K nalogi, ki bi jo predlagali RSS je treba najti neodvisnega nosilca, n. pr. I. Gamsa ali F. Osoleta. Sicer pa bo katastrofi posvečena ena od jesenskih sej.

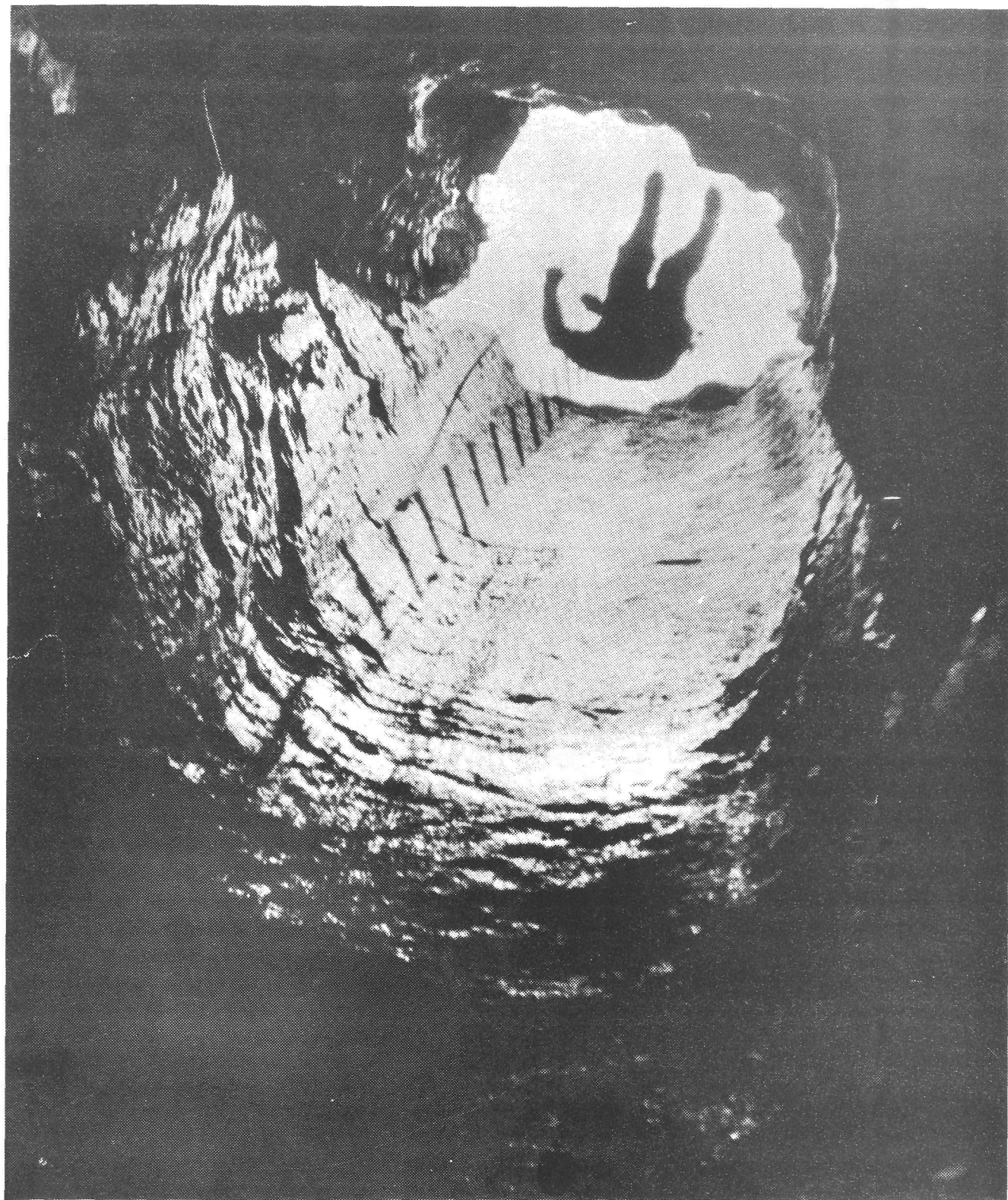
Na sejo KO KSPSJ naj bi šel po dogovoru s Šušteršičem F. Malečkar.

F. Malečkar prosi za kritje stroškov vožnje v Ženevo, kjer se je udeležil sestanka udeležencev odprave na N.Gvinejo. IO meni, da si sedaj lahko krije te stroške že iz pomoči, ki jo je prejel od podjetij. Obvezujemo ga le, da o dogajanjih poroča.

IO je sklenil, da odslej smatra vse podpore za akcije le kot akontacije, ki se spremenijo v dotacijo šele ob predložitvi poročila.

Zaključek ob 18.30

Zapisal
D. Novak

NOVICE

INFORMATIVNI BILTEN
JAMARSKE ZVEZE SLOVENIJE

Vsebina:

Zapisnik seje Izvršnega odbora JZS, 11.9.1979

Predlog za postopek pri častnem razsodišču JZS

Poročilo o preiskovalnem postopku v zvezi z nesrečo
jamarjev v Bilpi

Jamarski krožek na Šolskem centru RSNZ v Tacnu

Jama Duboki do u Njegušima, nadaljevanje in konec

Gamsijada

Prvi dolenjski jamarski tabor

Poročilo o tehnični vaji jamarske reševalne skupine

Poročilo o udeležbi na mednarodnem jamarskem taboru v
Frankovski Juri

Evropska regionalna speleološka konferenca in druge akcije

Organizacija Jamarske zveze Slovenije

Četrtri mednarodni potapljaški tečaj

Izdaja: Jamarska zveza Slovenije, Ljubljana, Aškerčeva 12

Uredil: Dušan Novak

Izhaja 4-krat letno. Letna naročnina 20,- dinarjev.

Za vsebino prispevkov odgovarjajo avtorji

dne 11.9.1979

Prisotni: Sket, Preisinger, Trček, Novak, Planina

Opravičili so se: Habe, Stražar

Odsotni: Šušteršič, Smerdu, Pirnat, Bombač

1. Predlagani dnevni red je bil dopolnjen s tem, da smo pregledali, kaj smo sklenili na zadnji seji, ki je bila v juniju. Za vlogo na RSS bo treba še najti nosilca naloge.
2. Pregledali smo program in finančni načrt za leto 1980, ki ga bo treba predložiti ZTKOS in ZOTK. Program se mnogo ne menja glede na pretekla leta. Glede na majhna sredstva se nekatere naloge opravijo v skrčenem obsegu ali pa iz leta v leto prelagajo.
3. - S potovanja na potapljaški seminar v Francijo potrebujemo še poročilo.
 - Simpozij o tehniki in materialu v Barceloni bo trajal le dva dni ter je očitvidno namenjen le domačim. Naročili bomo material.
 - Zborovanje furlanskih jamarjev v Pordenonu bo novembra.
 - Evropska speleološka konferenca v Sofiji bo septembra prihodnje leto. JZS naj bi krila del stroškov za nekaj udeležencev, dva mlada, itd. Kako pa bo o tem sklepal Savez? Koliko jih bo poslal? O tem bo treba dobiti tudi mnenje upravnega odbora. Plačali naj bi kotizacijo in potne stroške.
 - Zbora reševalcev v Zakopanih se bosta udeležila Preisinger in Korenčan. Za vsakega bomo prispevali potne stroške in po 50 §.

4. Glede na načrt, da bi člani ZOTK v Kotoru postavili dom LT, bi kazalo priporočiti IO ZOTK, da naj ta sredstva zbirajo organizacije LT po občinah in v občinskih okvirih.
5. V razgovoru o akciji NNNP smo sklenili, da bo v času akcije NNNP pripravljena reševalna skupina.
- Razpravljali smo o oblikah in smiselnosti obrambnega načrta, ki mora obsegati vojne razmere in druge izjemne okoliščine kot so potres, požar, itd.
- Morda bi kazalo razpravljati o vključitvi v skupni obrambni načrt vseh organizacij na Lepem potu 6.
6. Prošnje. Črnemu galebu se za proslavo daje 2000,- din, kar se odpiše od dolga. Kdo se bo udeležil proslave, ker so na ta termin že vsi funkcionarji zasedeni?
- DZRJ Kranj se odredi 5000,- din za raziskave v Leškem breznju, prav toliko pa tudi ekipi DZRJL za raziskave v BPGG. Izplačilo bo opravljeno na podlagi predloženih zapisnikov in poročil. Ta sklep velja tudi za vse podobne podpore v bodoče.
- Poročilo tehnične komisije:
- kritično je obdelovana vrvna tehnika
 - obdeluje se nov tip vrvne zavore, ki naj bi ga demonstrirali npr. v Fordenonu
 - demonstracija JRS je bila opravljena in o tem je že bilo podano poročilo
 - za nakup vrvi za nadaljnja testiranja je za 1000,- din stroškov, ki bodo izplačani na podlagi obračuna.

7. Razno

- Razpravljali smo o oblikah izobraževanja. Primerna oblika je taka, kot je bil npr. zbor v Bilpi.
- Kakšna naj bi bila jamarska šola, centralna ali po področjih? Po stiku s Strokovno komisijo predlagamo, da bi še letos v dveh vikendih izvedli šolo za po enega člana vsakega društva. Na tej šoli bi se posvetili tehniki raziskav in merjenju ter izdelavi zapisnikov.
- Plenum SSJ bo 14. septembra. Udeležil se ga bo predsednik.
- "Gamsijada", sestanek vseh dosedanjih raziskovalcev BPGG, ki je bila pri Mihevcu, je, kot pravijo udeleženci, še kar uspela.
- Skupščina občine Kočevje je poslala poročilo o nesreči v Bilpi. Obravnavali smo ga, kot tudi pripombe in mnenje naših reševalcev. Povzetek obojega bo objavljeno v Novicah.

Vsekakor je treba težiti k temu, da se čim več jamarjev usposobi za minerje, da ne bo napak in težav zaradi nestrokovnega dela. Nabaviti bi kazalo tudi opremo, ki bi bila primerna za reševanje v takih okoliščinah.
- Pritožba DZRJL zaradi pisanja F. Malečkarja v Novicah in mnenje disciplinskega razsodišča JZS. Izvršni odbor bo o tem razpravljal, ko bo povabil k sodelovanju F. Malečkarja, zaenkrat pa se omejuje na izjavo, da je v članku v Novicah bilo objavljeno le mnenje avtorja, s katerim pa IO predhodni ni bil seznanjen.
- Poročilo o seji uredniškega odbora
Izvršni odbor sprejema iniciativo Postojnske jame, ki jo je posredoval F. Habe, da v NJ, 22, objavi material s simpozija o znanstvenem pomenu Postojnske jame v svetu. Posebej, ker je za kritje tega dela stroškov Postojnska jama pripravljena tudi plačati.

Zaključek seje ob 18,30

Zapisal: D. Novak

DRUŠTVO ZA RAZISKOVANJE JAM LJUBLJANA

61000 LJUBLJANA

STARI TRG 21

ŽIRO RAČUN 50101-678-48571

ŠTEV.: 16/79 - FO/DR

DATUM: 5. junij 1979

JAMNJSKA ZVEZA SLOVENIJE

za pred. dr. Borisa Sketa

AŠKERČEVA 12

61 000 L J U B L J A N A

Zadeva: Predlog za postopek pri častnem razsodišču JZS

V Novicah, informativnem biltenu JZS, št. 1 marec 1979 je bil objavljen članek F. Malečkarja "Brezno pri gamsovi glavici - najgloblja jugoslovanska jama". V članku avtor z izkrivljanjem in fragmentiranim opisovanjem dejstev postavlja v čudno luč celotno delo društva.

Na pobudo Nadzornega odbora DZRJL je IO DZRJL na svoji prvi redni seji sprejel sklep o sprožitvi postopka proti Francu Malečkarju pri Častnem razsodišču JZS.

U T E M E L J I T E V:

Člani Izvršnega odbora DZRJL so se opredelili proti januarski akciji v Brezno pri gamsovi glavici zaradi skrajno neugodnih vremenskih razmer, ki bi v primeru nesreče ogrožale tudi reševalce (pred jamo ni niti najmanjših bivalnih pogojev). Poleg tega je bila akcija organizirana na lastno pest, proti vsem predpisom DZRJL. Kako je akcija potekala vemo. Zaradi navedenih dejstev pa je IO DZRJL predal udeleženca Disciplinskemu sodišču v obravnavo.

Kljub temu je F. Malečkar objavil v omenjeni številki Novic članek, v katerem ob svoji verziji dogajanja okoli akcije

polemično in zelo osebno ocenjuje delo DZRJL in JZS.

Avtor piše:

" Najbolj boleča je bila reakcija v najinem društvu, kjer naju je licemernost, zavidanje, hinavščina in osebna nasprotja nekaterih članov (katerih poimensko ?!) privedla do disciplinskega sodišča."

" Zadnje seja UO JZS je zavrnila najino prošnjo za povračilo dela stroškov. Bralci Novic naj sami presodijo ali je bilo upravičeno."

Torej lahko zaključimo, da v DZRJL prevladujejo slabi odnosi, kjer lahko hinavščina ... pripeljejo posamezne člane pred disciplinsko sodišče. Društvo vodijo - kako drugače naj si razlagamo vplivnost teh posameznikov - predvsem ljudje s takimi moralnimi lastnostmi.

Menimo, da takšnih obsodb v Novicah, katere bere veliko slovenskih jamarjev ne moremo prezreti. Takšno pisanje škodi ugledu DZRJL in lahko poslabša odnose z JZS in njenimi enotami.

Zahtevamo, da Častno razsodišče JZS obravnava ta primer in izreče svoje mnenje ter da se ta dopis objavi v prihodnji številki Novic.

Z jamarskimi pozdravi !

Za IO DZRJL:

Franc Osole
Predsednik: / dr. Franc Osole /

Tajnik: / Daniel Rojšek /

DR

Na to vlogo je IO prejel mnenje dr. Mitje Brodarja, predsednika razsodišča in disciplinskega sodišča JZS:

Dr. Mitja Brodar
Ljubljana
Novi trg 3

Izvršnemu odboru
Jamarske zveze Slovenije

Po pregledu vloge Društva za raziskovanje jam Ljubljana, pogovoru s predsednikom tega društva dr. F. Osoletom in pregledu pravilnika o delu disciplinskega sodišča Jamarske zveze Slovenije sem ugotovil, da imenovano sodišče ni pristojno za ta primer. Prestopek, kar nedvomno je, se je zgodil v okviru Društva za raziskovanje jam Ljubljana in disciplinska komisija tega društva je pristojna, da ga obravnava.

Ločeno od samega dejanja je treba obravnavati objavo v Novicah, ki so glasilo Jamarske zveze in ne posameznikov. Menim, da uredniški odbor ni posloval pravilno in priporočam izvršnemu odboru JZS, da vprašanje urejevanja prouči in najde rešitev, da se kaj podobnega ne bo več primerilo.

Ljubljana, 8.VIII.1979

dr. Mitja Brodar

Poročilo o preiskovalnem postopku v zvezi z nesrečo jamar- jev v Bilpi

Izvršni odbor je prejel od oddelka za ljudsko obrambo Skupščine občine Kočevje poročilo o nesreči in poteku reševanja v Bilpi. Iz poročila objavljamo kratek povzetek:

Prvo miniranje v jami Bilpa 3 so opravili dne 1.5. z okoli 25 kg amonala. Miniranje je izvedel miner F. Tonut. Drugi dan se je v jamo vrnila manjša skupina in nekateri od njih so začutili utrujenost ter se iz jame takoj umaknili.

Dne 27.5. so v jami izvedli drugo miniranje z 7,5 kg amonala in to okoli 10,00 ure. Miniranje je po navodilih minerja izvedel Matko. Jamarji so se v jamo vrnili okoli 15. ure, čeprav so jim tovariši to odsvetovali, miner pa jim je obljubil, da bo jamo obiskal z njimi naslednjega dne.

Ob 19,30 so drugi jamarji pogrešili skupino, ki je raziskovala jamo Bilpa 3, odšli do jame, zaznali vonj po plinu in takoj sporočili postaji LM v Kočevje, da potrebujejo pomoč. Z vojaškimi plinskimi maskami so odšli v jamo, da bi pomagali, kar bi mogli. V jami so zaznali plin, ki je kot meglica ležal v rovu in pri reševanju zelo oviral.

Reševalci so prispeli do jame okoli polnoči in prinesli s seboj kisikovo bombo. Iz jame so kmalu potegnili Dimica, za katerega je zdravnik ugotovil smrt. Po posvetovanju z ostalimi reševalci in zaradi pomanjkljive opreme so zaradi varnosti prekinili reševanje in sklenili poklicati nove, bolje opremljene reševalce.

Naslednjega dne so prišli do jame reševalci iz zasavskih premogovnikov, ki so, skupno s kočevskimi jamarji, še vedno ugotovili 2% CO₂. Delo je otežkočala tudi oprema, ki ni bila primerna za delo v tako ozkih kraških rovih. Ostale ponesrečene jamarje so našli okoli 120 m od vhoda v jamo. Reševalna akcija je bila zaključena 28.5. ob 23,45, ko so iz jame potegnili še vse ostale. Le Matko je še kazal znake življenja in je bil takoj prepeljan v Klinični center v Ljubljano.

Rov, ki so ga hoteli prekopati, je dolg okoli 20 m in se strmo spušča v globino, le na kraju se je moč obrniti.

Poročilo zaključuje, da je bilo reševanje zelo težko, ker ni bilo mogoče uporabljati kisikovih aparatov, temveč so lahko prišli do ponesrečencev šele potem, ko so reševalci lahko delali brez dodatne opreme.

V primeru nesreče gre za primer, ki se raziskovalcem jam še ni dogodil. Nobena reševalna ekipa ni opremljena in usposobljena za tako reševanje. Rudniške nesreče so drugačne, rudniki so drugače opremljeni. Reševanje je v tem primeru presešlo zmožnosti reševalcev.

K poročilu, ki obsega 5 drobno tipkanih strani in je zelo podrobno, so naši jamarski reševalci želeli opozoriti naslednje:

1. kljub opozorilom sotovarišev so se jamarji vrnili v jamo prekmalu po miniranju,
2. o nesreči kočevski jamarji niso obvestili jamarske reševalne skupine pri JZS oziroma DZRJL. O nesreči so jamarji izvedeli šele ponoči preko dr. Habeta. Petim reševalcem, vključno z zdravnikom-jamarjem s potapljaško jeklenko, so

okoli polnoči, tik pred odhodom v Kočevje, s strani UJV odsvetovali reševanje, ker da so že "ugotovili smrt" jamarjev v jami.

3. Jamar, ki je odšel po pomoč in dežurni miličnik nista zbrala zadovoljivih podatkov o nesreči ("Ukrepi udeležencev pri nesreči v jami", Novice, december 1977!).
4. Od časa nesreče do konca reševalne akcije je poteklo vsaj 28 ur; kljub plinom, preveč za 120 m dolgo in 40 m globoko jamo.
5. Pri takem tipu nesreče je seveda zelo težko ukrepati in reševati in tudi drugje nimajo pretirano mnogo izkušenj. Pri miniranju v jami je treba misliti p r e j - na varnost in na ravnanje po navodilih, posebej pri določanju količine eksploziva ter časa in načina ponovnega vračanja v jamo. Reševanje v zaplinjenih jamah in v ozkih jamskih rovih je prepuščeno bolj srečnemu naključju. Zato se zdita zadnja dva odstavka poročila zelo sprejemljiva.

Jame so služile človeku za zatočišče že od pradavnine. Tudi sedaj so pomembna postavka v konceptu SLO. Z naraščajočo industrializacijo se večja število izletnikov in s tem "divjih" jamarjev in njihovih nesreč. Ne nazadnje so jame skrivališča delikventov in njihovih del...

To je le nekaj vzrokov, zaradi katerih bi rabili močno in izurjeno jamarsko organizacijo in zato smo želeli z ustanovitvijo jamarskega krožka na ŠC v Tacnu seznaniti bodoče miličnike s to dejavnostjo, tem naravnim pojavom, jih izuriti v tehniki raziskovanja, dokumentacije jam ter reševanju ponesrečencev.

Pripravili smo jim pripravljalni tečaj, na katerem smo jih seznanili z osnovami jamarske tehnike in dokumentacije. Na uvodnem predavanju smo govorili dijakom o jamarski opremi in njenem vzdrževanju. Nato smo imeli na Turncu vaje iz osnov vrhne tehnike in plezanja po lestvicah. Teoretični del tečaja smo zaključili s prikazom jamarske organizacije, potekom ekskurzije, prehrano, topografijo, osnove speleologije, itd.

Na kraju sta bili ekskurziji v Lipiško in Križno jamo. Pripravljalni tečaj je uspešno zaključilo 7 kadetov. Tečaj je pripravil in vodil Jamarski klub Železničar.

Povzetek iz poročila
uprave ŠC RSNZ

JAMA DUBOKI DO U NJEGUŠIMA

(nadaljevanje in konec)

Morfologija kanala jame Duboki do

Ulaz u jamu Duboki do usečen je na istočnom rubu vrtače izgrađene u krečnjacima i laporovitim krečnjacima donje jurske facije. Vrtča je strana retko obraslih žbunjem. Dužina vrtače je oko 85 m a dubina oko 40 m. Jamski ulaz je razvijen po pukotini pravca istok-zapad. U blizini ulaza su strane vrtače pod velikim uglom, skoro vertikalne u odnosu na dno vrtače, koje je zasuto nanosnim materialom, obraslo travom i koristi se kao pašnjak. Dno vrtače je izgrađivanjem kamenih sidova protiv spiranja zemlje zadobilo stepeničasti profil.

Neposredno od ulaza (tačka 4) do sifonskog jezera je jama usečena u bankovitim do masivnim, belim krečnjacima gornje trijaskе starosti.

Ulaznim kanelom može se nazvati oko 15 m dugački kanal visine do 7 m i širine 4-3 m. Širina se pri kraju ulaznog kanala a ispred proširenja u strani, smanjuje na 1 m. Nakon proširenja, koje je prečnika oko 20 m se pukotina, po kojoj je nastao ulazni kanal i njegov nastavak Glavni kanal, nastavlja u istom pravcu (ENE) još oko 25 m do velikih uklještenih blokova. Nastavak jame je otsek visine 20 m kojim se silazi u dvoranu nastalu na sutoku dve pukotine kojima se i objašnjava njen postanak. Pukotine su pravca E-W i SSW-NNE.

Kod tačke 13 (vidi plan i profil) se na tavanici javlja pećinski nakit, dok se od 12. do 16. tačke nalazi obilje oburvanih blokova, naročito u podnožju suženja velikog nagiba između tačaka 14 i 15. Oburvani blokovi su dospeli sa tavanice koja je ovde na znatnoj visini.

Nadalje se u podu, pri dnu strana kanala i u stranama na različitim visinama, javlja više bočnih kanala i ponora koji, međutim, nisu istraženi.

U delu oko tačke 18, koji takodje obiluje pećinskim nakitom, javlja se 30 m dubok otsek kojim se kanal širine 2-3 m i razvijen po pukotini znatnih dimenzija, spušta prema perionskom jezeru. Kod tačke 18 se javlja povremeni tok koji je aktivan samo u kišnom periodu godine. Nezaobljeno kamenje, krečnjački odlomci, nataloženi od tačke 18. do tačke 24. i Kružnom putu, ukazuju da se ovaj tok hrani vodom koja dolazi neposredno sa površine terena. On bi, po G. Lahneru, trebalo da bude stalni podzemni tok. Kasnijim ispitivanjima utvrđeno je da je tok povremen, a da glavni stalni podzemni tok počinje od Kružnog puta spajanja prvog i drugog toka, koji se u njemu prvi put javljaju.

U podnožju pomenutog otseka visine 30 m (tačka 21), glavni kanal skreće u pravac jugoistoka, gde se javlja korito povremenog jezera. Nalazi se na koti 800 m, odnosno, oko 80 m od ulaza. Kružnog je oblika, prečnika oko 8 m, dubine 2,5 m. Strane su oblepljene glinom do 2,5 m visine, ukazujući ~~time~~na maksimalnu visinu vode. Na dnu jezera zapažen je sitan nanosni materijal pomešan sa glinom, koja privremeno zadržava vodu u jezeru. Jezero se hrani vodom koja dolazi iz dva kubeta, oko 7 m iznad dna jezera. Voda se iz jezera postepeno gubi i verovatno, na nižoj koti, kroz prsline i pukotine, spaja se sa stalnim podzemnim tokom.

VRTAČA

ULAZ 884 m nv

JAMA DUBOKI DO

PO G. LAHNERU

PROFIL

POVREMENO
JEZERO
800 m nv

GORNJI M.K.

KRUŽNI
PUT
700 m nv

PUTRIHOVA
DVORANA

DONJI
MEANDARSKI
KANAL

1 : 1818

0 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100 m

SIFON
570 m nv

CRTAO: B. KIRBUS

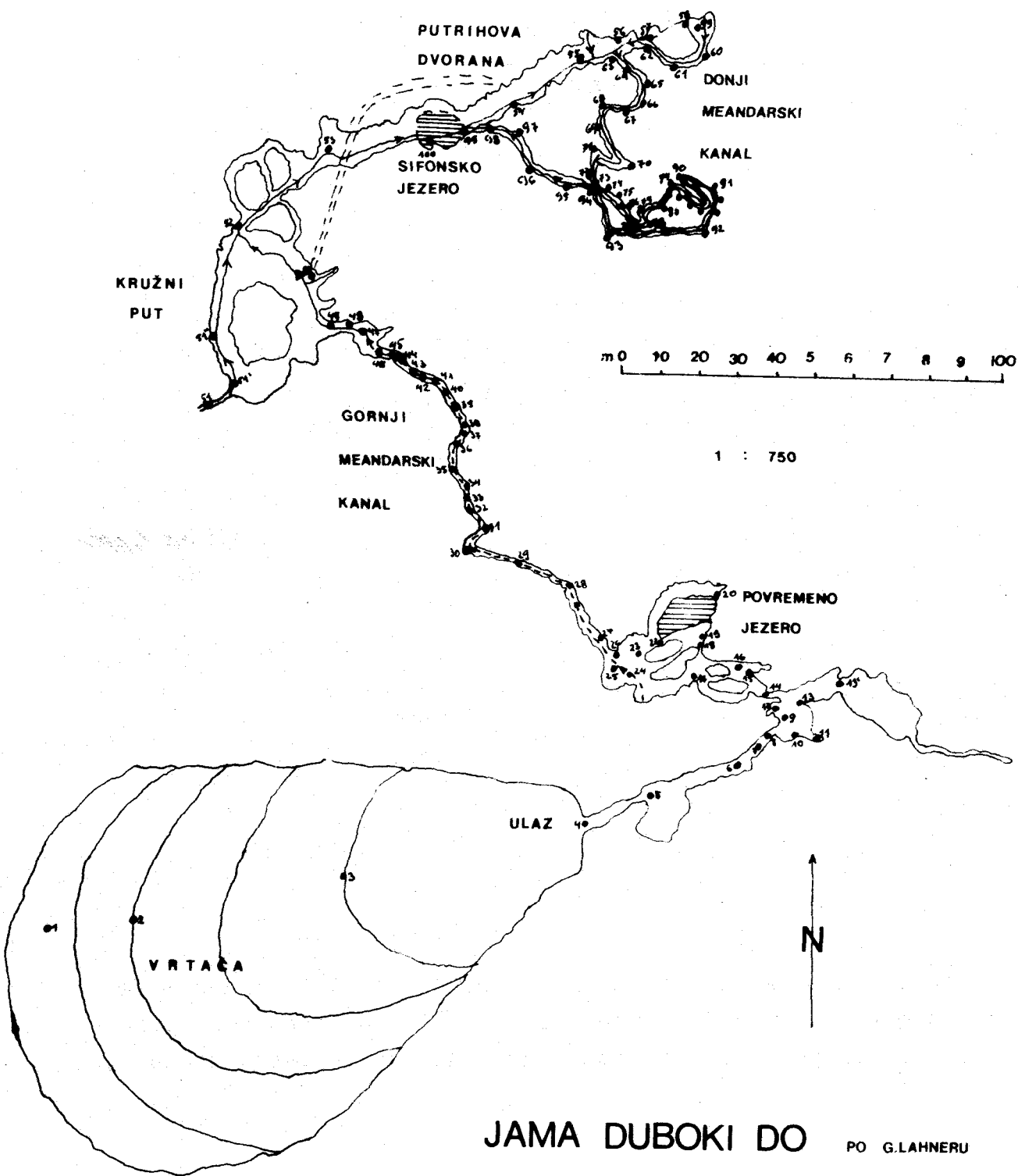
Nakon periodskog jezera se Glavni kanal ubrzo proširuje u dvoranu koja natkriljuje ponoro dubine 40 m. Ponor postepeno zadobija sve veći nagib, koji oko 30 m iznosi već 70° . Iznad ponora (tačka 24) se javlja voda koja dolazi iz dva pravca te pada u slapu u 10 m nižu erozionu suženje, koje počinje na dubini od približno 765 m. Ovaj meandarski kanal koji je nazvan Gornji za razliku od Donjeg koji je u dubljim delovima jame, širok je minimalno 1 m a maksimalno i do 10 m. Izgradjen je erozionim radom podzemne reke. Kanal je velikog pada i glatkih strana, sa mnogobrojnim meandrima, dok mu je dno potpuno ispunjeno vodom, tako da je prolaz, a naročito snimanje, veoma otežano.

Gornji meandarski kanal se završava kod tačke 46, prelazeći u kružnu dvoranu, a zatim preko otseka visine 8 m silazi u Kružni put - veoma prošireni kanal nastao na mestu preseka više pukotina koje su kasnije izkoristili podzemni rečni tokovi. Tavanica je obrasla interesantnim stalaktitima.

Po dnu Kružnog puta javlja se mnoštvo oburvanog materijala različitih dimenzija, zasutog nanosima donetim podzemnim tokovima sa površine terena. Kružni put se nalazi na oko 700 m apsolutne visine.

Dvorana se završava periodskim prohodnim sifonom. Do dubljih delova jame, međjutim, može se proći i stalno prohodnim kanalom koji se otvara visoko u levoj strani kanala, ispred sifona. Iz literature (10 i 2) se saznaje da je G. Lahner ulazio u ovaj kanal ali samo u njegov ulazni i izlazni deo, dok nije utvrdio vezu među njima. Ovaj zaključak donet je na osnovu tragova cipela koje je verovatno ostavio Lahner.

Iza sifona se Glavni kanal opet proširuje, vodeni tok teče preko i pored većih oburvanih blokova, gline i rečnog šljunka.

CRTAO: B.KIRBUS

Na levoj i desnoj strani kanala otvara se nekoliko pukotina, kao i u tavanici, koje još nisu istražene.

Na ulazu u Putrihovo dvoranu, takodje bogatu pećinskim nakitom, vodeni tok se gubi u uskom ali duboko usečenom koritu koje je pristupačno samo mestimično. U ovom delu javljaju se i dve pritoke Glavnom toku. Veći tok se nalazi na levoj strani Putrihove dvorane i teče niz strmi otsek ispod kojeg je malo jezerce nastalo na preizdubljenom delu korita ovog potoka. Po podu dvorane se javlja mnogo oburvanih blokova.

Putrihova dvorana završava se 20 m dubokim ponorom. Kao prirodni nastavak Putrihove dvorane, u istoj visini, sa suprotne strane ponora, uočljivo je proširenje u strani i tavanici Glavnog kanala, koje je do sada istražio samo G. Lahner. Po njemu se ovaj potencijalni kanal ubrzu završava.

U podnožju pomenutog ponora pojavljuje se tok koji se izgubio u Putrihovo dvorani. Ovaj tok, niz otsek visine 10 m silazi u najteže prohodni deo jame Duboki do.

Donji meandarski kanal je užji, pod većim nagibom, ispunjeniji vodom a time i teže prohodan od Gornjeg meandarskog kanala. Strane su erozijom vode veoma uglačane. Na tavanici se mestimično javljaju tragovi oburvavanja a na pojedinim mestima i stalaktiti. Kanal u ovom delu veoma krivuda, meandrira, tako da se na pojedinim mestima nalazi i 2-3 zavoja na samo 5 m dužine. Mnogobrojni su i manji vodopadi, mala prelivna jezera i džinovski lonci u podnožjima otseka.

Nakon vodopada visine oko 20 m, Donji meandarski kanal se postepeno proširuje i prelazi u kanal slabijeg pada, čijom celom dužinom protiče podzemni vodeni tok. U levoj strani

kanala, u blizini poslednjeg vodopada, javlja se otvor bočnog kanala kojim Glavnom kanalu, preko otseka visine 15 m, pritiče bočni tok takodje znatnog proticaja.

Od poslednjeg vodopada nastavlja se pomenuti kanal koji predstavlja do sada najdublji poznati deo jame. Mestimično preizdubljeni delovi u ovom kanalu ispunjeni su vodom i pretvoreni u jezera na čijim ivicama je staložena znatna količina bigra. Ovim kanalom, manje širine, dopire se do kraja jame, u manju dvoranu površine 7 x 10 m, na čijem dnu se nalazi sifonsko jezero, na 567 m n.v. Najveća dubina jezera je do 7 m, na suprotnoj strani od prilaza. Nivo vode u jezeru je nestalan i oscilira u amplitudi od oko 1 m.

Jezero se hrani vodom podzemnog toka koji teče dnom Glavnog kanala. Minimalni priticaj, koliko je procenjeno, vode u jezero, iznosi oko 2 litra u sekundi. Dno jezera pokriveno je lepim rečnim šljunkom bez gline.

Uočljivo je iz navedenog opisa da je jama Duboki do do sada samo delimično ispitana i izmerena. U njoj su mnogobrojni još neispitani bočni kanali i ponori. Stoga su poslednjih godina intenzivirana istraživanja ove jame. Koliko nam je poznato, tokom 1978 godine je jama ispitana u dva maha: jednom od strane ASAK-a iz Beograda i drugi put od strane ekipe speleološkog društva iz Logateca, "Dimnice" i "Železničara" iz SR Slovenije.

U planu rada ASAK-a za 1979. godinu predviđena je obimnija akcija u trajanju oko 10 dana, na kojoj će učestvovati 15 najiskusnijih članova ovog kluba. Nadamo se da će naredna istraživanja dati još mnogo potpunije i detaljnije podatke o ovoj veoma interesantnoj i dubokoj jami.

Interesantno je napomenuti da je istraživanjima 1959. godine (10) potvrđjena pretpostavka G. Lahnera da podzemni tok jame Duboki do hrani vodom vrelo Škurde u Kotoru. Prilikom bojenja periodskog toka na 120 m dubine u jami, odnosno 40 m ispod prvog periodskog jezera, kojom prilikom je bačeno oko 14 kg fluorescein-natrijuma, boja se pojavila nakon 960 časova i isticala je čak 120 časova. Iz toga je zaključeno da "obojeni podzemni tok hrani samo ova vrela" (7, 92). Obojena voda nije izbijala na svim vrelima na izvorištu Škurde, što ukazuje da vrela Škurde nisu hranjena iz jedinstvenog podzemnog toka.

Bojenjem utvrđjena hidrografska veza između prvog periodskog jezera u jami i oko 3 km udaljenih a oko 750 m nižih vrela Škurde, ukazuje na mogućnost da je, u idealnim uslovima, ova jama mnogo duža i mnogo dublja. Nejedinstvenost hranjenja vrela Škurde daje veoma značajnu šansu za prolaz u podzemni hidrografski sistem toka koji ponire u Erakovića ponoru.

Ove pretpostavke mogle bi se potvrditi ili pobiti jedino novim detaljnim ispitivanjima koja bi obuhvatala ispitivanje svih bočnih kanala i ponora, kao i eventuelno ronjenje u sifonskom jezeru na dnu jame.

Literatura:

1. G. Lahner: Der westmontenegrinische Karst und sein hydrologischer Zusammenhand der Bucht von Cattaro, Pettermans Mitteilungen 1917. godine;

2. Specijalna hidrogeološka i speleološka ispitivanja u području Kotor-Lovćen-Rudva. Zavod za geološka i geofizička istraživanja, Beograd, 1959-60 godine;
3. Vasović, M.: Lovćen i njegova podgorina. Naučno društvo NR Crne gore, Cetinje. 1956.godine;
4. J.B. Petrović: Kraška polja Crne gore, fizičko-geografske odlike. Zbornik radova sa Kongresa geografa FNRJ u Crnoj gori, Cetinje, 1959, godine;
5. J.B. Petrović: Utvrdjenje podzemne hidrografske veze u kršu Crne gore. Zbornik radova Geografskog instituta PMF-a, br. VI, Beograd, 1959. godine;
6. Egon Pretner: Speleološka ispitivanja u Crnoj gori i spisak ovdašnjih pećina i jama. Drugi jugoslovenski speleološki kongres, Zagreb, 1961.godine;
7. I. Gams: Kras, zgodovinski, naravoslovni in geografski oris, Slovenska matica, Ljubljana, 1974. godine;
8. D. Petrović: Geomorfologija. Gradjevinška knjiga, Beograd, 1977.godine;
9. J.Dj. Marković: Geografske oblasti SFRJ. Zavod za udžbenike i nastavna sredstva Srbije, Beograd, 1970.godine;

10. V. Radulović: Hidrogeološki vodič kroz terene Boko-
kotskog zaliva i masiva Lovćena. Prvi
jugoslovenski simpozijum o hidrogeolo-
giji i inženjerskoj geologiji u Herceg
Novom, Jugoslovenski komitet za hidrogeo-
logiju i inženjersku geologiju, Beograd,
1971. godine

GAMSIJADA

[illegible]

Kdor je zavisten, dokazuje, da je manj vreden.

.....

Sovražim tiste ljudi, ki si upajo storiti to, kar bi sam rad delal.

Prvi dolenski jamarski tabor

Glede na plodno, dolgotrajno sodelovanje jamarskih društev Kočevja in Ribnice, smo kočevski jamarji predlagali sosednjim dolenskim jamoslovnim enotam, naj bi se enkrat letno sestali na jamarskem taboru, kjer naj bi izmenjali izkušnje, tabor popestrili in obogatili s strokovnimi predavanji in obiski jam in nenazadnje, da bi se kot "sosedje" tudi bolj osebno spoznali.

Da bi tabor, za katerega smo se že sporazumeli, postal tradicionalen, potekal brez zapletov, smo sestavili in podpisali samoupravni sporazum o organiziranju in delovanju tabora. Ker smo bili iniciatorji tega prvega tabora mi, kočevski jamarji, nas je doletela čast, da smo lahko organizirali Prvi dolenski jamarski tabor. Ta tabor je bil od 25. do 27. maja v Bilbi.

Ker samoupravni sporazum določa, da je organizator tabora načelno tudi nosilec vseh stroškov tabora, je razumljivo, da vabi goste na tabor le društvo, ki tabor organizira. To v pojasnilo, da ne bo zamere, zakaj nismo vabili drugih društev.

Da je srečanje potekalo v redu, se moramo zahvaliti kočevskim tabornikom, ki so nam pripravili tabor ter Izvršnemu svetu SO Kočevje, ki je prevzel pokroviteljstvo nad tem taborom.

Tako smo v petek, 25. maja popoldan začeli s sestajanjem, se seznanjali in po večerji smo imeli prijateljski večer ob tabornem ognju. V soboto smo imeli predavanja. Dr. Praprotnik nam je predaval o prvi pomoči v jamah, prof. Planina s sodelavci pa o novostih v jamarski tehniki ter demonstriral

obstoječo vravno tehniko in opremo. Zelo nam je bilo žal, da se dr. Osole zaradi bolezni ni mogel udeležiti tabora in ga popestriti s svojim prispevkom iz arheologije oziroma s predavanjem, v katerem bi povedal, kaj jamar ne sme počenja-ti v jamah, ki bi lahko bila arheološka najdišča, da jih ne bi poškodoval.

Po predavanjih so udeleženci praktično preizkušali pridoblje-no znanje. Zvečer je bil ob tabornem ognju veseli večer z jamarskim krstom, predstavniki vseh dolenjskih jamoslovnih enot pa smo imeli med tem časom posvet o bodočem delu dolenj-skih jamarskih društev, o enotnem nastopu in usklajevanju dela in interesov s samoupravnimi interesnimi skupnostmi v dolenjski regiji ter o organiziranju drugega dolenjskega ja-marskega tabora.

Nedelja, 27. maja, je bila praznična. Že zjutraj so začeli prihajati domačini z okoliških zaselkov, za njimi godbeniki, pevci, recitatorji, tudi podpredsednik Jamarske zveze, svoj-ci in občani Kočevja, praporščaki in delegati drugih kočev-skih društev, da bi se ob 10. uri udeležili komemoracije in odkritja spominske plošče našim štirim jamarjem, ki so se točno pred letom dni smrtno ponesrečili v Bilpi. Ko smo se popoldan razšli, smo bili bogatejši za lepo doživetje in za nove prijatelje.

Na tem taboru je sodelovalo preko štirideset dolenjskih ja-marjev iz vseh dolenjskih društev. Na koncu smo ugotovili, da je tako vsakoletno srečanje še kako potrebno, saj smo razjasnili cel kup nerešenih vprašanj, od "mejnih" jam pa do konkretnih predlogov za izboljšanje financiranja oziroma dotiranja društva s strani interesnih skupnosti.

Vsi dolenjski jamarji smo soglasni, da je naš prvi tabor

uspel, da je kot tak potreben še naprej in da so zaključki tega tabora vzpodbuda za še boljše jamarsko delo na Dolenjskem.

Tošaj Dušan

Poročilo o tehnični vaji jamarske reševalne skupine,
2.9.1979 v Rakovem Škocjanu

Udeleženci: Korenčan, Preisinger, Planina, Smerdu (člani komisije JZS za jamsko reševanje), Otorepec, Paternu (člana DZRJL)

Opravljeno delo:

vadba navpičnega transporta s tehničnimi sredstvi in fotografiranje celotnega postopka ter podrobnosti. Fotografije naj bi pokazala Korenčan in Preisinger na mednarodnem zboru reševalcev v Zakopanih. Za sam postopek navpičnega dviganja je najmanjše število reševalcev 6, za kakršne koli druge manevre pa bi se moralo to število podvojiti.

Rado Smerdu

Poročilo o udeležbi na mednarodnem jamarskem taboru v
Frankovski Juri, 10.-19.8.1979

Tradicionalnega jamarskega tabora v Frankovski juri, Forschungsgruppe Höhle und Karst Franken iz Nürnberga, sva se letos udeležila tudi dva jamarja iz Jugoslavije: Ivan Koprivc iz JK Železničar in Tomaž Koželj iz DZRJ Kranj. Tabora se je udeležilo preko 30 jamarjev iz ZRN, Francije, Madžarske in Jugoslavije, Stanovali smo v prijaznem domu nemških Naturfreunde. Organizacija je bila izvrstna, tako da smo se vsi odlično počutili.

Program tabora je bil zanimiv in pester. Poleg ogledov jam, smo imeli še predavanja iz geologije, arheologije, merjenja jam, tehnike plezanja in jamskega reševanja. Seveda so predavanja spremljale še ekskurzije in praktične vaje.

Ogledal sem si naslednje jame:

- Teufelshöhle (turistična), dolžina 1200 m
- Windsloch, dolžina 2500 m
- Petershöhle, dolžina 80 m
- Stembachsteinhöhle, globina 45 m
- Gossweinloch, dolžina 150 m
- Bismarckschaht, 1000 m
- Steinamwasserhöhle, dolžina 300 m
- Fellnerdoline, globina 97 m, najgloblja jama na področju Frankovske Jure
- Francozenloch, globina 40 m
- Aspeschaht, globina 50 m

Iz tega se da razbrati, da jame niso posebno velike, vendar so za jamarje vseeno zelo zanimive. Nekatere so odlični šolski primeri jam, saj v njih lahko opazujemo vse stopnje

nastanka jame. V Steinamwasserhöhle smo si ogledali fantastične gravitacijske prereze rovov. Razviti so v več nadstropjih, višina pa znaša ponekod tudi 25 m, medtem ko je širina le 1-2 m, ponekod pa tudi manj. V spominu mi je najbolj ostalo najgloblje brezno tega področja - Fellnerdoline. Z globino 97 m pravzaprav ni nič posebnega, zanimive pa so izredno ozke pasaže, skozi katere se privlečeš napol živ in ves raztrgan. Na ožine smo naleteli v skoraj vseh jamah.

Poleg jamskih smo imeli še dve "površinski" ekskurziji. Najprej smo si ogledali nekaj paleolitskih postaj, zatem pa smo imeli še geološko ekskurzijo. Na žalost je bila posvečena večinoma osnovam jamske geologije in manj smo izvedeli o geologiji Frankovske Jure. Pametna stvar se mi je zdelo, ko smo vsak večer dobili vprašalnik, kamor smo morali napisati, kaj nam tisti dan ni bilo všeč, kaj nam je bilo in kaj predlagamo za naprej.

Večere smo popestrili z diapozitivi in pa medsebojna izmenjava mnenj in izkušenj. Seveda tudi ni manjkalo veselih večerov. Med pogovori je precej tujih jamarjev izrazilo željo, da bi obiskali naše jame. Mogoče bi bilo dobro začeti razmišljati o organizaciji kakšnega jamarskega tabora.

S tega tabora sem odnesel precej zanimivih in koristnih izkušenj, posnel nekaj zanimivih diapozitivov in spoznal precej novih prijateljev.

Tomaž Koželj, DZRJ Kranj

Evropska regionalna speleološka konferenca bo v Sofiji, Bolgarija, med 17. septembrom in 2. oktobrom 1980. V tem času bodo predavanja v Sofiji in ekskurzije po bolgarskih kraških znamenitostih.

Kotizacija, kot povzemamo iz 1. okrožnice, znaša za člane 40 US \$. Stroški za ekskurzije znašajo okoli 45 US \$.

Predhodne prijave sprejema organizator, naslov je v prejšnji številki Novic, do 30. septembra letos.

+ + +

V Barceloni bo 8. in 9. decembra letos 7. simpozij o speleološki tehniki in materialu - opremi. Prijavljenih je že 10 referatov, ki obravnavajo novosti iz vrhne tehnike, prehrano, merilno tehniko, itd. Ker je videti, da je ta simpozij le domača, španska zadeva in traja le dva dni, verjetno za naše jamarje udeležba ne bo zanimiva. IO pa bo naročil tiskane materiale.

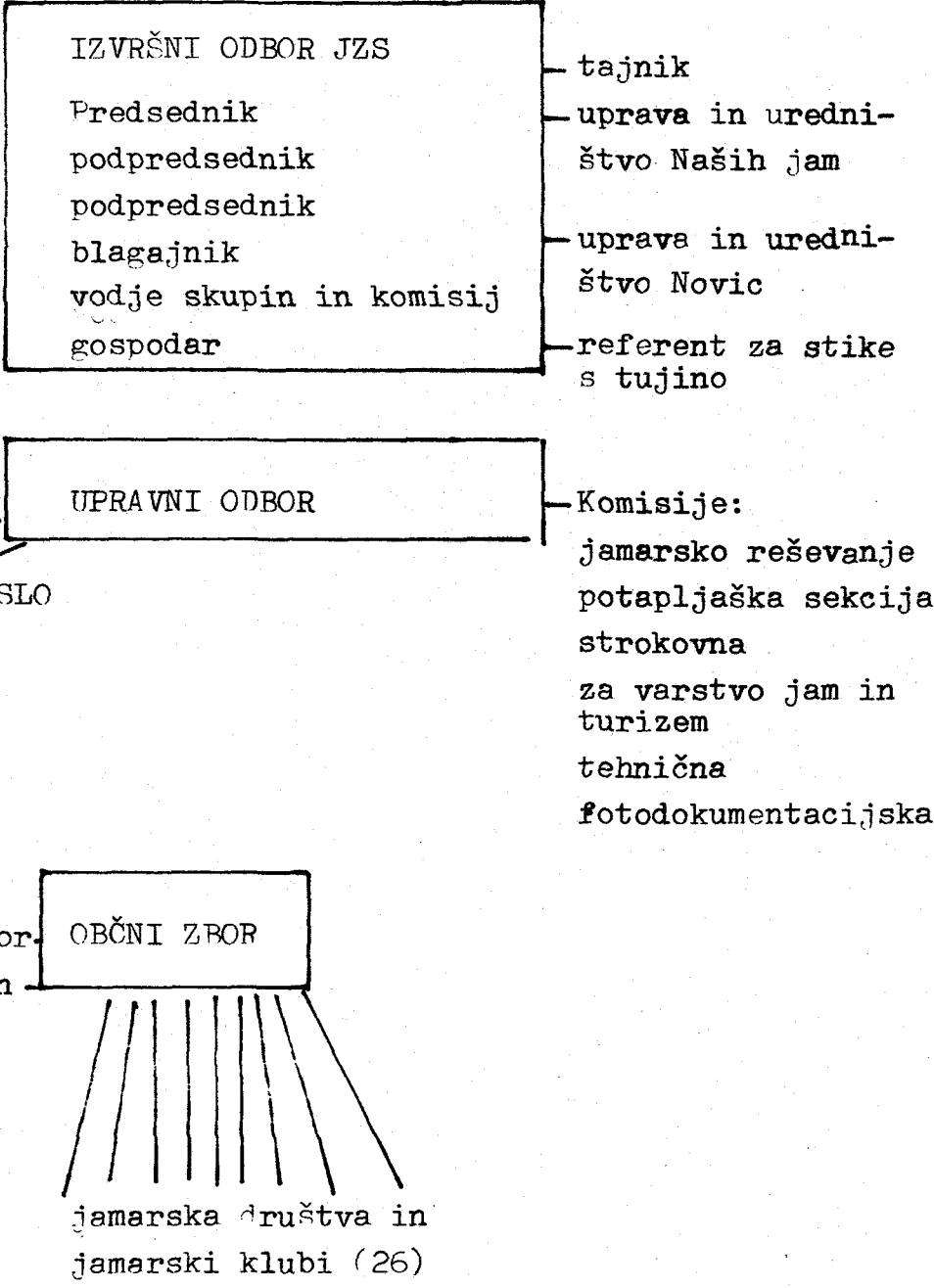
+ + + + +

Mednarodna speleološka zveza, oddelek "Speleološki pouk" sklicuje zborovanje učiteljev (instruktorjev) jamarstva francosko govorečih dežel. Zborovanje bo od sobote, 13. do ponedeljka, 15. oktobra letos v narodnem športnem centru (CNSPA) v Chalain-u v Juri v Franciji. Obravnavali bodo tehniko jamarstva, znanstveno speleologijo, reševanje ter predvajali filme in diapozitive. Prikazali bodo tudi merjenje in si ogledali nekaj primerov v okoliškem krasu.

Naslov: Maurice Audetat, 163 Avenue de Morges, CH-1004, Lausanne

President de Dep. "Enseignement Spéléologiques" de l'UIS
Predsednik SSJ dr. Mihajlo Vučković je mnenja, da bi vsaka republika morala poslati vsaj enega udeleženca.

Da bi pomagali članom k poznavanju in razumevanju dela JZS in k razumevanju problemov tega organa slovenskega jamarstva, podajamo shemo organiziranosti

Četrty mednarodni potapljaški tečaj

V dneh od 18. do 25. avgusta 1979 je bil v bližini mesta Cabrerets (zahodna Francija) jamarski potapljaški tabor z mednarodno udeležbo. Potekal je pod pokroviteljstvom mednarodne speleološke zveze (UIS) in pod vodstvom komisije za jamarsko potapljanje. Predsednik te komisije, František Tomáš Piškula, se je tega tabora tudi udeležil.

Program tabora je predvideval tri dni predavanj in debate, demonstracijo opreme in potapljanje.

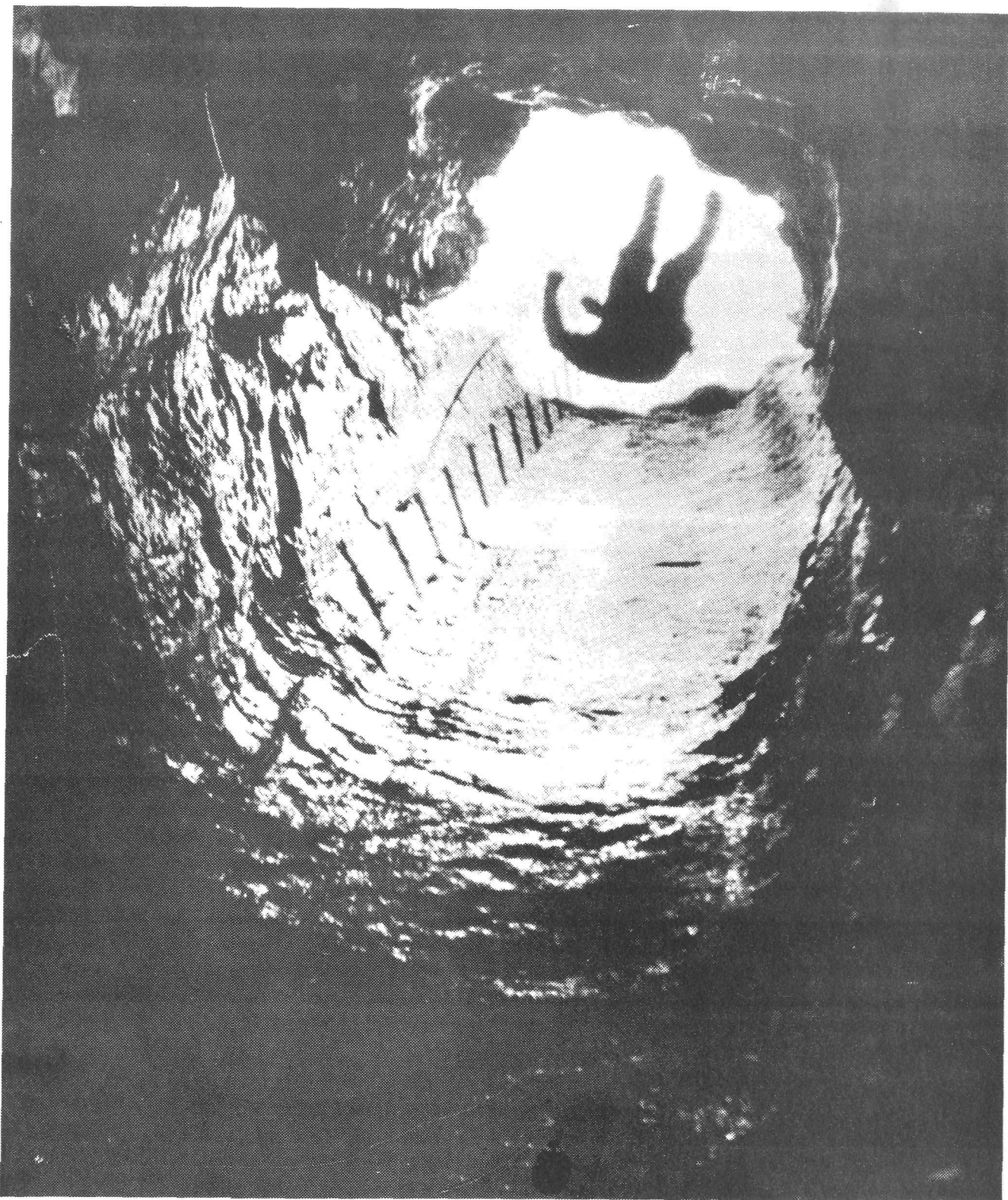
Tabora sta se iz Jugoslavije udeležila člana potapljaške sekcije JZS Marko Krašovec in Renato Verbovšek ter član JK Logatec Drago Kambič ter dva člana jamarske skupine iz Foče.

Iz Ljubljane smo odpotovali dne 20.8. in dospeli do Cabreretsa po dolgem, napornem potovanju. Kraj leži v zahodnem delu Centralnega masiva. Tabor je bil ob reki Cele, ki je desni pritok reke Lot. Pokrajina je zelo slikovita, nekako podobna naši dolini Krke.

Na tabor so prišli številni potapljači iz cele Francije, iz ČSSR, Kanade in Jugoslavije. Ker smo prispeli kasneje, vseh predavanj nismo slišali, sodelovali pa smo v debatah in pri demonstraciji opreme. Tu ne kaže naštevati vseh tehničnih novosti, ki smo jih tu videli in izkušeni, ki smo jih bili deležni. Presenetili so nas izredni uspehi, ki so jih francoski potapljači že dosegli predvsem z veliko vztrajnostjo. Prav v bližini tabora leži vodna jama Trou Madame z najdaljšimi sifoni v Franciji. Dolga je 2800 m in od tega je 2500 m sifonov! Posamezen je neredko globok tudi 70 m!

Izkušnje in vtisi, ki smo jih odnesli s tega tabora, so zares izredni. Ob koncu naj omenim, da so udeleženci tabora izrazili željo, da bi v prihodnjih letih organizirali podoben tabor tudi pri nas. Naslednji bo leta 1981 na Floridi, USA.

.....

NOVICE

INFORMATIVNI BILTEN
JAMARSKE ZVEZE SLOVENIJE

N O V I C E

letnik XIV

št. 4

december 1979

Vsebina:

Zapisnik seje Izvršnega odbora JZS dne 8.11.1979

Belokranjski jamarški klub Črnomelj

IV. snidenje jamarjev Furlanije-Julijske Krajine

Dnevi tehnične kulture in ustvarjalnosti, Ljubljana, junija 1980

Še enkrat o Klemenškovem peklu

Izobraževalni kotiček: Suhe doline

Fotoarhiv JZS

Novo v knjižnici JZS

Vesti in obvestila

Razpis XI. zborovanja slovenskih jamarjev in raziskovalcev
krasa

Izdaja: Jamarska zveza Slovenije, Ljubljana, Aškerčeva 12

Uredil: Dušan Novak

Izhaja 4 x letno. Letna naročnina 20,- dinarjev, ki jo nakažete na račun številka: 50100-678-046103.

Za vsebino prispevkov odgovarjajo avtorji.

Razmnoževanje Pleško, Ljubljana, Rožna dolina C.IV/36

ZAPISNIK

seje Izvršnega odbora JZS dne 8.11.1979 na Lepem potu 6

Prisotni: M. Kunaver, Smodiš, Habe, Malečkar, Šušteršič, Sket, Gams, Planina, Preisinger, Trček, Novak.

Odsotni: Bombač, Lajovic, Pirnat.

1. Pregled zapisnika zadnje seje

Šola naj bi bila v teh okoliščinah kot nekak pripravljalni tečaj za instruktorje. Obravnavala naj bi - vrvno tehniko - ostalo, merjenje in risanje naj bi obravnavali prihodnjič.

Šolo naj bi organizirali v Domžalah, 8/9. decembra. Udeležil naj bi se je po en član vsakega društva, praviloma referent za varnost in tehniko.

Potrebna osebna oprema. Zbor v soboto ob 12,00.

2. Kataster

Nov referent: Matjaž Kunaver z namestnikom Borutom Smodišem. Oba člana DZRJL.

Do naslednje seje je potrebno napraviti pregled zapisnikov, ki so prišli v zadnjih dveh letih.

V okviru DZRJL so razpravljali o predlogu pravilnika in ga znova dodobra prereševali, kajti predložena verzija za člane JZS ni sprejemljiva. Pri-spevanje zapisnikov v kataster naj bi bilo obvezno na podlagi dogovora, ne pa več obveza po Pravilih. Društvom je treba omogočiti, da se vključijo v delo občinskih RS.

Kako vložiti denar - deloma za opremo, deloma za podporo konkretnih akcij.

Težave izvirajo iz časov, ko se je pričelo z delom na Speleološki karti.

Urediti je treba formalnosti s prostorom na katedri za kvartarologijo.

3. Statut JZS

Ekipa deluje, naletela je na neke težave formalne narave v zvezi s strokovnimi službami IO-ja.

4. Zborovanje in občni zbor

JK Železničar je pripravil tekst prve okrožnice zborovanja, ki naj bi bilo 11. junija 1980 v Ljubljani. Tekst bo objavljen v naslednjih Novicah, za pokroviteljstvo bi naprosili župana, tov. A. Vengusta.

5. Dnevom tehnične kulture naj bi se pridružili z razstavami, filmi, zborovanjem, ekskurzijo v Taborsko jamo in prodajo revij in značk.

Koledar prireditev bo sestavljen, ko bodo društva in komisije sporočile svoje datume.

Zbrali smo nekaj pripomb na Statut ZOZK.

6. Razno

V gradivu SZDL je sistem financiranja povsem nejasen in nerealen. SIS za mnoge organizacije nočejo niti slišati ter se zapirajo v svoje ozke kroge.

- Prireditev ob 10-letnici Črnega galeba je bila zelo dobro organizirana. Udeležil se je dr. Habe.

- V kratkem bo seja organizacijskega odbora Simpozija o Postojnski jami. Obravnavali bodo tudi denarne zadeve in možnosti objave materiala v Naših jamah, 22.

- Malečkar: Zahvalil se je za pomoč pri udeležbi na odpravi v Novo Gvinejo. Ima obilo materiala za predavanja.

Na vlogo IO DZRJL je podal kratek odgovor.

Z novim letnikom bi bilo treba določiti nov uredniški odbor in povišati naročnino.

Člani IO JZS so mnenja, da naj DZRJL uredi zadevo glede spora, Novice bodo prinesle zgolj rezultat dogovarjanja in dogovora.

Trček: Smatra za potrebno, da skliče varnostne referente ali predsednike vseh društev, da se dogovore o politiki obrambnih načrtov.

Obravnavali smo še zapisnik Plenuma JZJ. Poslati jim moramo Program za 1980. V 300 izvodih bo tiskan material 7. kongresa.

Zaključek ob 19,00

Zapisal:

Dušan Novak

Belokranjski jamarski klub ČRNOMELJ

Dragi prijatelji!

Po dolgem premoru se oglašamo z nekaj novicami:

- v letu 1979 smo izvedli 3 akcije na terenu Semič-Jugorje (raziskano 5 novih brezen),
- raziskana je Gola jama 3157 in 2 nova brezna v Poljanski gori,
- izvedli smo turistični ogled Fortunovo br. 3939,
- v naše vrste smo vključili nekaj novih jamarjev,
- za Dan mladosti smo sodelovali na razstavi ZOTK v Gasilskem domu Črnomelj in imeli predavanja za šole - skupaj 8 predavanj. Istočasno smo tudi demonstrirali plezanje.

V arhivu imamo trenutno cca 12 novih jam, ki so že izmerjene, poleg tega pa nekaj dopolnilnih zapisnikov.

Finančno stojimo zadovoljivo, tudi prostori so v redu. Nadejamo se večje aktivnosti v leti 1980, ko bomo praznovali 15-LETNICO KLUBA.

Prisrčen pozdrav!

IO BJK:

Kukman Vinko

IV. SNIDENJE JAMARJEV FURLANIJE-JULIJSKE KRAJINE

Jamarska komisija Planinskega društva iz Pordenona je organizirala IV. snidenje jamarjev iz sosednje italijanske pokrajine. Potekalo je od 9.-11.novembra 1979 v veliki dvorani in študijskem centru v Pordenonu. Predavanja so bila iz jamarskega reševanja, tehnike, opreme, študija kraških pojavov, ekologije, rezultati odprav (Magreb), itd. Naj omenim nekatere: v zadnjih osmih letih je bilo v Italiji 132 nesreč. Gustav Abel je predstavil kras iz okolice Salzburga. Posledice potresa v manjši jami v Benečiji - podori. Botanične študije brezen na Krasu so pokazale conarnost porazdelitve rastlin z globino, spremembe oblik, itd. Nihanja Doberdobskega jezera so v zvezi s plimovanjem morja. Opisanih je bilo več nahajališč kremenovih prodnikov na Tržaškem krasu. Raziskave neotektonike na krasu kažejo, da se hitreje dviga obalni del od obmejnega. Predstavil sem rezultate raziskav kraških pojavov v Šavrinskih brdih.

Poleg tega so bile številne spremljajoče prireditve in sestanki: letni sestanek Jamarske zveze Italije (veliko je bilo govora o individualizaciji jamarstva z uvedbo novih tehnik), projekcija diapozitivov, sestanek odgovornih pri UIAA, sestanek vodij reševalnih skupin (sovjetski jamarji jih vabijo na inštruktorski tečaj), razgovor s proizvajalci opreme (prisotni Bonaiti, Marbach, Petzl - predlagana je bila mednarodna komisija za jamarsko opremo po zgledu UIAA), razstava fotografij in risb otrok z jamsko tematiko, razgovor o jamski fotografiji, sejem opreme, itd.

Srečanje se je zaključilo s prepirom, kdo bo organiziral naslednje. Leta 1981 ga bo pripravilo Jamarsko društvo "San Giusto" v Trstu. Italijanski jamarji so se zanimali za obisk naših jam. Menim, da je bilo srečanje lepo organizirano in je lahko zgled našim jamarskim zborom.

Malečkar Franc

Ljubljana, junija 1980

Dnevi tehnične kulture in ustvarjalnosti naj kot osrednja prireditve organizacij tehnične kulture Slovenije v letu 1980 sočasno z uresničevanjem delovnih programov in razvojnih programov prispevajo k nadaljni aktivizaciji članstva, društev in klubov ter občinskih in republiških organizacij tehnične kulture. Hkrati naj prispeva k širši popularizaciji dejavnosti tehnične kulture v naši družbi s celovitejšo predstavitvijo programskih vrednot tehnične kulture (vzgoje, izobraževanja, usposabljanja, usmerjanja, delovne in proizvodne vzgoje, obrambne vzgoje in usposabljanja, inovacijskih dejavnosti, raziskovalnega dela, tehničnih športov in rekreacije). Prireditve naj tudi pokaže povezanost dejavnosti organizacij tehnične kulture z aktualnimi nalogami našega družbenega in gospodarskega razvoja.

Program:

Skupen program prireditve Dnevi tehnične kulture in ustvarjalnosti sestavljajo naslednje prireditve:

1. IV. republiško srečanje mladih tehnikov Slovenije z udeležbo ekip iz vseh občin SR Slovenije. Program srečanja bo vseboval:
 - a) spoznavanje proizvodnega procesa v OZD industrijske proizvodnje,
 - b) nastopi v sestavljanju konstrukcij sestavnih zbirk (Mehanotehnika, Fischer, ipd),
 - c) nastopi v izdelavi predmetov z uporabo električnega ročnega orodja ISKRA (klip-klap)

- d) tekmovalni nastopi v interesnih dejavnostih - letalski in raketni modelarji (letališče Polje), tekomovanje z zmaji (Tivoli), bro-darski modelarji (kopališče Ježica ali Ilirija), avtomobilski mo-delarji (Tivoli), lov na lisico (Tivoli), prikaz uporabe male kme-tijske mehanizacije (Polje), snemanje prireditve in motivov Ljubljane (foto in kinoamaterji), itd.
- e) nastopi vrhunskih modelarjev (letališče Polje, Tivoli, Ljubljana)
- f) prikaz izbranih izdelkov mladih tehnikov v izložbah v središču mest

Opomba: V primeru, da bi srečanje mladih tehnikov organizirali kot dvodnevno prireditev, bi zvečer prvega dne mogli v program srečanja vključiti še prireditev "Pokaži kaj znaš".

2. Razstava umetniške in dokumentarne fotografije

3. Revija amaterskih filmov

4. Predvajanje znanstveno-tehničnih filmov

5. Tehnično-športne prireditve:

- mednarodni kajakaški slalom v Tacnu,
- speedway dirke,
- tekmovanje v kartingu,
- lov na lisico (pomlad na radijskih valovih)
- itd.

6. Prikaz dela mladih tehnikov in demonstriranje opreme posameznih delovnih organizacij na odprtem prostoru v Čopovi ulici,

7. Prireditev na Ljubljani: demonstriranje brodarskih RC modelarjev, tekmovanje v kajaku, nastop potapljačev,

8. Prikaz dejavnosti (fotografije, eksponati) posameznih panog tehnične kulture v izložbenih razstavah v središču mesta.

Jamarji bomo sodelovali v točkah 2, 3, 4, 6 in 8. Ob tem bomo imeli v tem času 11. zborovanje slovenskih jamarjev in raziskovalcev krasa ter občni zbor JZS. Za javnost bomo priredili izlet v Taborsko jamo in še kaj.

Še enkrat o Klemenškovem peklu

Jamarji JK Prebold so v Naših jamah (letnik 1975) objavili obširen članek o raziskovanju Klemenškovega pekla nad Savinjsko oziroma Logarsko dolino. V breznu so dosegli globino 310 metrov. V letu 1979 so ponovno obiskali Klemenškov pekel in namerili 330 metrov. Članek o tem smo lahko prebrali v Novem tedniku.

Člani DZRJL smo dvakrat dosegli dno tega brezna in namerili 274 metrov. Do največjih razlik v meritvah je prišlo pri vseh vertikalnih stopnjah. Vhodno brezno - JKP 52 m, DZRJL 48,5 m; Brezno Črnih galebov - JKP 80 m (po nekaterih virih celo 95 m), DZRJL 71 m; zadnja stopnja - JKP 50 m, DZRJL 29 m; labirint - JKP 50 m, DZRJL 44 m.

Ker je razlika v meritvah skoraj 60 metrov, smo se čutili dolžni objaviti tudi svoje podatke.

Marko Paternu, DZRJL

Od vsega, kar prinese človek z dolge poti, je še največ vredna živa in zdrava koža.

Staroazijska modrost

SUHE DOLINE

V vsaki pokrajini odtekajo vode sprva normalno nadzemsko in izdelajo normalen površinski relief. Ko pa se ozemlje dvigne, se reke marsikje še ohranijo na površju in to tiste, katerih erozija je držala korak z dviganjem, marsikje pa prevlada zakrasevanje. Proces zakrasevanja se najprej začne med dolinami, kjer reke še vedno normalno vrezujejo. Šele ko se med dolinami razvijejo vrtače in podzemski prostori, pa morda še manjše uvale in dvigovanje ozemlja še vedno traja, začne tudi v glavnih dolinah voda pronicati v globino. Reka nekaj časa še teče po površju do ponikev, ki nastanejo najprej v spodnjem toku. Ko se sčasoma podzemski prostori večajo, tudi v spodnjem delu doline, se ponikve predstavljajo vedno bolj proti toku reke. Prvotni rovi ostanejo suhi. Reka postaja tako vedno krajša, ponikve se predstavljajo navzgor, dokler se reka dokončno ne prestavi v podzemlje. Sledovi nekdanjih površinskih tokov se ohranijo v obliki suhih dolin. Suhe doline imajo navadno široko in ravno dno s terasami na pobočju, tako kot vidimo pri normalnih rečnih dolinah. Velikokrat se v zgornjem delu suhe doline razvijejo vrtače, uvale, pa tudi brezna in drugi kraški pojavi. Včasih so suhe doline ozki, kanjonom podobni doli. Dol je podoglovat, ponavadi s popolnoma nerazgibanimi pobočji, tako da ni videti stranskih grap ali omembe vrednih teras. Tak dol je izoblikovala reka, ki ni imela pritokov, vsaj ne na območju dola. Denudacija oziroma bočna erozija je bila zelo slabotna ali je skoraj ni bilo. Prevladovalo je vertikalno odtekanje vode, to je pronicanje v votlikavo apnenčevo notranjost. Čim globlji je dol, toliko bolj kaže na daljši površinski odtok, medtem ko se v sosedstvu že docela uveljavlja zakrasevanje.

Na Slovenskem Krasu je precej suhih dolin, katerih smeri se največkrat skladajo s tektonskimi linijami, potekajočimi v dinarski smeri. Lep primer je Veliki dol, ki se vleče po Komenskem podolju. Najlepše je ohranjen v spodnjem delu, od Jamelj pri Doberdobu navzgor, kjer je zaradi kasnega zakrasevanja zelo malo deformiran. Ker poteka Suhi dol od Škocjanskih jam do Doberdobskega jezera, je to znak, da je tod nekdanja tekla Notranjska Reka vseskozi po površini. Sedanja Suha dolina je globoka 50–100 m. Njen potek je vezan na tektonsko zasnovo. Reka si je vrezala dolino po prelomni coni, ki je nudila najmanjši odpor. Značilno je tudi Podgrajsko podolje, ki sestoji iz dveh suhih dolin: prve, ki jo je izoblikovala reka, tekoča od Staroda blizu hrvaške meje ob Rodiku proti Divači, kjer se je združila z Brkinsko Reko ali pa čez Kozino proti Bazovici, kjer se začne Nabrežinska suha dolina in pa iz druge suhe doline, ki jo je izdolbla reka, tekoča od Staroda proti Kvarnerju. Dno Pogrejske suhe doline je ravno in široko 2–4 m. Reka je dobivala pritoke z Brkinskega hribovja, kjer imamo množico suhih dolin, ki so nastale ob prehodu vode na prepustna apnenčeva tla Podgrajske suhe doline in pa iz Slavnika in Čičarije.

Najlepši suhi dol v Sloveniji pa je v srednjem Posočju. Ti je Čepovski suhi dol. Izdolben je v apnenčevo-dolomitna tla 300–400 m globoko, pobočja so zelo strma in nerazgibana brez stranskih grap, kar pomeni, da Čepovanska reka ni dobivala površinsko tekočih pritokov, deloma pa je to posledica erozijskih procesov. Večina raziskovalcev meni, da je dol izoblikovala Soča, ko je pri Tolminu zavila proti jugovzhodu, drugi pa domnevajo, da je bila to reka, ki je zbiralala vode z Bohinjskih gora. Vprašanje še ni rešeno. Reliefni pregib v zgornjem delu dola je nastal zaradi intenzivnejšega spiranja dolomita proti jugu. Na severno stran se steka manj vode, ker je tam manjše hidrografske zaledje. V osrednjem delu

in z njo razširitev prvotne doline.

Matevž Demšar,

Povzetek I. seminarske naloge na odseku
za geologijo, VTO Montanistika

[illegible]

FOTOARHIV JZS

V knjižnici JZS/^{je}fotoarhiv iz "kamene dobe" našega jamarstva. Kljub poplavi fotograf^{ov} pa v arhivu nimamo novejših fotografij. Le-te bi lahko služile kot spomin, gradivo za razstave, knjige, itd. Knjižničar JZS je pripravljen sprejemati in urejati fotoarhiv. Avtorske pravice zajamčene. Vsaka fotografija naj ima sledeče podatke: naslov avtorja, kje je shranjen negativ, ime jame, dela jame, datum posnetka, ime ljudi na posnetku, jamarska enota. Format ni pomemben - zaželen je 9x9 ali 15x10 cm (razglednica). Naslov: Knjižnica JZS, Lepi pot 6, 61000 LJUBLJANA.

UNIVERSOR, naprava za vzpenjanje in spuščanje po vrhov, ki jo je izumil Mario Gherbat iz Trsta in jo predstavil na zboru v Idriji, bo izpopolnjena in na prodaj že v aprilu 1980. Cena: okoli 30.000 lir. Na prodaj bo na zboru v Ljubljani.

- Biološki vestnik - 1.25, št. 2
- Glas podzemlja, IX/1 - Kačna jama, numerično vrednotenje kraških objektov (!)
- NSS News, 37/2 - Jewel cave - 100 km, Biologi v ZDA (dr. Sket), jame na Tajskem
- NSS News, 37/9 - prilagodljiv tehnični pas, Mehika - Purificación-dolžina 20,08 km, globina 884 m
- Naš krš, IV/5 - kras in tektonika, trasiranje strujanja podzemne vode na krasu, klimatske lastnosti jam
- Naš krš, V/5 - izraba jam za skladišča (!), stabilnost jam, Vjaternica, kras v marmorju
- Naše okolje, IV/3 - 4
- NSS News, 37/6 - Bigfoot cave - 11,6 km - najdaljša v zahodnih ZDA, manj boleča verzija navezave mrtvega vozla okoli pasu, steklina netopirjev
- NSS News, 37/7 - Združena AMCS-NSS ekspedicija ni poglobila sistema Sotano de san Augustin (-859 m), dolžina rovov 14 km. Prenehali so z raziskavami v področju podorov, kjer je možna povezava treh sistemov. Tretji tabor so postavili na globini 710 m. Maja se je vodja odprave Bill Stone brezuspešno potapljal v sifonu na globini 859 m.
- NSS News, 37/8 - jamarska potovalna agencija ali jamarski trekking, poročilo evropske sekcije NSS.
- Planinski vestnik, 1979/6 - 16000 smrtnih nesreč v Alpah po II. svetovni vojni, Odprava na Grönland
- Planinski vestnik, 1979/7, 9, 10, - Antron - prvo slovensko jamarsko društvo
- Speleo Quebec - opis brezna Gouffre Berger, fotografiranje v jamah, načrti jam, vse o vrveh, čeladah, prižemah, tehničnih pasovih, jamarjenju po rekah, tehniki vzpenjanja po vrveh, varovanje začetnika, sprostitev samovarovanja pri plezanju po lestvicah, prehrana v jamah, jame na znamkah, ...

Mladinska knjiga - prodaja inozemske literature, 61000 Ljubljana,
Nazorjeva 3/1, tel. (061) 22-192, bo v skladu z dogovorom s knjižničarjem JZS omogočila nakup sledečih knjig ali revij za dinarska sredstva:

1. T.D.Ford, C.H.D.Cullingford: The science of speleology (minerali, geologija, geomorfologika, kemija, erozija, hidrografija, kompjuteri, načrti), izdal: Academic Press Inc Ltd - 24 - 28, Oval Road London, NW 17 DX, cena £ 14.
2. G.W.Moore, G.N.Sullivan: Speleology: the study of caves (nastanek jam, biologija, geologija, fizika, arheologija), 164 str., cena 4,5 \$ US, Caroline House Publishers, Inc., P.O.Box 161, Thornwood, NY 10594.
3. R.A.Watson: Under plowman`s floor, cena \$ 7,95, isto kot pod 2.
4. R.Nymeyer: Carlsbad, caves and Camera, cena: \$ 8,95, kot pod 2.
5. H.in J.Cann: The Jewel Cave Adventure: Fifty Miles of Discovery under South Dakota, cena: \$ 5,95, isto kot pod 2.
6. N.Casteret: Ten Years under the Earth. 320 str., 31 fot., cena: \$ 5,5, Zephyrus Press Inc., 417 Maitland Avenue, Teaneck, New Jersey, 01666.
7. R.de Joly: Memoirs of a Speleologists: The Adventurous Life of a Famous French Cave Explorer, str. 200, cena: \$ 5, isto kot pod 2.
8. J.Lawrence, R.Bruckner: The caves Beyond: The story of the Floyd Collins Crystal Cave Exploration, \$ 5,5, isto kot pod 2.
9. P.Chevalier: Subteranear Climbers: Twelve Years in the Worlds Deepest Chasm (Dent de Crolles), str. 248, 45 fot., cena: \$ 5, isto kot pod 2.
10. H.C.Mercer; The Hill - Caves of Yucatan: A Search for Evidence of Man`a Antiquity in the Caverns of Central America, str. 248, 45 fot., cena: \$ 4,5, isto kot pod 6.
11. B.Bedford: Challenge Underground, 192 str., 12 fot., cena/ 10 \$, isto kot pod 2.

12. A.C.Bullitt: Rambles in the Mammoth Cave During the Year 1844, by a Visitor, 137 str., cena: 7,5 \$, isto kot pod 6
13. R.Seymour: The Sucker`s Visit to the Momouth cave, cena: 5,5 \$, isto kot pod 6.
14. P.J.Watson: Archeology of the Mamouth Cave Area, cena: S 19,75, isto kot pod 6.
15. Edwin Balch: Glacieres or Freezing Caverns, \$ 9, isto kot pod 6.
16. G.Kleeman: Den Urmenschen auf der Spur, 160 str., cena: 19,80 DM, Rainer Wunderlich Verlag, Hermann Leins, Postfach 2740, D - 7400 Tübingen
17. T.R.Shaw: History of Cave Science, 490 str., 88 ilustr., cena: 25 £, Mrs. Anne Oldham, Rhychyder, Crymych, Dyfed SA41 3RB, U.K.
18. Societa spel. Ital.: Manuale di Speleologia, str. 567, cena: 16.000 It. lir, Longanesi et C, 20122 Milano, Via Borghetto 5
19. C.Hill: Cave minerals, 137 str. 108 fot., cena: \$ 15, naročila: NSS Bookstore, Cave Avenue, Huntsville, Alabama 35810
20. R.Watson; R.Bruckner: Presenting the Longest Cave, cena: 12,50 \$, naročila: Speleobooks, Dough et Linda Rhodes, P.O. Box 12334, Albuquerque, NM 87105

REVIJE

1. GEO 2 - izdaja jo NSS Section on Cave Geology and Geography, celoletna naročnika \$ 4, naslov: Percy H.Dougherty, Dept. of Geogr. Univ. of Cincinnati, Cincinnati, Ohio 45221
2. BRITISH CAVER (članki iz celega sveta: Libija, Kitajska, Italija,...), Dany Oldham, kot knjiga 17
3. CAVING INTERNATIONAL MAGAZINE, poročila z odprav v najbolj oddaljena področja, tehnika in oprema, odlične fotografije, izhaja 4 x letno. naročnina: Ca \$ 10 letno, 18- dve leti, 25- tri leta, dodati 1 Ca \$ za letalsko pošto, naročila: Caving international Magazine, P.O.Box 4328, Edmonton, Alberta, T6E 4T3, Canada

4. NATIONAL SPELEOLOGICAL SOCIETY NEWS, 12 številčk letno, naročnika: 10 US \$, naslov: National Speleological Society, Cave Ave., Huntsville, Ala.35810
5. DESCENT - THE MAGAZINE FOR CAVERS, novice s celega sveta, poročanje, fotografija, oprema,... 6 številčk stane 7 US \$, letalska pošta 11 \$, naslov: Descent Magazine. 30 Drake Road, Wells, Somerset, England

Vse knjige ali revije lahko naročite neposredno pri Mladinski knjigi ali preko Knjižnice Jamarske zveze Slovenije, Lepi pot 6, 61000 Ljubljana. Tu dobite tudi podrobnejše informacije. Cene so okvirne, glede na stroške Mladinske knjige. Le-ta bo poslala po povzetju knjige in revije naročnikom. Naročilnica naj vsebuje sledeče podatke: priimek in ime, poklic, točen naslov, zaposlitev, -avtor, naslov knjige ali revije, založba, - datum in podpis.

Franc Malečkar

%!%

Knjižnica JZS je prejela katalog jamarske opreme "Hollender et Kittel",

A - 1030 Wien, Rasumofskygasse 34/17, za leto 1979. Nekaj cen:

- karbidka FISMA (velika, 650 gr., dotok vode pod pritiskom) - 230 A Sch
- Petzl, piezoelektrični acetilenski vžigalnik in elektr. razsvetljava na čeladi, 522 A Sch
- višinomer Thommen 2000, 2380 A Sch
- Metrski trak (20-100 m, steklena vlakna) 279.60-1104,50 A Sch
- Edelrid superstatic, Ø 10 mm, stat.vrv, 1 m - 20.50 A Sch
- Vponka Stubai, ovalna, 1500 kg nosilnosti, z matico, 54 A Sch
- Prižema Jumar, nov tip, 1 par - 720 A Sch
- Rappel rack, 230 A Sch
- Knjiga "Die Höhlen Europas", 298 A Sch

Podrobnejše informacije dobite v knjižnici. Naročila so možna po sledečem postopku: naročnik polje HK naročilnico, HK pošlje fakturo, naročnik pošlje HK denar, HK pošlje opremo.

Franc Malečkar

$$(((((((()))))))(((((((((()))))))(((((((((()))))))(((((((((()))))))(((((((((()))$$

Glasiło jamarskega kluba Velenje

Jamarski klub iz Velenja je izdal prvo številko glasila JAMARSKI BILTEN. Na devetih straneh prinaša rezultate raziskav na hribu Tisnik in v Hudi luknji, opremljene s skicami in načrti. Glasilo zaključuje članek o nastanku jam in uspela karikatura.

- 0 - (O) - 0 -

V zadnje pol leta je naš urednik Naših jam Marko Aljančič dvakrat slavil.

Trebinjski salon mu je septembra med 144 avtorji podelil prvo nagrado za kolekcijo fotografij.

Avgusta mu je strokovna žirija 4. mednarodne fotografske razstave "Zlato oko 79" v Novem Sadu podelila Grand Prix za kolekcijo.

Njegovi prijatelji se iskreno veselimo teh uspehov in mu čestitamo!

D.N.

S to številko se odpovedujem urejanju Novic JZS. Želel sem jih postaviti na nivo NSS News, ki dopolnjujejo Bulletin. Žal mi ni uspelo. Prihodnjemu uredniku svetujem, da sestavi uredniški odbor, kjer bo vsakdo zadolžen za določene rubrike. Srečno!

Franc Malečkar

XI. zborovanje slovenskih jamarjev
in raziskovalcev krasa

Občni zbor Jamarske zveze Slovenije, Ljubljana, junij 1980

PRVA OKROŽNICA

Od zadnjega zborovanja je slovensko jamarstvo doseglo nekaj pomenbnih uspehov. Kljub temu obstajajo nekateri problemi, ki ovirajo hitrejši razvoj. Organizator tega srečanja želi, da bi tu pregledali rezultate dela, izmenjali izkušnje in zbrali nasvete za nadaljni vsestranski razvoj.

Teme zborovanja:

1. Kraški pojavi v Sloveniji
1. Speleobiologija
3. Jamski turizem
4. Ljudsko izročilo
- 5 a) Jamarska tehnika in oprema
- 5 b) Jamarstvo - tekmovalni šport ?
- 5 c) Jamarske enote pred tehničnim razvojem raziskovanja

Referati in poročila:

Referati naj ne obsegajo več kot 10 tipkanih strani (s prilogami) s po 30 vrsticami in 60 znaki v vsaki vrstici. Poročila o delu enot naj ne obsegajo več kot 2 strani. Zajemajo naj obdobje med 17.06.1978 in 05.05.1980. Referate pošljite organizacijskemu odboru najkasneje do 10.05.1980. Organizator bo referate predložil v objavo uredniškemu odboru glasila Jamarske zveze Slovenije, "Naše jame".

Kotizacija:

Organizator razpisuje za kritje stroškov kotizacijo po 50,- din za domačega udeleženca in po 2 ⸈ za tujega udeleženca.

Okvirni program:

- 13.6.1980, petek: ob 16,00 - odprtje tajništva zborovanja
 ob 17,00 - svečana seja JK Železničar ob 25-let-
 niki kluba
 ob 19.00 - projekcija diapozitivov
- 14.6.1980, sobota: ob 09.00 - svečani pričetek, referati
 ob 16,00 - občni zbor Jamarske zveze Slovenije
 ob 20,00 - projekcija jamarskih filmov in diapozitivov
- 15.6.1980, nedelja: 08,30 - referati ali ekskurzija
 13,00 - zaključek

Glede na možnosti bosta organizirani razstava in sejem jamarske opreme, fotografska razstava, itd.

Zborovanje se bo lahko odvijalo ločeno po temah, glede na število referatov.

Večeri bodo izpopolnjeni s projekcijami diapozitivov. Seznanite organizacijski odbor s številom diapozitivov, tipom in temo, ki jo želite prikazati, z namenom, da bi jih bolje porazdelili.

Prostori:

Prostori, kjer bo zborovanje, projekcija ali občni zbor, bodo določeni kasneje.

Prijave:

Predhodno prijavnico pošljite do 01.03.1980 organizacijskemu odboru.

Vse jamarske enote in tisti posamezniki, ki bodo poslali predhodno prijavnico, bodo prejeli drugo okrožnico.

Enote naj do tega datuma pošljejo seznam udeležencev in število nočitev. Spanje bo organizirano v dijaških domovih.

NASLOV ORGANIZACIJSKEGA ODBORA:

Organizacijski odbor IX. zborovanja slovenskih jamarjev
c/o Aleš Lajovic, Ilirska 18, 61000 Ljubljana, tel. (061) 310-315

!!

Vsem sodelavcem, članom,
društvom in klubom

želi

Izvršni odbor Jamarske zveze Slovenije
ob novem letu
mnogo delovnih
in raziskovalnih uspehov

!!